

**Uchwała Nr 161/XXXIII/2021
Rady Miasta i Gminy Sanniki
z dnia 28 stycznia 2021 r.**

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście
i Gminie Sanniki w latach 2021 - 2027**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. z 2020 r. poz. 713, zm. poz. 1378), art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 zm. przen. Dz. U. z 2020 r. poz. 2369) uchwała się, co następuje:

§ 1 Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście i Gminie Sanniki w latach 2021-2027 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2 Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Sanniki.

§ 3 Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Miasta i Gminy Sanniki
Jerzy Grzegorz Jabłoński

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście i Gminie Sanniki na lata 2021-2027

Spis treści

RODZIAŁ I. MERYTORYCZNE UZASADNIENIE OPRACOWANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	5
1.1. Podstawa prawna Strategii.....	5
1.1.1. Dokumenty europejskie	5
1.1.2. Dokumenty krajowe.....	5
1.1.3. Dokumenty regionalne i lokalne.....	5
RODZIAŁ II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W MIEŚCIE I GMINIE.....	7
2.1. Charakterystyka Gminy	7
2.1.1. Położenie.....	7
2.1.2. Ludność.....	8
2.1.3. Oświata	10
2.1.5 Pomoc społeczna.....	15
2.1.6. Bezpieczeństwo publiczne i przeciwpożarowe.....	16
2.2. Kwestie społeczne	17
2.2.1. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej.....	17
2.2.2. Działania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez MGOPS.....	18
2.2.3 Dodatki mieszkaniowe.....	18
2.2.4 Dodatek energetyczny dla odbiorców wrażliwych	19
2.2.5 Świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny.....	19
2.2.6 Świadczenia wychowawcze (500+) i Dobry Start(300+).....	21
2.2.7 Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi i upośledzeniem umysłowym.....	21
2.2.8 Usługi opiekuńcze.....	21
2.2.9 Dożywianie w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, ...	22
2.2.10 Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej w 2019 r.	22
2.2.11 Inne formy pomocy:.....	23
2.2.12. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w Mieście i Gminie Sanniki. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej	24
2.2.13 Bezrobocie	25
2.2.14 Uzależnienia	26

2.2.15 Przemoc w rodzinie	30
2.2.16 Usługi opiekuńcze i specjalistyczne	34
2.3. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców gminy Sanniki.....	35
2.3.1 Problemy społeczne występujące na terenie gminy Sanniki	35
2.3.2 Problemy dzieci i młodzieży w Mieście i Gminie Sanniki.....	36
2.3.3 Problem uzależnień na terenie Miasta i Gminy Sanniki	62
2.3.4 Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych sprzedawców napojów alkoholowych w Mieście i Gminie Sanniki.....	78
2.4. Podsumowanie części diagnostycznej	85
2.4.1. Podsumowanie badań ankietowych	85
2.4.2. Analiza SWOT.....	89
RODZIAŁ III. STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W MIEŚCIE I GMINIE SANNIKI NA LATA 2021-2027	92
3.1. Misja i prognoza zmian w zakresie objętym strategią.....	92
3.2. Realizacja strategii.....	94
3.2.1. Cele i kierunki działań	94
1. CEL STRATEGICZNY: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych i starszych.	94
2. CEL STRATEGICZNY: Rozwój systemu wsparcia rodzin zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.	95
3. CEL STRATEGICZNY: Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.....	97
4. CEL STRATEGICZNY: Dynamizacja rozwoju społeczeństwa obywatelskiego gminy	99
3.2.2. Monitoring i ewaluacja	99
3.2.3. Źródła finansowania	100

Wstęp

Politykę społeczną zazwyczaj definiuje się, jako "działalność państwa, podmiotów samorządowych i pozarządowych organizacji zmierzającą do kształtowania odpowiednich warunków pracy i bytu, pożądanych struktur społecznych oraz stosunków społeczno-kulturowych, w których przy aktywności ludzi będzie możliwe zaspokojenie potrzeb społeczeństwa na poziomie możliwym w danym okresie"¹. Definicja ta wskazuje na główny cel polityki społecznej państwa - utrzymywanie rozwoju społecznego i gospodarczego.

Podstawowym dokumentem planistycznym w sferze polityki społecznej na poziomie lokalnym jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych. Strategia ta jest dokumentem określającym najważniejsze kierunki interwencji w stosunku do zdiagnozowanych problemów społecznych występujących na terenie gminy i wskazuje priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla ich realizacji. Opracowanie Strategii jest punktem wyjścia do opracowania szczegółowych programów, których realizacja ma przyczyniać się do rozwiązywania problemów społecznych oraz wyrównania szans społecznych mieszkańców gminy.

Artykuł 17 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 t.j.) nakłada na gminę obowiązek opracowania i realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Z kolei art. 16b wyżej wymienionej Ustawy określa kluczowe elementy, które powinna zawierać strategia rozwiązywania problemów społecznych w Mieście i Gminie. Dokument ten powinien składać się w szczególności z:

1. diagnozy sytuacji społecznej gminy,
2. prognozy zmian w zakresie objętym strategią,
3. określenia:
  - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
  - b) kierunków niezbędnych działań,
  - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
  - d) wskaźników realizacji działań.

Niniejsza Strategia została opracowana na lata 2021-2027.

---

¹ K. Loranty, *Bezpieczeństwo społeczne Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2004, s. 98.

RODZIAŁ I. MERYTORYCZNE UZASADNIENIE OPRACOWANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1.1. Podstawa prawna Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście i Mieście i Gminie Sanniki na lata 2021-2027 jest zgodna z dokumentami strategicznymi z zakresu polityki społecznej opracowanymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym. Poniżej zaprezentowano opis podstawowych dokumentów strategicznych stanowiących podstawę i punkt odniesienia do powstania niniejszej Strategii.

1.1.1. Dokumenty europejskie

Głównym programem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej jest Strategia Europa 2020. Jest to długookresowy program na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju. Podkreśla się w nim znaczenie współdziałania państw członkowskich na rzecz wychodzenia z kryzysu oraz wdrażania reform, w odpowiedzi na wyzwania związane z globalizacją, starzeniem się społeczeństw oraz rosnącą potrzebą racjonalnego wykorzystywania zasobów. W Strategii Europa 2020 wyodrębniono trzy priorytety:

- 1) wzrost inteligentny, czyli rozwój oparty na wiedzy i innowacjach,
- 2) wzrost zrównoważony, czyli transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywnie korzystającej z zasobów i konkurencyjnej,
- 3) wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

1.1.2. Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście i Gminie Sanniki na lata 2021-2027 uwzględnia także zapisy następujących dokumentów krajowych:

- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030,
- Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020,
- Narodowy Program Zdrowia na lata 2016 – 2020,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego,
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego.

1.1.3. Dokumenty regionalne i lokalne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście i Gminie Sanniki na lata 2021-2027

uwzględnia zapisy dokumentów regionalnych i lokalnych, takich jak:

- Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030,
- Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii dla Województwa Mazowieckiego na lata 2017-2020,
- Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Województwa Mazowieckiego na lata 2016-2020,
- Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Gostynińskim na lata 2013-2020,
- Strategii Rozwoju Gminy Sanniki na lata 2016-2030,
- Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla Gminy Sanniki na lata 2013-2020,
- Miejsko- Gminny Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Mieście i Gminie Sanniki na rok 2020.

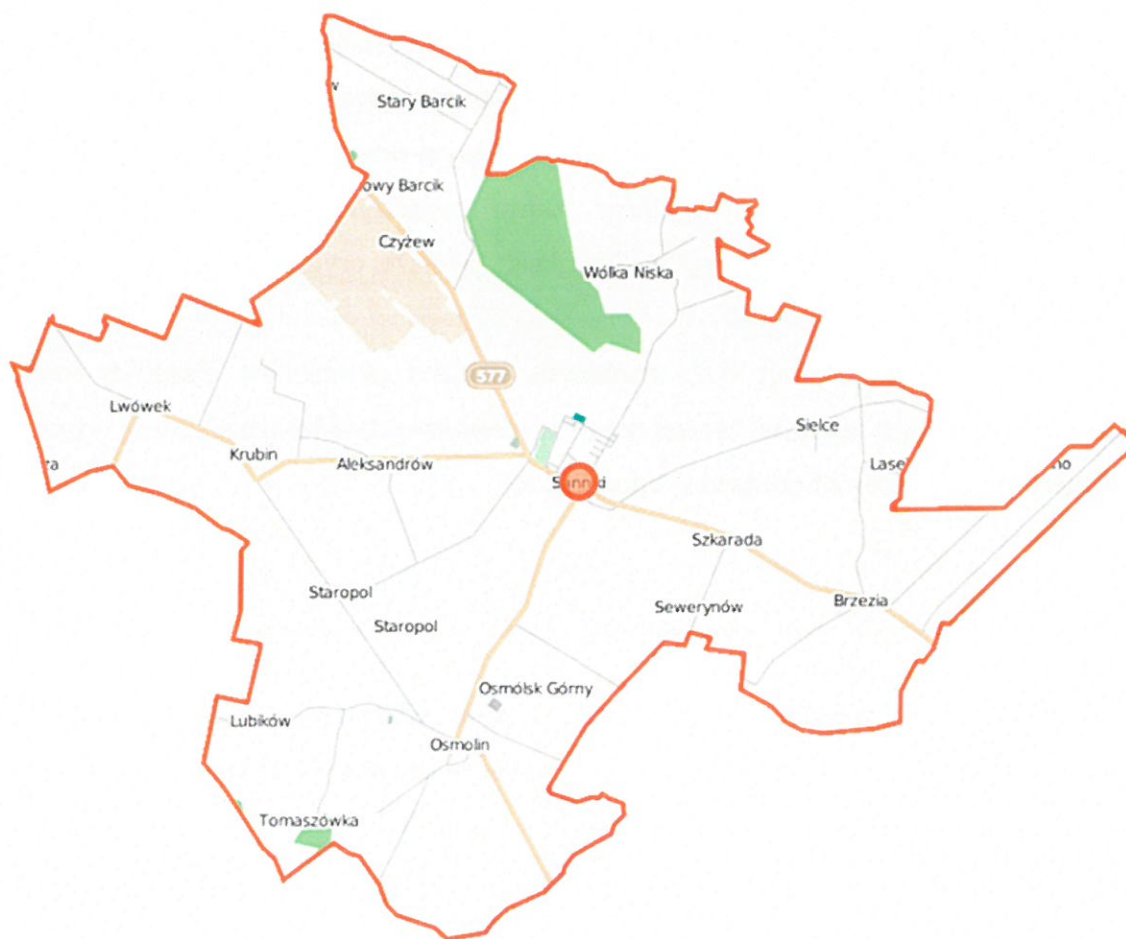
RODZIAŁ II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W MIEŚCIE I GMINIE

2.1. Charakterystyka Gminy

2.1.1. Położenie

Gmina Sanniki położona jest w centrum Polski, w zachodniej części województwa mazowieckiego, pomiędzy Pojezierzem Gostynińskim, Równiną Kutnowską, Puszcza Kampinoską i doliną Wisły. Odległość gminy od Warszawy wynosi 84 km, natomiast od Łodzi 90 km. Powierzchnia gminy zajmuje obszar 94,59 km² i zamieszkuje ją ok. 6090 osób. 87,8 % powierzchni gminy stanowią użytki rolne, 5,6 % lasy (dane GUS, 2008 r.) Gminę przecina droga wojewódzka 577 łącząca Sochaczew z Łąckiem. Z Sannik biegną również drogi wojewódzkie nr 584 i nr 583 do Łowicza i Żychlina.

Rycina 1. Mapa Gminy Sanniki

Gmina Sanniki liczy 19 wsi sołeckich: Aleksandrów, Barcik Nowy, Barcik Stary, Brzezia, Brzeziny, Czyżew, Działy, Krubin, Lasek, Lubików, Lwówek, Mocarzewo, Osmolin, Osmólsk, Sanniki, Sielce, Staropól, Szkarada, Wólka.

Gmina stanowi 15,36% powierzchni powiatu. Nazwa miejscowości pochodzi od wyrobu sań. W okresie średniowiecza Sanniki były bowiem jedną z osad służebnych książąt płockich, której mieszkańcy tzw. „sannicy” specjalizowali się w produkcji drewnianych sań. Sanniki są bardzo

ciekawym regionem etnograficznym Mazowsza. Zachowały się tu żywe tradycje dawnej sztuki ludowej, zwanej sannicką od głównego ośrodka tkactwa i wycinankarstwa, mieszczącego się w Sannikach. Największym atutem Sannik jest Europejskie Centrum Artystyczne im. Fryderyka Chopina w Sannikach z Zespołem Pałacowo-Parkowym.

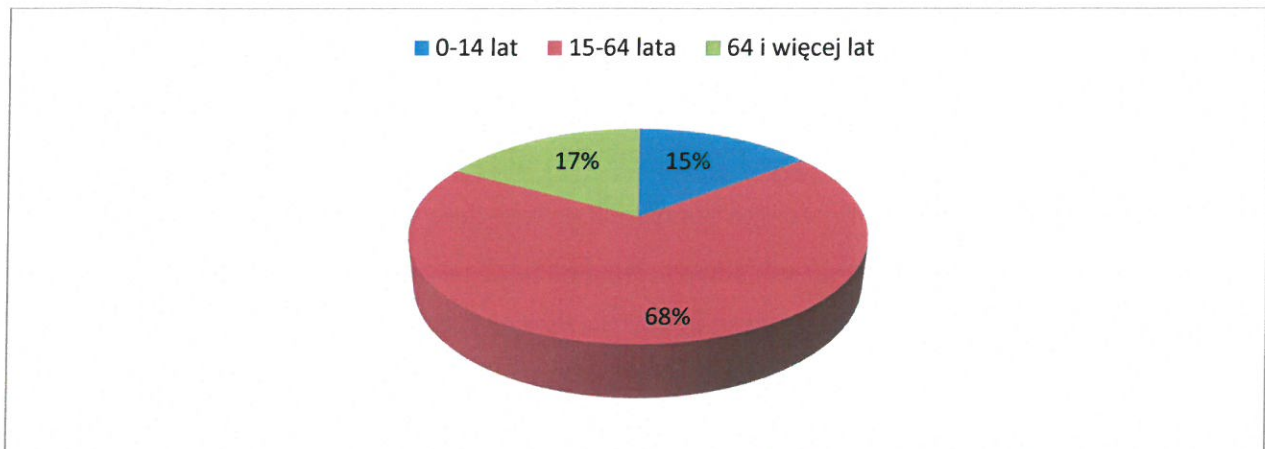
18-letni Fryderyk przebywał w Sannikach „dla poratowania zdrowia” latem 1828 r. jako gość ziemiańskiej rodziny Pruszków. Od 1981 r. w Sannikach odbywają się koncerty chopinowskie połączone z recytacją pięknej poezji polskiej. Wokoło pałacu można podziwiać park krajobrazowy, gdzie znajdują się piękne aleje grabowe i kasztanowe, okazy wiązów piramidalnych. Rośnie tu także miłorząb i platan. Region sannicki ma odrębny strój ludowy i sztukę ludową. Tradycje te są wciąż pielęgnowane przez Regionalny Zespół Pieśni i Tańca „Sanniki” oraz Kapelę ludową istniejące od 1952 r. W regionie sannickim występują trzy rodzaje wycinanek: „klapok”, „ptaki”, „wesela”. Technika wycinankarską wykonywano firanki papierowe, chałupy zdobiły bibułowe bukiety i pająki, które wisiały u sufitu, a łóżka okrywały tzw. „odziewajki”. Obecnie tradycja robienia wycinanek kontynuowana jest przez miejscowe twórcynie ludowe. Charakterystycznym elementem sztuki sannickiej są pasiaki - kolorowe tkaniny używane w stroju kobiecym oraz jako makatki ścienne lub kapy do przykrywania łóżek. Wśród zabytków warto zobaczyć XIX-wieczny piękny neoklasycystyczny Kościół pw. Świętej Trójcy w Sannikach, a także oryginalny klasycystyczny Kościół w Osmolinie z końca XVIII w.

Rolnicy Gminy Sanniki uprawiają dużo truskawek, zboża i ziemniaków. Produkty rolne charakteryzują się bardzo wysoką jakością. Można nabyć w miejscowych sklepach smaczne wyroby mleczarskie z miejscowej Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej.

2.1.2. Ludność

Gmina Sanniki to gmina miejsko-wiejska. Należy do województwa mazowieckiego, powiatu gostynińskiego. Gmina Sanniki ma 6090 mieszkańców, czyli zamieszkuje ją 13,1% ludności powiatu, z czego 51,7% stanowią kobiety, a 48,3% mężczyźni. W latach 2018-2019 liczba mieszkańców zmalała o 0,9%. Średni wiek mieszkańców wynosi 42 lata i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa mazowieckiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski. Siedzibą gminy jest miasto Sanniki.

Wykres 1. Ludność Gminy Sanniki w rozbiciu na ekonomiczne grupy wiekowe.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pochodzących ze strony polskawliczbach.pl

Odnosząc się do analizy zaprezentowanych powyżej danych, należy stwierdzić, że dominującą grupę ludności na terenie Gminy stanowią osoby w wieku produkcyjnym. Drugą pod względem liczebności grupę, stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym, zaś najmniejszą osoby w wieku przedprodukcyjnym.

Gmina Sanniki ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -15. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -2,49 na 1000 mieszkańców gminy Sanniki. W 2019 roku urodziło się 55 dzieci, w tym 69,1% dziewczynek i 30,9% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 377 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,68 i jest znacznie mniejszy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Tabela 1. Struktura przyrostu naturalnego w Mieście i Gminie w 2019 r.

Urodzenia	55
Zgony	70
Przyrost naturalny	-15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Stanu Cywilnego.

Dane przedstawione w powyższej tabeli odnoszą się do struktury przyrostu naturalnego, który w Mieście i Gminie Sanniki na dzień 31.12.2019 wynosił -15. W 2019 roku narodziło się 38 dziewczynek oraz 17 chłopców, a także zmarło 37 kobiet oraz 33 mężczyzn.

2.1.3. Oświata

Edukacja jest najpoważniejszą pozycją w budżecie Miasta i Gminy Sanniki. Na rok 2018 zaplanowano na ten cel wydatki w kwocie 7 212 794 zł, a na rok 2019 - 7 013 554,00zł. Na terenie gminy obecnie funkcjonuje szkolnictwo na poziomie podstawowym, a także opieka przedszkolna.

1. Szkoła Podstawowa im. Fryderyka Chopina w Sannikach

Do Szkoły Podstawowej im. Fryderyka Sannikach uczęszczało w roku szkolnym 2017/18 315 uczniów, którzy zorganizowani byli w 17 oddziałach. Średnia liczba uczniów przypadających na jeden oddział wyniosła ~ 18,53 Z dowozów korzystało 222 uczniów. Z posiłków w stołówce korzystało przeciętnie 125 uczniów W wyniku klasyfikacji rocznej 313 uczniów uzyskało promocję do klasy programowo wyższej. Średnia ocen uczniów klas IV-VI wyniosła 4,02. 15,89 % uczniów klas IV-VI spełniło kryteria na świadectwo z wyróżnieniem.

2. Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Osmolinie.

Do Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Osmolinie w roku szkolnym 2017/18 uczęszczało 51 uczniów, w tym 41 w klasach I-VI (klasy VII-VIII jeszcze nie było), co dawało średnio 6 uczniów w klasie. Po obniżeniu stopnia organizacji w roku szkolnym 2018/19 do szkoły uczęszczało 8 uczniów. W oddziale przedszkolnym było 10 dzieci Rok szkolny 2017/18 był ostatnim rokiem funkcjonowania Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Osmolinie. Z dniem 01 września 2018 r. została ona przekształcona w Szkołę Podstawową Filialną w Osmolinie o strukturze klas I – III, podporządkowaną organizacyjnie szkole w Sannikach. Z dniem 01 września 2019 r. Szkoła Filialna została zlikwidowana. Baza oświatowa – budynek wraz z wyposażeniem, służy uczniom Szkoły Podstawowej im. F. Chopina w Sannikach – jako dodatkowa lokalizacja zajęć dydaktycznych.

3. Gimnazjum im. Ksiąząt Mazowieckich w Sannikach

Do Gimnazjum im. Ksiąząt Mazowieckich w Sannikach uczęszczało w roku szkolnym 2017/18 94 uczniów, w tym w klasach II - 43, w klasach III – 51. Z dowozów korzystało 66 uczniów. Z posiłków w stołówce korzystało przeciętnie 5 uczniów W wyniku klasyfikacji rocznej 93 uczniów uzyskało promocję do klasy programowo wyższej. Należy nadmienić, że rok szkolny 2017/18 był przedostatnim rokiem funkcjonowania gimnazjum. W roku szkolnym 2018/19 funkcjonowały jedynie klasy III liczące 42 uczniów w dwóch oddziałach. Od 01 września 2019 r. Gimnazjum im. Ksiąząt Mazowieckich w Sannikach przestało funkcjonować. Baza lokalowa oraz pomoce naukowe zostały przekazane do Szkoły Podstawowej im. F. Chopina w Sannikach.

4. Przedszkole Samorządowe w Sannikach

W przedszkolu funkcjonuje 7 oddziałów dla dzieci w wieku od 3 do 6 lat.

Budżet na oświatę i wychowanie na rok 2019 wyglądał następująco:

1. Szkoły podstawowe: 3 765 059,00 zł;
2. Oddziały przedszkolne w szkołach - 87 080,00 zł;

3. przedszkola - 978 849,00 zł;
4. gimnazja - 684 916,00 zł;
5. dowożenie uczniów do szkół - 300 000,00 zł;
6. dokształcanie i doskonalenie nauczycieli - 30 000,00 zł;
7. stołówki szkole i przedszkolne - 697 567,00 zł;
8. realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych formach wychowania przedszkolnego - 94 882,00 zł;
9. realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w szkołach podstawowych - 43 984,
10. realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w gimnazjach, liceach ogólnokształcących, technikach, szkołach policealnych, branżowych szkołach I i II stopnia, klasach dotychczasowej zasadniczej szkoły zawodowej prowadzonych w branżowych szkołach I stopnia oraz szkołach artystycznych - 123 600,00 zł;
11. Pozostała działalność - 207 617,00 zł.

Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury działa od 1973r. Ściśle współdziała z Towarzystwem Wspierania Rozwoju Ziemi Sannickiej i Kołem Towarzystwa im. Fryderyka Chopina oraz instytucjami samorządowymi. Ma bardzo dużą i długotrwałą współpracę ze środowiskami twórców ludowych oraz artystów profesjonalnych i amatorów, instytucjami i instytucjami kulturalnymi. Kontynuuje tradycje regionu sannickiego poprzez działalność Regionalnego Zespołu Pieśni i Tańca „Sanniki” i Kapeli Ludowej „Sanniki”, poprzez promocję sannickich twórczyni ludowych, „Spotkania z folklorem”, wydawnictwa dotyczące regionu oraz liczne imprezy, warsztaty i konkursy – głównie dla młodzieży – przeprowadzane z Towarzystwem Wspierania Rozwoju Ziemi Sannickiej i instytucjami oświatowymi w ramach m. in. projektów „Z przeszłością w przyszłość”. Także tradycje chopinowskie (nawiązujące do wakacyjnego pobytu F. Chopina w Sannikach w 1828 r. i jego dożgonny związek z rodziną Pruszków), współorganizując koncerty muzyczno-poetyckie w sannickim Pałacu z udziałem wybitnych muzyków i popularnych aktorów. Organizuje również inne koncerty m. in. koncerty edukacyjne dla dzieci. Z innymi partnerami organizuje (w cyklu rocznym) „Niedziele Sannickie”, które należą do największych imprez w Mieście i Gminie Sanniki. Wyrosły z tradycji ludowych. Przyciągają mieszkańców i turystów. Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury sukcesywnie prowadzi działalność świetlicową w Sannikach. W tym różnorodne zajęcia dla dzieci i młodzieżą, Klub Seniora „Tęcza”, zespoły, spotkania Kół Gospodyń Wiejskich z Sannik, Barcika i Aleksandrowa, itp.

Lokalne Centrum Kompetencji w Sannikach ma na celu upowszechnianie wśród różnych grup społecznych korzystanie z Internetu. Posiadamy stanowiska komputerowe z dostępem do szerokopasmowego Internetu. Tu każdy znajdzie coś dla siebie i uzyska pomoc np. w dostępie do Internetu, przygotowaniu CV czy aplikowaniu o pracę. Istnieje możliwość skorzystania z wielofunkcyjnej drukarki (ksero, wydruk, skan) i drukarki 3D. Dla Przedszkola Samorządowego organizowane są zajęcia pomagające zdobywać nowe umiejętności oraz twórczo spędzać czas poznając nowinki XXI wieku.

Do działań organizowanych przez **Europejskie Centrum Artystyczne im. Fryderyka Chopina w Sannikach** na przestrzeni lat należą koncerty chopinowskie. Są one elementem stałej oferty kulturalnej i odbywają się już od 40 lat, od lutego do października. Inauguracyjny koncert przypada zawsze na niedzielę najbliższą dacie urodzin Chopina, z kolei koncert wieńczący sezon odbywa się w niedzielę niedługo przed lub po rocznicy śmierci kompozytora. Pozostałe koncerty są zawsze organizowane w pierwszą niedzielę miesiąca. Uczestniczą w nich miłośnicy muzyki klasycznej i twórczości wielkiego Polaka. Koncerty mają za zadanie przypominać o związkach kompozytora z Sannikami i kultywować muzyczne tradycje regionu. Biorą w nich udział utalentowani pianiści z Polski i zagranicy, w tym roku byli to m.in. Rinko Kobayashi i Maria Schreiber, Piotr Paleczny oraz uczestnicy konkursów chopinowskich, którym towarzyszą wybitni aktorzy polskiej sceny, recytujący poezję. Z roku na rok coraz więcej osób chce skorzystać z kulturalnej oferty Centrum, w związku z czym musi ona obejmować coraz szersze spectrum działań. Do stałych bywalców koncertów dołączają nowi, młodzi uczestnicy, którzy chcą poznać muzykę klasyczną, a także zdobyć wiedzę na temat jej historii. Z pewnością pomogło to im rozwinąć pasję w tym kierunku i odkryć kolejne zainteresowania, nie tylko stricte muzyczne, ale i artystyczne. W kwietniu 2016. w Centrum powstał Dyskusyjny Klub Książki, który działa przy bibliotece etnograficzno -muzycznej im. Mateusza Glišńskiego. Podczas comiesięcznych spotkań prowadzonych przez pracowników Centrum poruszane są tematy ciekawych publikacji muzycznych, odbywają się spotkania z autorami książek i interesujących felietonów. Spotkania w Klubie są nieodpłatne i cieszą się bardzo dużym zainteresowaniem wśród młodzieży i dorosłych. Z kolei w sezonie letnim w muszli koncertowej odbywają się recitale fortepianowe „Wakacje na miarę Chopina” w wykonaniu młodych utalentowanych studentów Akademii Muzycznych.

Warsztaty edukacyjne to jedna z ofert, która skierowana jest do dzieci i młodzieży dostosowana do wieku, poprzez naukę i zabawę dzieci poznają historię, muzykę a tym samym łatwiej przyswajają wiedzę. Z każdym rokiem oferta jest poszerzana, w odpowiedzi na potrzeby uczestników i ich zainteresowania. Każda z nowych ofert warsztatowych cieszy się uznaniem, o czym świadczy ilość grup, jakie w nich uczestniczą.

Ponadto Centrum organizuje inne wydarzenia kulturalne cieszące się pozytywnym odbiorem

nie tylko mieszkańców Miasta i Gminy Sanniki, ale również turystów przejezdnych.

Do tych wydarzeń zaliczamy:

- **„Fidle na dworze z Fryderykiem Chopinem”**- wydarzenie zorganizowane z myślą o najmłodszej grupie odbiorczej – dzieci, rodzin z dziećmi. Organizowany jest w najbliższą niedzielę poprzedzającą lub występującą po Dni Dziecka. Moc atrakcji, jakie zapewnia Centrum przyczynia się do rekreacyjnego spędzenia wolnego czasu przez dzieci i młodzież.
- **„Potańcówki i Biesiady Mazowieckie”** - ma na celu integrację międzypokoleniową. Integracja mieszkańców najlepiej realizuje się przez działania rekreacyjne, biesiadne i piknikowe, w których każdy chętnie uczestniczy i czuje się pełnoprawnym odbiorcą, któremu specjalnie dedykowane są takie przedsięwzięcia. Jest dowartościowany poprzez dostrzeżenie jego potrzeb uczestnictwa w tego typu wydarzeniach, jakimi są potańcówki i biesiadowanie. Wydarzenia organizowane są w sezonie letnim tj. od czerwca do sierpnia (w ostatnią sobotę miesiąca). Centrum udostępnia zainteresowanym miejsce, muzykę oraz jeden ciepły posiłek dla biesiadujących.
- **Koncerty z cyklu „Smaki Muzyki”** - koncerty organizowane w ostatnią niedzielę miesiąca w sezonie letnim tj. czerwiec – sierpień. Cykl spotkań przy muzyce rozrywkowej, filmowej.
- **Ferie i Wakacje z Chopinem** – zajęcia dla dzieci, przypadające w czasie trwania wycieczek podczas ferii i wakacji. Organizowane są zajęcia dla dzieci zapewniające przyjemne oraz kreatywne spędzenie czasu wolnego w sannickim pałacu pod opieką opiekunów z przygotowaniem do prowadzenia tego typu zajęć.

Oraz konkursy i zajęcia do odbiorców z całej Polski tj.

- Warsztaty wokalne
- Warsztaty pianistyczne
- Konkurs kolęd i pastorałek.

Na terenie gminy znajdują się dwie parafie:

1. Parafia Sanniki

Kościół p.w. św. Józefa Oblubieńca N.M.P. Parafia erygowana w 1441 r. Pierwszy drewniany kościół w Sannikach został wzniesiony w 1441 roku. Kolejny również drewniany został pobudowany w 1672 roku. Obecny murowany kościół wzniesiono w latach 1870-1872. (Stary kościół został rozebrany w 1863 r.) Konsekwował go w 1900 roku arcybiskup Wincenty Chościak Popiel, Metropolita Warszawski. Świątynia została wzniesiona według projektu arch. Franciszka Tournelle'a przez majstra budowniczego Juliana Tomasza Matłazyńskiego. Jest to kościół neoklasycystyczny, trójnawowy i dwuwieżowy. W czasie ostatniej wojny po aresztowaniu ks. L. Mocarskiego, (zginął w Dachau) kościół był zamknięty i przez okupanta zamieniony na magazyn. Świątynia posiada ołtarz główny z obrazem Matki Bożej Częstochowskiej i cztery ołtarze boczne. Miejscowości należące do

parafii: Aleksandrów, Brzezia, Czyżew, Krubin, Mocarzewo, Sanniki, Staropól, Szkarada.

2. Parafia Osmolin

Kościół p.w. św. Marcina, biskupa. Parafia erygowana w 1441 r. Murowany, orientowany kościół, został pobudowany w latach 1789 - 1790 wg projektu Hilarego Szpilowskiego. Budowę zakończono w 1791 roku o czym świadczy data na elewacji świątyni. Boczna kaplicę dobudowano w roku 1930. Architekt nieznany. Kościół jest klasycystyczny z czterema łozami, dwie przy chórze wielkim (prezbiterium) i dwie przy chórze muzycznym (wykorzystane do dekoracji prospektu organowego). Sklepienie kościoła jest drewniane. Kościół posiada trzy ołtarze.

Miejscowości należące do parafii: Działy, Lwówek, Lubików (numery: 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 15, 17, 18), Osmolin, Osmólsk, Witusza.

Na terenie gminy istnieją następujące kluby sportowe:

- Uczniowski Klub Sportowy „SANNIKI” - tenis stołowy
- Klub Sportowy „SZOPEN SANNIKI” - piłka nożna
- Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „LWÓWIANKA” - piłka nożna
- Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „NIDA” - piłka nożna, piłka siatkowa, tenis stołowy

W 2008 roku Lwówianka świętowała jubileusz półwiecza swego istnienia. Rocznicę tą uczcili lwówscy juniorzy - wywalczając w wielkim stylu, ze wspaniałą serią 15 wygranych z rzędu, mistrzostwo klasy „A” juniorów starszych. Centralne uroczystości jubileuszowe odbyły się 3 sierpnia 2008 roku. W tym dniu nadano klubowi sztandar (rzecz nader rzadka w niższych ligach), odznaczono zasłużonych piłkarzy i działaczy, rozegrano jubileuszowy turniej piłkarski; odbył się też piknik rodzinny i jubileuszowy koncert. Całością prac nad przygotowaniem jubileuszu zajmowali się społecznie piłkarze i działacze Lwówianki. Efekty przerosły najśmielsze oczekiwania. Lwówianka zaprezentowała się godnie, jak przystało na klub z pięćdziesięcioletnią historią. Ponadto zdobyto ogromne doświadczenie, które być może zaprocentuje w przyszłości.

2.1.5 Pomoc społeczna

W Mieście i Gminie Sanniki w zakresie pomocy społecznej działa Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z siedzibą w Sannikach. Celem pomocy społecznej realizowanym przez Ośrodek jest umożliwienie osobom i rodzicom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Ośrodek Pomocy Społecznej podejmuje działania zmierzające do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Zgodnie ze statutem Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sannikach Ośrodek realizuje zadania:

1) Z zakresu pomocy społecznej, w tym zadania własne gminy oraz zadania zlecone z zakresu administracji rządowej,

2) Zadania administracji rządowej i samorządowej nałożone innymi ustawami oraz zadania wynikające z innych przepisów prawa w ramach zawartych umów i porozumień.

Zadania Ośrodka obejmują:

1) realizację zadań z zakresu pomocy społecznej,

2) realizację zadań z zakresu świadczeń z funduszu alimentacyjnego,

3) realizację zadań z zakresu świadczeń rodzinnych,

4) realizację zadań z zakresu dodatków mieszkaniowych,

5) realizację zadań z zakresu dodatków energetycznych,

6) realizację zadań w zakresie dożywiania,

7) realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,

8) realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,

9) realizację zadań z zakresu ubezpieczeń społecznych i ubezpieczeń zdrowotnych,

10) realizację zadań z zakresu zasiłków dla opiekunów,

11) realizację zadań z zakresu pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,

12) realizację zadań z zakresu wspierania kobiet w ciąży i rodzin „za życiem”,

13) organizowanie wsparcia społecznego dla osób z zaburzeniami zdrowia psychicznego,

14) współtworzenie i koordynacja w zakresie realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych,

15) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej,

16) realizacja innych zadań z zakresu pomocy społecznej a wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,

17) realizacja innych zadań wynikających z przepisów prawa.

Przy realizacji zadań Ośrodek może współpracować na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi, stowarzyszeniami, fundacjami, kościołem katolickim i innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz innymi podmiotami.

2.1.6. Bezpieczeństwo publiczne i przeciwpożarowe

Bezpieczeństwo publiczne to ogół instrumentów służących ochronie ludności przed incydentami zakłócającymi funkcjonowanie obywateli w społeczeństwie zgodne z przyjętymi normami prawno-obyczajowymi.

W Mieście i Gminie Sanniki istnieje 10 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w miejscowościach: Brzezia, Czyżew, Krubin, Lwówek, Osmolin, Sanniki, Sielce, Staropól, Szkarada, Wólka, posiadających na wyposażeniu 16 samochodów strażackich różnej klasy. Wyposażenie i wyszkolenie w OSP umożliwia podjęcie działań: ratowniczo-gaśniczych w czasie pożarów,

ratownictwa technicznego i drogowego oraz ratownictwa medycznego.

Na terenie gminy funkcjonuje Posterunek Policji, do którego działań należy realizowanie zadań służby prewencyjnej, a w szczególności:

1. przeciwdziałanie popełnianiu przestępstw i wykroczeń w miejscach publicznych,
2. ujawnianie, zapobieganie i zwalczanie zjawisk patologii społecznej, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży,
3. kreowanie w społecznościach lokalnych pozytywnego wizerunku Policji oraz podejmowanych przez Policję działań na rzecz bezpieczeństwa i porządku publicznego;
4. ujawnianie przestępstw i wykroczeń oraz wykrywanie ich sprawców;
5. realizowanie zadań administracyjno-porządkowych;
6. współdziałanie z samorządem terytorialnym oraz innymi podmiotami działającymi na rzecz bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Gmina Sanniki ma jednego dzielnicowego. Jego planem na najbliższe lata jest zapewnienie właściwego poziomu bezpieczeństwa obywateli, oraz wyeliminowanie bądź znaczne zmniejszenie ilości wykroczeń poprzez zwiększenie kontroli w miejscowościach, gdzie dochodzi do spożywania alkoholu w miejscach objętych zakazem, zaśmiecania, oraz kierowania rowerem w stanie nietrzeźwości.

2.2. Kwestie społeczne

2.2.1. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa. Zadania pomocy społecznej są określone Ustawą z dnia 12 marca 2004 roku². Zgodnie z jej postanowieniem, głównym celem pomocy społecznej ma być umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie takich sytuacji życiowych, którym nie są w stanie podołać przy użyciu własnych środków, możliwości i uprawnień. Realizacja zadań została podzielona tutaj pomiędzy organy administracji publicznej. Ogólne zadania (strategiczne) związane z realizacją polityki społecznej wykonuje województwo. Powiat odpowiada za zadania o charakterze specjalistycznym. Z kolei gmina realizuje tzw. usługi podstawowe, czyli np. funkcjonowanie domów pomocy społecznej, ośrodków wychowawczych, pomoc rzeczowa, zasiłki celowe przyznawane na zaspokojenie podstawowych potrzeb, udzielanie schronienia i posiłku, zasiłki na pokrycie wydatków powstałych w skutek zdarzeń losowych itd.

Na terenie gminy Sanniki zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sannikach. Na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej osobom i rodzinom udziela się świadczeń społecznych w szczególności z powodu:

² Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej, (Dz. U. 2020, poz. 1876 z późn. zm.).

1. ubóstwa,
2. sieroctwa,
3. bezdomności,
4. bezrobocia,
5. niepełnosprawności,
6. długotrwałej lub ciężkiej choroby,
7. przemocy w rodzinie,
- 7a. potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
8. potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
9. bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
10. trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
11. trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
12. alkoholizmu lub narkomani,
13. zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej
14. klęski żywiołowej lub ekologicznej.

2.2.2. Działania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez MGOPS

W MGOPS w Sannikach w 2019 r. zatrudnionych było 14 pracowników: kierownik, główna księgowa, 2 specjalistów pracy socjalnej, 2 pracowników socjalnych, 2 podinspektorów, 1 referent, 1 starsza pielęgniarka świadcząca specjalistyczne usługi opiekuńcze, 3 opiekunki świadczące usługi opiekuńcze u osób starszych, 1 pracownik gospodarczy. Wszystkie osoby zatrudnione, w MGOPS posiadały odpowiednie wykształcenie w zakresie wymaganych kwalifikacji na danym stanowisku pracy.

2.2.3 Dodatki mieszkaniowe

Od 2004 r. wydatki na dodatki mieszkaniowe są pokrywane w całości ze środków gminy. W roku 2019 z dodatków mieszkaniowych średnio korzystało tylko **8 rodzin**, którym wypłacono **80 dodatków mieszkaniowych**. Całkowity koszt zadania w 2019 r. wyniósł **13 426 zł**.

Porównanie wydatków z poprzednich lat, przedstawia poniżej tabela.

Wyszczególnienie		2006 r.	2008 r.	2012 r.	2014 r.	2019 r
1.	Liczba dodatków mieszkaniowych	651	356	150	99	80
2.	Liczba rodzin	64	29	11	9	8
3.	Wydatkowana kwota w zł.	110.564	42.174	22.742	15.552	13.426

2.2.4 Dodatek energetyczny dla odbiorców wrażliwych

Od 2015 r. osoby, które pobierają dodatek mieszkaniowy mają możliwość ubiegania się o dodatek energetyczny. Wydatki na dodatki energetyczne pokrywane są w całości ze środków Wojewody. W roku 2019 z dodatków energetycznych średnio korzystało tylko **6 rodzin**, którym wypłacono **64 dodatki energetyczne. Całkowity koszt zadania w 2019 r. wyniósł 990,13 zł.**

2.2.5 Świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny

Zadania te w całości są finansowane z dotacji Wojewody.

W 2016 roku w ustawie o świadczeniach rodzinnych wprowadzono możliwość przyznawania zasiłków rodzinnych i i dodatków wg mechanizmu złotówka za złotówkę. Według tej zasady w 2019 r. korzystało 28 rodzin, wypłacono 968 świadczeń na kwotę 42 915,27 zł.

Od 2016 roku ustawą wprowadzono również świadczenie rodzicielskie. O świadczenie rodzicielskie mogą ubiegać się kobiety, które urodziły dziecko a nie przysługuje im zasiłek macierzyński (nigdzie nie pracują). Świadczenie rodzicielskie przysługuje do ukończenia przez dziecko 52 tygodni - w przypadku urodzenia jednego dziecka przy jednym porodzie, przysposobienia jednego dziecka lub objęcia opieką jednego dziecka w wysokości 1.000 zł miesięcznie. W 2019 r. ze świadczenia korzystały 22 kobiety, którym wypłacono 143 świadczenia na kwotę 126 833 złotych. Za każdą wydaną decyzję określono koszty obsługi w wysokości 30 zł. Całkowity koszt zadania wyniósł 127 253.zł.

Decyzje wydane w 2019 roku dotyczyły:

1. Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami - **379**
2. Świadczenie pielęgnacyjne - **60**, z tego 44 zmieniające wysokość świadczenia
3. Zasiłek pielęgnacyjny - **47**
4. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka- **32**
5. Specjalny zasiłek opiekuńczy - **20**
6. Zasiłek dla opiekuna - **4**
7. Nienależnie pobrane świadczenia rodzinne – **20**
8. Koordynacja świadczeń rodzinnych – **1**
9. Świadczenie rodzicielskie - **14**

Tabela dotycząca wydatków na fundusz alimentacyjny

L.p	Wyszczególnienie	LATA					
		2014	2015	2016	2017	2018	2019
1.	Liczba decyzji	58	41	34	30	36	26
2.	Liczba świadczeń	367	330	331	351	340	322
3.	Wydatki na świadczenia	120.410	106.760	111.480	120.910	125.710	126.548
4.	Wydatki na koszty	4.039	4.530	3.344	3.627	3.771	3.796
Razem wydatki		124.449	111.290	114.824	124.537	129.481	130.344

Decyzje wydane w 2019 roku dotyczyły:

1. spraw związanych z przyznaniem lub uchynieniem prawa do FA - 24
2. postępowanie wobec dłużników uchylających się od obowiązku alimentacyjnego:
  - 17 wniosków do Prokuratury o możliwości popełnienia przestępstwa
  - wnioski do Komorników Sądowych o przyłączenie się do toczącej się egzekucji- 16 dłużników
  - comiesięczne wysyłanie informacji o zadłużeniu z tytułu FA do 5 BIG
  - działania wobec dłużników wynikające z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów po ustaleniu wierzycielce FA lub otrzymaniu wniosku z innego organu – 36 dłużników.

Świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny

	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
Ogółem wydatki w dziale 85212 ŚR + FA + skl. ubezp.	2.163.001	2.028.881	2.378.926	2.507.159	2.294.702	2.224.555

Na okres zasiłkowy w 2019 roku kryterium dochodowe wynosiło:

- świadczenia rodzinne: 674,00 zł na osobę w rodzinie lub 764,00zł na osobę, gdy w rodzinie jest dziecko niepełnosprawne.
- FA: 725 zł
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka: 1922 zł
- specjalny zasiłek opiekuńczy - 764 zł

2.2.6 Świadczenia wychowawcze (500+) i Dobry Start(300+)

Od kwietnia 2016 roku rozpoczęliśmy realizację nowego zadania: świadczenia wychowawcze, wprowadzone Ustawą z dnia 11.02.2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

W 2019 r. wpłynęło 706 wniosków. W wersji papierowej wpłynęło 470 wniosków i 236 drogą elektroniczną. Wydano 80 decyzji, w tym 43 decyzje przyznające prawo do świadczeń oraz 1 decyzję o nienależnie pobranych świadczeniach oraz

W ramach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego Wojewodzie Mazowieckiemu przekazano 22 wnioski do rozpatrzenia.

W 2019 r. Wojewoda Mazowiecki przesłał do MGOPS 10 decyzji przyznających prawo do świadczeń, 2 decyzje odmowne, 1 decyzję o nienależnie pobranych świadczeniach oraz 16 informacji o przyznaniu świadczenia wychowawczego.

Od lipca 2019 r. zamiast decyzji wydawane są informacje o przyznaniu świadczenia. Decyzje są wydawane w przypadku odmowy świadczeń i nienależnie pobranych świadczeń. W 2019 roku wydano 647 informacji o przyznaniu świadczenia wychowawczego.

Ogółem wypłacono 9.984 świadczeń. Wszystkie świadczenia zostały wypłacone w formie pieniężnej. Całkowity koszt zadania wyniósł 5.040.726 zł.

W 2018 roku wprowadzono świadczenie Dobry Start (300+). O świadczenie mogą ubiegać się rodzice na każde dziecko uczęszczające do szkoły w wysokości 300 zł jednorazowo w roku niezależnie od dochodu rodziny. W 2019 roku wypłacono świadczenia dla 714 dzieci. Całkowity koszt zadania wyniósł 221.329 zł.

2.2.7 Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi i upośledzeniem umysłowym.

W/w zadanie było realizowane w całości z budżetu Wojewody, jako zadanie zlecone. Koszt zadania w 2019 r. wyniósł 65.290 złotych. W 2019 r. specjalistyczne usługi opiekuńcze realizowała 1 dyplomowana starsza pielęgniarka. Opieką objętych było 9 osób (2 osoby z zaburzeniami psychicznymi i 7 osób niepełnosprawnych intelektualnie).

2.2.8 Usługi opiekuńcze

Usługi opiekuńcze przyznawane są na podstawie art. 50 ustawy o pomocy społecznej osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób oraz osobom, które wymagają pomocy innych osób, a rodzina nie jest w stanie takiej pomocy zapewnić. Od 2018 r. przystąpiliśmy do realizacji programu "Opieka 75". W ramach programu opieką mogliśmy objąć osoby samotne powyżej 75 roku życia, u których nie była wcześniej świadczona pomoc. W ramach programu w 2019 r. otrzymaliśmy kwotę 6.705 zł. Całkowity koszt zadania w 2019 r. wyniósł 119.432 zł. Opiekunki zajmowały się pielęgnacją podopiecznych i wykonywały czynności dnia

codziennego tj: przygotowywanie posiłków, bieżące sprzątanie pomieszczeń, pranie i prasowanie odzieży podopiecznego, donoszenie węgla, rejestracja do lekarza, powtarzanie leków i ich zakup.

2.2.9 Dożywianie w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”

W roku 2019 kontynuowano pomoc w formie dożywiania dzieci z rodzin ubogich i patologicznych na bazie stołówki w szkole w Sannikach i w Przedszkolu Samorządowym oraz Ośrodka Szkolno-Wychowawczym w Mocarzewie. Finansowane były również posiłki dla dzieci z naszego terenu uczęszczające do placówek oświatowych w Słubicach, Płocku, Gąbinie, i Łowiczu. Zadanie to finansowane było ze środków gminnych i z dotacji Wojewody.

L.p.	Wyszczególnienie	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
1.	Środki miasta i gminny(zł)	20.929	21.211	17 694	14.237	11..782	12.101
2.	Środki z dotacji Wojewody (zł)	83.280	84 303	70 760	56.944	45.364	39.000
3.	Łącznie (zł)	104.209	105.514	88 454	71.181	57.146	51.101

W 2019 roku z programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” korzystało 125 osób, w tym 64 dzieci w formie posiłku. Sfinansowano 6.691 posiłków za kwotę 29.851 zł. Zasiłki celowe wypłacono na kwotę 21.250 zł.

2.2.10 Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej w 2019 r.

Wypłacano podopiecznym zasiłki stałe, okresowe, celowe i specjalne celowe.

Zasiłek stały przysługuje osobie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niezdolnej do pracy z powodu niepełnosprawności.. Zasiłek okresowy przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność i z tytułu bezrobocia. Natomiast w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej może być przyznany zasiłek celowy (np. na zakup żywności, leków, opału itp.). Wysokość w/w zasiłków zależy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej (701 zł) lub kryterium dochodowego w rodzinie (528 zł).

W szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie lub rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznany specjalny zasiłek celowy.

Zasiłki stałe pobierało 37 osób, zasiłki okresowe 45 osób, zasiłki celowe i specjalne zasiłki celowe otrzymały 63 osoby. Wypłacono 396 świadczeń zasiłków stałych, 185 świadczeń zasiłków okresowych i 94 świadczenia zasiłków celowych i specjalnych zasiłków celowych. Na bieżąco podopieczni ubiegają się o ustalenie stopnia niepełnosprawności, który uprawnia do ustalenia prawa do zasiłku stałego, zasiłku pielęgnacyjnego czy też świadczenia pielęgnacyjnego.

Przez cały rok 2019 byliśmy zobowiązani do ciągłego, skrupulatnego rozliczania dotacji i sporządzania zapotrzebowań na kolejne miesiące oraz do dokładnego planowania potrzeb na cały rok.

W 2019 r. poniesiono opłatę w wysokości 66.728 zł za pobyt w DPS 4 osób. W roku 2019 kolejne 2 osoby zostały umieszczone w Zakładzie Opiekuńczo – Leczniczym w Kraszewo – Czubaki. Od ponad 10 lat 2 osoby przebywają w ZOL Gostynin., które w przyszłości będzie trzeba umieścić w DPS. Ich pobyt udało się przedłużyć na rok 2020.

2.2.11 Inne formy pomocy:

1. W 2019 r. funkcjonował w MGOPS punkt konsultacyjny ds. profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi oraz przemocy w rodzinie. W punkcie tym przez cały rok zatrudnieni byli na umowę zlecenie trzej specjaliści: prawnik, psycholog oraz terapeuta. Dyżury każdego specjalisty odbywały się 3 razy w miesiącu w ustalonych dniach i godzinach w siedzibie MGOPS. Zatrudnienie specjalistów w punkcie konsultacyjnym w całości finansowane było ze środków na profilaktykę alkoholową, przeciwdziałania narkomanii i przemocy.
2. MGOPS prowadził obsługę administracyjno – biurową Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, będąc zarazem jednym z głównych realizatorów zadań wynikających z:
  - ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
  - ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
  - ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii
  - ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

W oparciu o powyższe akty prawne realizowany był w mieście i Mieście i Gminie Sanniki w 2019 r. Miejsko - Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018-2020, Miejsko-Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii oraz Przemocy w Rodzinie na rok 2019”. MGOPS pełnił funkcję koordynatora Gminnego Programu Wspierania Rodziny a Kierownik MGOPS pełnił funkcję przewodniczącego Miejsko- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i przewodniczącego Miejsko-Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds przeciwdziałania przemocy.

3. Osoby chore przewlekle kierowane były do Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o stopniu Niepełnosprawności w Gostyninie celem ustalenia stopnia niepełnosprawności.
4. W okresie od maja do października 2019 r. MGOPS realizował prace społecznie użyteczne dla osób bezrobotnych – prace te wykonywało 6 osób. Osoby pracowały 40 godzin w miesiącu i przepracowały 1.240 godzin. Prace społecznie użyteczne były dofinansowane z Powiatowego

Urzędu Pracy w Gostyninie w wysokości 6.175 zł, a kwotę w wysokości 4.325 zł wydatkował na ten cel MGOPS.

5. W 2019 r. 1 osoba z chorobą nowotworową, wymagająca stałej opieki została umieszczona w Miejskim Hospicjum w Płocku.
6. W 2019 r. po Kartę Dużej Rodziny zgłosiło się 46 rodzin. Wydano 109 kart.

W celu realizacji zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej pracownicy MGOPS współdziałali z instytucjami, urzędami, osobami fizycznymi z terenu gminy Sanniki – m.in. z Urzędem Miasta i Gminy, instytucjami gminnymi, policją, pracownikami ośrodka zdrowia, placówkami oświatowymi. Nieodzowna była również współpraca m.in. z: kuratorami społecznymi i zawodowymi, Powiatowym Urzędem Pracy w Gostyninie, PCPR w Gostyninie, Powiatowym Zespołem do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w Gostyninie, szpitalem w Gostyninie - Zalesiu, ZUS, KRUS.

2.2.12. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w Mieście i Gminie Sanniki. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sannikach realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie miasta i gminy Sanniki w oparciu o ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej obsługuje również mieszkańców w zakresie świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, świadczenia wychowawczego 500+, świadczenia Dobry Start, dodatków mieszkaniowych, dodatków energetycznych, karty dużej rodziny. Głównymi powodami przyznawania pomocy w 2019 r. było: bezrobocie, ubóstwo, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Tabela 2. Przyczyny przyznawania świadczeń pomocy społecznej przez MGOPS w Mieście i Gminie Sanniki w 2016 roku (liczba rodzin/liczba osób).

	2016 r.
ubóstwo	140/390
sieroctwo	0/0
bezdomność	0/0
potrzeba ochrony macierzyństwa	14/56
bezrobocie	49/134
niepełnosprawność	47/86
choroba	20/51

bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	46/196
przemoc w rodzinie	12/28
alkoholizm	27/60
narkomania	0/0
trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1/1

2.2.13 Bezrobocie

Bezrobociem określa się stan, w którym część zasobów pracy w wieku produkcyjnym jest zdolna do pracy, poszukuje jej, ale nie znajduje zatrudnienia. Innymi słowy, to efekt nierównowagi pomiędzy podażą na pracę a jej popytem. Na bezrobocie mają wpływ dwa rodzaje czynników: płacowe i pozapłacowe. Pierwsze są mechanizmem regulacji rozmiaru bezrobocia płacą realną. Czynniki pozapłacowe natomiast ograniczają popyt na pracę (postęp technologiczny, niedorozwój instytucji przeciwdziałających bezrobociu, niedostatek środków finansowych, restrukturyzacja gospodarki) lub zwiększają jej podaż (niski poziom życia, wzrost demograficzny, polityka społeczno-gospodarcza państwa. Ten rodzaj zagrożenia społecznego niesie za sobą nie tylko negatywne konsekwencje dla osoby bezrobotnej pogarszając sytuację materialną, czy niekorzystnie wpływając na jej kapitał społeczny, ale także dla gospodarki kraju. Bezrobocie prowadzi do utraty produkcji, państwo zostaje obciążone finansowo, ponieważ następuje wzrost wydatków na świadczenia socjalne, a także słabnie kapitał ludzki.

W Mieście i Gminie Sanniki na 1000 mieszkańców w sektorze pozarolniczym pracuje 80 osób. 72,9% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 27,1% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w Mieście i Gminie Sanniki wynosiło w 2019 roku 9,2% (11,1% wśród kobiet i 7,5% wśród mężczyzn). W 2018 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Mieście i Gminie Sanniki wynosiło 3 876,10 PLN, co odpowiada 80,20% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. 40,5% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Sanniki pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 16,9% w przemyśle i budownictwie, a 12,0% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,5% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

2.2.14 Uzależnienia

Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), uzależnienie to *psychiczny i fizyczny stan wynikający z interakcji między żywym organizmem a substancją chemiczną (do których należą: alkohol, narkotyki, nikotyna, leki) charakteryzujący się zmianami i innymi reakcjami takimi jak: konieczność przyjmowania danej substancji w sposób ciągły lub okresowy w celu doświadczenia jej wpływu na psychikę lub by uniknąć objawów towarzyszących odstawieniu substancji.*

Alkoholizm jest chorobą spowodowaną nadużywaniem napojów alkoholowych, z którą wiąże zarówno konsekwencje zdrowotne dla uzależnionej osoby, jak również stanowi ona problem socjalny i przyczynia się do występowania patologii społecznych. Zjawisko alkoholizmu jest ściśle powiązane z występowaniem przestępczości, wypadkami w pracy, wypadkami drogowymi. Nadużywanie alkoholu przez któregoś z rodziców osłabia więzi rodzinne i skutkuje występowaniem dysfunkcji w pełnieniu ról rodzicielskich, a także często jest przyczyną stosowania przemocy domowej.

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych i narkomanii należy do zadań własnych gminy. W Mieście i Gminie Sanniki działania te realizowane są poprzez Miejsko-Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii (opracowany corocznie).

Głównymi celami strategicznymi Programu na rok 2020 są:

1. Kreowanie i promowanie modelu trzeźwego i zdrowego trybu życia.
2. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów wynikających z uzależnień na terenie gminy.
3. Zmniejszenie rozmiarów aktualnie występujących problemów alkoholowych, narkomanii.

Jako cele operacyjne programu wyznaczono:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkomanii oraz zagrożonych uzależnieniem.
2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, szkoleniowej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w tym w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci z rodzin zagrożonych uzależnieniami w placówkach oświatowych.
4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii.
5. Działania na rzecz ograniczenia dostępności alkoholu na terenie Miasta i Gminy Sanniki oraz podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 i 15

ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi a także występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego..

6. Pomoc społeczną osobom uzależnionym od narkotyków i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej.

Realizatorami Programu są:

1. Miejsko-Gminny Zespół Interdyscyplinarny.
2. Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
3. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.
4. Partnerzy sprzyjający osiągnięciu celów Programu:
  - Sąd Rejonowy w Gostyninie III Wydział Rodzinny i Nieletnich;
  - placówki oświatowe;
  - placówki kultury;
  - Policja;
  - placówki służby zdrowia;
  - inne podmioty, którym zlecane są zadania Gminnego Programu.

Zadania *Programu* realizowane były wyłącznie ze środków pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych – w 2019 r. uzyskano z tego tytułu 77.090,31 zł. Łączna wysokość środków finansowych zaplanowanych w budżecie gminy na realizację *Programu* w 2019 r. wyniosła 82.344 zł. Poniżej tabela przedstawiająca środki planowane na profilaktykę alkoholową i narkotykową w ostatnich dwóch latach.

Rok	Plan kosztów <i>Programu</i> (w zł)	przeciwdziałanie alkoholizmowi (w zł)	W tym: przeciwdziałanie narkomanii (w zł)
2019	82.344	79.344	3.000
2018	80.000	77.000	3.000

W 2019 r. na realizację zadań określonych w *Programie* łącznie wydatkowano kwotę 80.380 zł. Tabela poniższa przedstawia wydatki w ostatnich dwóch latach.

Rok	Wydatki na realizację <i>Programu</i> ogółem (w zł)	przeciwdziałanie alkoholizmowi (w zł)	W tym: przeciwdziałanie narkomanii (w zł)
2019	80.380	77.404	2.976
2018	75.904	72.940	2.964

W II kwartale 2019 r. na terenie Miasta i Gminy Sanniki przeprowadzona została Diagnoza Lokalnych Zagrożeń Społecznych. Badaniem ankietowym zostały objęte cztery wybrane grupy mieszkańców: uczniowie szkoły podstawowej z klas IV-VIII, uczniowie klas gimnazjalnych, dorośli mieszkańcy gminy a także sprzedawcy napojów alkoholowych. Łącznie w badaniu wzięły udział 282 osoby.

W ramach przeciwdziałania narkomanii:

W 2019 r. ze środków na przeciwdziałanie narkomanii sfinansowano:

- zakup materiałów informacyjnych w ramach kampanii „Dopalacze – powiedz stop” (1476 zł),
- warsztaty profilaktyczno-terapeutyczne z zakresu profilaktyki uzależnień (1500 zł).

W ramach przeciwdziałania alkoholizmowi:

1. W zakresie postępowania w stosunku do osób nadużywających alkoholu

Członkowie MGKRPA, podobnie jak w latach ubiegłych, w 2019 r. podejmowali działania wobec osób z problemem alkoholowym, w tym:

- przyjmowanie wniosków o podjęcie działań w zakresie leczenia odwykowego osób nadużywających alkoholu – wpłynęły 23 wnioski,
- przeprowadzanie rozmów motywujących do podjęcia leczenia, zachowania abstynencji,
- kierowanie osób na badanie w przedmiocie uzależnienia od alkoholu przeprowadzane przez biegłych – wydanych zostało 5 opinii (1790 zł)
- kierowanie wniosków do sądu o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego – skierowano 4 wnioski (220 zł),
- zrefundowano usługę implantacji Disulfiramu - dla 6 osób (2600 zł).

2. W zakresie pomocy psychospołecznej i prawnej udzielanej rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, przemoc domowa.

W 2019 r. w MGOPS w Sannikach funkcjonował punkt konsultacyjny, w którym zatrudnieni byli specjaliści:

- psycholog – dyżury odbywały się 3 razy w miesiącu po 4 godziny dziennie w okresie styczeń – wrzesień 2019 r. (umowa zlecenie), zaś 2 razy w miesiącu po 6 godzin w okresie październik – grudzień 2019 r. (umowa o świadczenie usług) ,
- terapeuta ds. uzależnień - dyżury odbywały się 3 razy w miesiącu po 4 godziny (umowa zlecenie),
- prawnik/ adwokat – dyżury odbywały się 3 razy w miesiącu po 4 godziny (umowa o świadczenie usług).

Z bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego (prawnego, psychologicznego, rodzinnego) w punkcie konsultacyjnym skorzystało w 2019 r. łącznie 88 osób.

3. W zakresie prowadzenia profilaktycznej działalności informacyjno-edukacyjnej skierowanej do dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowych

W ramach tych zadań dofinansowano działalność instytucji, szkół, organizacji funkcjonujących na terenie naszej gminy, realizujących programy profilaktyki uzależnień. Złożone wnioski wraz z załączonymi programami uzasadniały przekazanie środków z *Programu* na zgłoszone cele.

W 2019 r. dofinansowano m.in.:

- koszty organizacji Turnieju Tenisa Stołowego o Puchar Burmistrza Miasta i Gminy Sanniki– zakup nagród i dyplomów dla zwycięzców (800 zł),
- koszty organizacji konkursu recytatorskiego „Pięknie być człowiekiem” zorganizowanego przez Miejsko-Gminną Bibliotekę Publiczną w Sannikach (450 zł),
- działalność profilaktyczną w Szkole Podstawowej w Sannikach – (3.000 zł),
- zajęcia dla dzieci zrealizowane w okresie ferii zimowych przez Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Sannikach oraz wycieczki zorganizowane przez Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Sannikach przy współpracy z Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Sannikach (2.726 zł),
- działalność Uczniowskiego Klubu Sportowego „SANNIKI” w Sannikach – zakupy dla sekcji tenisa stołowego (2.000 zł),
- działalność Klubu Sportowego „Szopen” w Sannikach – zakup odzieży sportowej i sprzętu (2.000 zł),
- działalność Ludowego Uczniowskiego Klubu Sportowego Lwówianka Lwówek (4.000 zł),

- działalność Orkiestry Strażackiej działającej przy Ochotniczej Straży Pożarnej w Sannikach (985 zł),
- działalność Ochotniczej Straży Pożarnej w Czyżewie (1974 zł),
- organizację Spotkania Wigilijnego dla mieszkańców gminy Sanniki (2.062 zł)
- warsztaty profilaktyczne dla uczniów (1.600 zł).

W 2019 r. Gmina Sanniki uczestniczyła w kampanii „Przeciw pijanym kierowcom!”. W ramach danej kampanii zakupiono materiały informacyjne, zakupiono alkomat dla potrzeb Posterunku Policji w Sannikach, zrealizowano konkurs plastyczny dla uczniów Szkoły Podstawowej w Sannikach „Mówię ”STOP!” pijanym kierowcom”, zakupiono artykuły odblaskowe dla uczniów w/w szkoły – łączny koszt kampanii 5.362 zł.

W 2019 r. ośmioro dzieci z terenu gminy Sanniki uczestniczyło w bezpłatnym obozie wypoczynkowym organizowanym przez Samorząd Województwa Mazowieckiego i Związek Harcerstwa Polskiego pn. „Pogodne Lato”, dzieci kwalifikowane były przez MGKRPA.

4. W zakresie zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu oraz wspomaganie działalności instytucji i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i przemocy w rodzinie

Nastąpiło dofinansowanie działalności Oddziału Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych i Całodobowego Oddziału Terapii Uzależnienia od Alkoholu w WSZPZOZ im. E. Wilczkowskiego w Gostyninie (996 zł). Od października 2012 r. w budynku MGOPS odbywają się spotkania grupy AA „Lepsze jutro” – mityngi organizowane są w każdą sobotę o godz. 17:00.

Realizacja zadań określonych w *Programie* obejmowała w 2019 r. w znacznym stopniu świadczenie pomocy psychospołecznej i prawnej osobom uzależnionym oraz członkom ich rodzin. Działania profilaktyczne ukierunkowane były również na prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień. Celem dofinansowania imprez, konkursów, spotkań czy działalności instytucji funkcjonujących na terenie Miasta i Gminy Sanniki było kształtowanie zdrowego stylu życia, zwiększanie aktywności fizycznej naszej społeczności, upowszechnianie sportu w różnych grupach społecznych i środowiskowych.

2.2.15 Przemoc w rodzinie

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie *przemoc w rodzinie (zwana także potocznie przemocą domową), to jednorazowe albo cyklicznie powtarzające się, umyślne działanie lub zaniechanie działań koniecznych do ochrony zdrowia i życia, naruszające prawa*

lub dobra osobiste osób najbliższych (małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, osoba pozostająca we wspólnym pożyciu), a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących narażające te osoby w szczególności na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Wyróżnia się przemoc fizyczną (naruszenie nietykalności fizycznej), przemoc psychiczną (naruszenie godności osobistej), przemoc seksualną (naruszenie intymności), przemoc ekonomiczną (naruszenie własności) oraz zaniedbanie (naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich).

Jednym z nadrzędnych i długofalowych celów polityki prorodzinnej państwa jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań społecznych, grożących patologiami, w tym przemocą domową. W tym celu, zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie utworzono Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Sanniki na 2013-2020 rok i Miejsko - Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Mieście i Gminie Sanniki na 2021-2025. Program jest przeznaczony dla mieszkańców gminy, w szczególności rodzin i osób dotkniętych problemem przemocy oraz do pracowników instytucji zobligowanych do przeciwdziałania zjawisku przemocy.

Miejsko - Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie skierowany jest przede wszystkim do: ofiar przemocy w rodzinie (w tym: dzieci, współmałżonków, partnerów w związkach nieformalnych, osób starszych, osób niepełnosprawnych), sprawców przemocy w rodzinie, świadków przemocy w rodzinie, przedstawicieli władz lokalnych, przedstawicieli instytucji służb pracujących z dziećmi (nauczyciele, pedagodzy, pracownicy socjalni, policjanci, pracownicy wymiaru sprawiedliwości, pracownicy służb zdrowia, księża).

Z obserwacji pracowników socjalnych oraz na podstawie analizy dokumentów, a także biorąc pod uwagę powody przyznawania pomocy przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sannikach wynika, że skala występowania zjawiska przemocy na przełomie ostatnich lat stale rośnie. Zjawisko przemocy, często łączące się z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych nie odzwierciedlają w pełni faktycznej skali problemu, ponieważ jest to temat wstydlivy, często zatajany, aż do chwili zaistnienia sytuacji drastycznych i bezpośredniej przemocy fizycznej.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sannikach realizując zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w różnych jej formach stale współpracuje z Policją, Sądem, Kuratorem Sądowym, Pedagogami wszystkich placówek szkolnych, z Zespołem Interdyscyplinarnym ds.

przeciwdziałania przemocy w rodzinie i Miejsko - Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Współpraca dotyczy poradnictwa, interwencji i wzajemnego wsparcia oraz uzupełnienie podejmowanych działań, a także bieżącego monitorowania problemu w środowiskach przez pracowników socjalnych w rejonach opiekuńczych.

Na terenie gminy funkcjonuje Punkt Konsultacyjny, który zapewnia poradnictwo specjalistyczne. Psycholog i prawnik udziela porad również dla osób współuzależnionych i członków rodzin alkoholików, bo w przeważającej części w tych środowiskach występuje przemoc, a sprawcy przemocy najczęściej wywodzą się z grona osób uzależnionych od alkoholu.

Dzieci z rodzin dotkniętych przemocą uczestniczą w zajęciach świetlicowych w Miejsko - Gminnym Ośrodku Kultury w Sannikach oraz mają możliwość brać udział w zorganizowanych formach wypoczynku, a także w dożywianiu w stołówkach szkolnych.

Celem głównym programu jest przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie w Mieście i Gminie Sanniki, zapewnienie ochrony jej ofiarom oraz skuteczne oddziaływanie na jej sprawców.

Jako cele strategiczne wyznaczono:

1. Wsparcie rodzin, w których stosowana jest przemoc.
2. Podniesienie świadomości mieszkańców gminy w zakresie przemocy w rodzinie.
3. Współpraca pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Realizatorami Programu są podmioty działające w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- placówki służby zdrowia,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gostyninie,
- Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sannikach,
- Grupa AA „Lepsze jutro”,
- Komenda Powiatowa Policji w Gostyninie, posterunek w Sannikach,
- Sąd Rejonowy w Gostyninie,
- Prokuratura Rejonowa w Gostyninie,
- szkoły (podstawowe i gimnazjum),
- kościoły,
- Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Sannikach
- społeczność lokalna.

Diagnozę problemu sporządzono na podstawie pozyskanych informacji z Posterunku Policji w Sannikach, Szkół, Kuratora Sądowego, pracowników socjalnych z Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Zespołu Interdyscyplinarnego.

W wyniku analizy ustalono, że w roku 2019 sporządzonych zostało 8 Niebieskich Kart dotyczących podejrzenia przemocy domowej. Natomiast w roku 2020 sporządzono 14 Niebieskich Kart. W dwóch przypadkach przyjęte zostały zawiadomienia o przestępstwie znęcania fizycznego i psychicznego nad rodziną, które zostały zakończone skierowaniem spraw z aktem oskarżenia do sądu, w sześciu przypadkach powiadomiono Miejsko - Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. We wszystkich przypadkach sprawcami przemocy byli mężczyźni.

Na podstawie informacji otrzymanych ze szkół podstawowych ustalono, że wśród uczniów podczas przerw lekcyjnych zdarzały się akty przemocy, agresji – były to sporadyczne wypadki agresji fizycznej oraz werbalnej tj. wyśmiewanie, przezywanie, skarcenie, szyderstwa itp. Rzadko agresja niewerbalna tj. przedrzeźnianie, robienie min, pokazywanie języka itp. Rzadko wśród uczniów występowało wulgarne słownictwo, obmawianie, wyszydzanie. Nie było zastraszania oraz czynów przestępczych. Uczniowie zazwyczaj zgłaszali występowanie agresji w szkole oraz zaniedbań ze strony rodziców bezpośrednio do wychowawcy lub pedagoga.

Pedagog szkolny ani wychowawcy nie zauważyli, by rodzice stosowali wobec dzieci przemoc fizyczną, natomiast zauważalne były zaniedbania i w niektórych przypadkach pracownik socjalny zgłosił do Sądu Rejonowego w Gostyninie wnioski o ograniczenie władzy rodzicielskiej.

Z ustaleń wywiadów środowiskowych i spostrzeżeń pracowników socjalnych z Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sannikach wynika, że zjawisko przemocy jest dość częste, szczególnie skierowane jest ono w stosunku do dzieci, ale również często przemoc jest zatajana przez ofiary lub też bagatelizowana. Rodziny dotknięte przemocą są bardzo niechętne do rozpoczęcia procedury „Niebieskiej Karty”.

Wyniki pracy socjalnej wskazują również na występowanie niepokojącego zjawiska stosowanie przemocy wobec osób starszych ze strony członków ich najbliższej rodziny.

Zjawisko przemocy w rodzinie od wielu lat jest traktowane jako ważny problem. Mimo że w relacjach międzyludzkich istniała ona od zawsze, o przemocy w rodzinie mówiono niewiele, jakby nie postrzegając jej jako poważnego zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny. Takiego, które prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw. Problem przemocy wymaga podjęcia szerokiego, zorganizowanego i zaplanowanego na wiele lat programu przeciwdziałania.

W 2019 r. do Miejsko-Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 8 formularzy NIEBIESKA KARTA, w tym:

- 8 przekazanych przez Posterunek Policji w Sannikach,
- 1 kolejna NK A założona w toku trwania procedury NK.

Dodatkowo kontynuowano 2 procedury NK z poprzedniego roku. Łącznie w 2019 r. było prowadzonych 10 procedur NK. W analizowanym okresie na terenie Miasta i Gminy Sanniki, osobami,

wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie jest 8 mężczyzn.

Na posiedzenia MGZI były wzywane osoby, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, z którymi sporządzono NK D oraz zapraszano osoby, wobec których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie, z tymi osobami sporządzano NK C. W 2019 r. sporządzono 6 Niebieskich Kart D oraz 7 Niebieskich Kart C. Powołano 8 grup roboczych, które monitorowały sytuację rodzin. Do Miejsko - Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sannikach skierowano 9 osób. Skierowano 1 zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie do Prokuratury Rejonowej w Gostyninie, w 3 przypadkach został powiadomiony Sąd Rejonowy w Gostyninie III Wydział Rodzinny i Nieletnich. Procedurę Niebieskiej Karty zamknięto w 7 przypadkach. We wszystkich przypadkach zamknięcie NK nastąpiło w związku z zakończeniem przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy.

Wszystkie rodziny, które są objęte procedurą NK miały możliwość skorzystania z oferty pomocowej w formie bezpłatnych usług psychologa (dyżury odbywały się do końca września 3 razy w miesiącu po 4 godz. dziennie, natomiast od 1 października dwa razy w miesiącu po 6 godz.), terapeuty ds. uzależnień (dyżury odbywały się 3 razy w miesiącu po 4 godz. dziennie) oraz prawnika (dyżury odbywały się 3 razy w miesiącu po 4 godz.). W/w specjaliści dyżurują w Punkcie Konsultacyjnym przy MGOPS w Sannikach.

W 2019 r. członkowie MGZI i GR wzięli udział w konferencji „Budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie”, która odbyła się w dniu 11.06.2019 r. i było organizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy w Rodzinie w Gostyninie. W szkoleniu wzięł udział jeden członek MGZI oraz jeden członek Grupy Roboczej.

2.2.16 Usługi opiekuńcze i specjalistyczne

Zgodnie z art. 50 Ustawy o pomocy społecznej, osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić.

Usługi opiekuńcze obejmują: pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem.

Ośrodek pomocy społecznej, przyznając usługi opiekuńcze, ustala ich zakres, termin i miejsce świadczenia. Rada miasta i gminy określa, w drodze uchwały, szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób zaburzonych psychicznie.

Rodzaje specjalistycznych usług opiekuńczych, kwalifikacje osób świadczących te usługi oraz warunki i tryb ustalania i pobierania opłat za specjalistyczne usługi świadczone osobom z zaburzeniami psychicznymi określa w drodze rozporządzenia minister właściwy ds. zabezpieczenia społecznego.

Osobom, które ze względu na wiek, chorobę, lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, mogą być przyznane usługi opiekuńcze świadczone w ośrodkach wsparcia, o których mowa w art. 51 ustawy. Ośrodki wsparcia są jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej dziennego pobytu. Mogą być w nich prowadzone miejsca całodobowe okresowego pobytu. Ośrodkiem wsparcia jest środowiskowy dom samopomocy dla osób zaburzonych psychicznie, dzienny dom pomocy społecznej, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schronisko i dom dla bezdomnych oraz klub samopomocy.

Pracownicy MGOPS wykonując pracę socjalną wspomagają osoby i rodziny wymagające pomocy w osiągnięciu możliwie pełnej aktywności społecznej i życiowej, współuczestniczą w organizacji wypoczynku dla dzieci i młodzieży, pomagają sporządzić pozwy do Sądu o przyznanie alimentów, rozwód czy separację, pomagają w wypełnianiu wniosków o ustalenia niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności, biorą udział w procesie zobowiązania osób uzależnionych od alkoholu do podjęcia leczenia, przeprowadzają rozmowy wspierające, udzielają informacji, gdzie osoby lub rodziny mogą uzyskać pomoc, która nie leży w kompetencji Ośrodka, pomagają podopiecznym w uzyskaniu prawa do emerytury lub renty, przeprowadzają wywiady alimentacyjne u osób zobowiązanych do alimentacji, podejmują działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie itp.

2.3. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców gminy Sanniki

2.3.1 Problemy społeczne występujące na terenie Miasta i Gminy Sanniki

Na samym początku poprosiliśmy mieszkańców o uszeregowanie problemów społecznych od najważniejszego do najmniej ważnego według nich. Jako najważniejszy mieszkańcy wskazali

przestępczość, picie alkoholu przez młodzież oraz przemoc i agresje na ulicy. Na kolejnych miejscach znalazły się: alkoholizm, przemoc w rodzinie, bezrobocie, narkomania/dopalacze, zły stan zdrowia społeczeństwa, spadek stopy życiowej, sytuacja mieszkaniowa oraz kryzys moralny. Pierwsze trzy pozycje wskazane przez mieszkańców gminy, powinny wyznaczać kierunek działań, jakie są podejmowane na terenie gminy odnośnie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

2.3.2 Problemy dzieci i młodzieży w Mieście i Gminie Sanniki

W celu przeprowadzenia diagnozy takich zjawisk, jak uzależnienia od alkoholu, narkotyków czy też przemocy na terenie gminy Sanniki przeprowadzono **badanie ankietowe**, które objęło cztery wybrane grupy mieszkańców: uczniów szkoły podstawowej (klasy IV-VIII), uczniów klas gimnazjalnych, dorosłych mieszkańców gminy a także sprzedawców napojów alkoholowych. Łącznie w badaniu wzięło udział 282 osoby. Liczbowy rozkład poszczególnych grup przedstawia tabela poniżej.

Uczniowie Szkoły Podstawowej	Uczniowie Gimnazjum	Dorośli mieszkańcy gminy Sanniki	Sprzedawcy w punktach sprzedaży alkoholu
148	25	100	9

Celem przeprowadzonych badań była przede wszystkim analiza wybranych problemów społecznych, takich jak:

- problem spożywania alkoholu zarówno przez dorosłych jak i młodzież, dostępność produktów alkoholowych na terenie gminy,
- problem przyjmowania narkotyków przez młodzież jak również ich dostępność na terenie gminy, opinie i postawy wobec substancji psychoaktywnych,
- zjawisko przemocy postawy i opinie względem tego problemu.

Poruszona została także kwestia wiedzy odnośnie działań profilaktycznych dotyczących problemu alkoholowego, prowadzonych na terenie gminy. Aby analiza ta była bardziej miarodajna, badaniem objęto różne grupy wiekowe respondentów. Analiza i interpretacja danych pozwoliła na sformułowanie wniosków oraz rekomendacji względem planowanych przyszłych działań profilaktycznych na terenie gminy Sanniki.

Zagrożenie dzieci i młodzieży substancjami psychoaktywnymi jest szczególnie niepokojącym zjawiskiem i wymaga diagnozowania oraz podejmowania środków zaradczych. Celem podjętych badań, była próba określenia obszaru zagrożenia substancjami psychoaktywnymi młodzieży wybranych szkół oraz rozmiaru badanego zjawiska. Szczególnie uzyskanie informacji na temat obecności substancji psychoaktywnych w środowisku młodych ludzi, ich poczucia zagrożenia oraz doświadczenia w tym zakresie. Pod pojęciem substancji psychoaktywnych rozumiemy substancje pochodzenia naturalnego lub syntetycznego używane w celu zmiany stanu psychicznego.

Problematyka badawcza koncentrowała się wokół zagadnień dotyczących przyjmowania substancji psychoaktywnych, głównie alkoholu i narkotyków, a także ich dostępności na terenie gminy. Respondenci pytani byli także o motywy sięgania po substancje oraz o opinie na temat ich rówieśników. Z ankietowaną młodzieżą został także poruszony bardzo trudny temat przemocy, zarówno w zakresie ich osobistych doświadczeń, jak i opinii na temat zjawiska.

Techniką uzyskania materiału badawczego zastosowaną w omawianym badaniu była **anonimowa ankieta audytoryjna**. Jej zaletą jest wysoki stopień standaryzacji oraz możliwość przeprowadzenia w krótkim czasie badania dużej liczby respondentów. Ankietowani byli za każdym razem informowani o anonimowości przeprowadzanych badań, co bardzo ważne w kontekście tematyki badań. Poruszany temat jest trudny, bywa, że młodzież nie chce otwarcie rozmawiać, dlatego ważne jest by respondenci mieli świadomość, że dane wykorzystane będą tylko w kontekście badań.

Kwestionariusz ankiety składa się z 19 pytań. Zgodnie z europejskim standardem badanych zapytano o doświadczenia związane z używaniem substancji psychoaktywnych w ciągu 30 dni przed badaniem, co jest wskaźnikiem bieżącego używania.

Ankietowana grupa uczniów to młodzież uczęszczająca do następujących placówek:

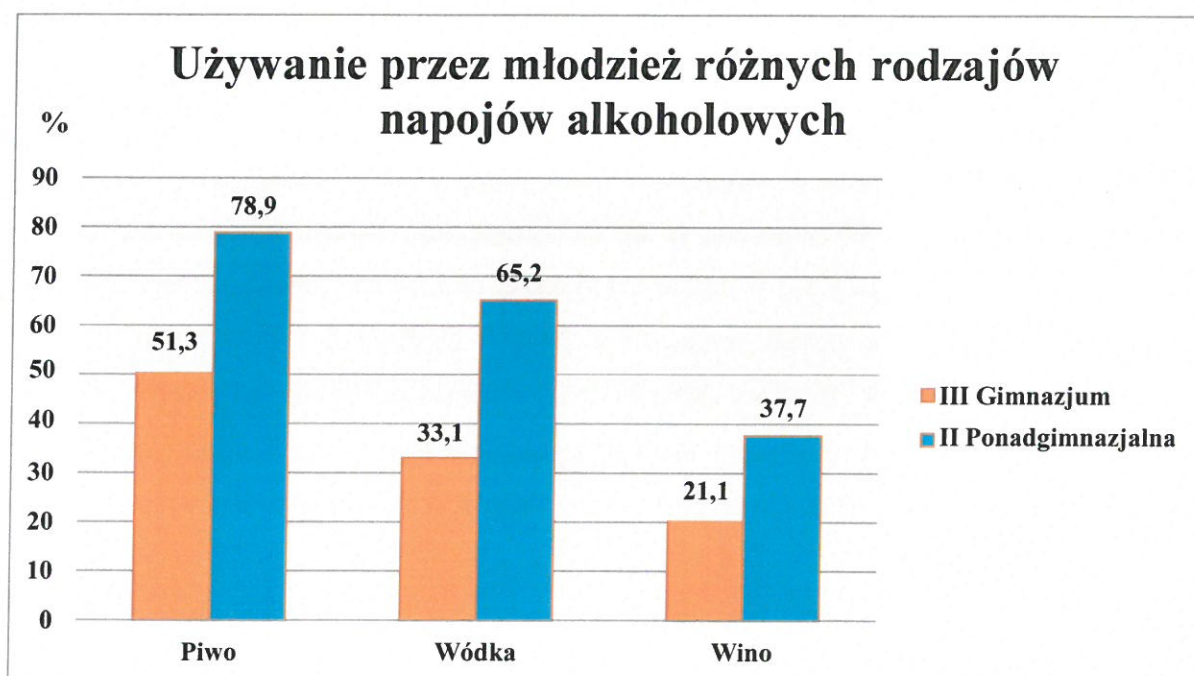
- ✓ Szkoła Podstawowa im. Fryderyka Chopina w Sannikach
- ✓ Gimnazjum im. Księżąt Mazowieckich w Sannikach

Badanie zostało przeprowadzone na grupie badawczej liczącej łącznie 173 osoby, byli to uczniowie klas IV-VIII oraz gimnazjaliści.

Na wstępie przedstawiamy wybrane wyniki z ogólnopolskiego badania dotyczącego picia napojów alkoholowych przez młodzież - ESPAD - przeprowadzone w 2015 roku (najbardziej aktualny raport). Objęto nim uczniów klas trzecich szkół gimnazjalnych oraz klas drugich szkół ponadgimnazjalnych.

W prezentowanych wynikach badań alkohol okazał się najbardziej popularną substancją psychoaktywną wśród młodzieży, przy czym chłopcy piją częściej niż dziewczęta. Wyniki badań ESPAD wskazują ponadto, że 83,8% gimnazjalistów oraz 95,8% uczniów szkół ponadgimnazjalnych sięgnęło przynajmniej raz w życiu po jakiś napój alkoholowy. W ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem (wskaźnik bieżącego używania) piła 48,6% trzecioklasistów z gimnazjum i 82,3 % badanych siedemnasto – osiemnastolatków.

Dane zebrane w badaniu świadczą, iż najpopularniejszym napojem alkoholowym wśród młodzieży jest piwo, w dalszej kolejności wódka i wino. 51,3% trzecioklasistów sięgało po piwo, 33,1% po wódkę i 21,1% po wino. Wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych 78,9% piło piwo, 65,2% wódkę, a 37,7% wino w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem.

Zaprezentowane dane ilustrują skalę problemu związanego z używaniem alkoholu przez współczesną młodzież. Warto je traktować jako dyrektywę do intensyfikacji działań profilaktycznych w szkołach. Wynika z nich również, iż osoby pracujące z młodzieżą stają w obliczu nowych problemów wychowawczych. Picie alkoholu staje się bowiem zachowaniem powszechnym wśród młodzieży i nie dotyczy on już tylko tzw. trudnej młodzieży i osób dorastających w rodzinach dysfunkcyjnych. Poza tym w okresie ostatnich lat wzrosły wskaźniki picia alkoholu przez dziewczęta, nieznacznie tylko różniąc się od poziomu wskaźnika chłopców.

Młodzież pije z wielu różnych powodów. Najczęściej za przyczynę picia alkoholu uznaje się presję otoczenia i trudność radzenia sobie z sytuacjami namawiania przez rówieśników. Powodem mogą też być negatywne wzorce prezentowane przez dorosłych. Dzieci od małego patrzą na pijących rodziców i nabierają przeświadczenia, że to nic złego. Na pytanie dlaczego piją, często mówią, że alkohol pomaga im w pozbyciu się stresu i pozwala im zapomnieć o kłopotach w domu lub w szkole. Czasami robią to na złość rodzicom lub nauczycielom. Jest to czasami także forma zachowań autoagresywnych. Pijąc alkohol zyskują pozorne uznanie w oczach rówieśników. Jest to dla nich sposób na uzyskanie akceptacji kolegów i koleżanek. O powody sięgania po alkohol zapytani zostali także nasi młodzi respondenci. Wyniki przedstawimy w dalszej części raportu.

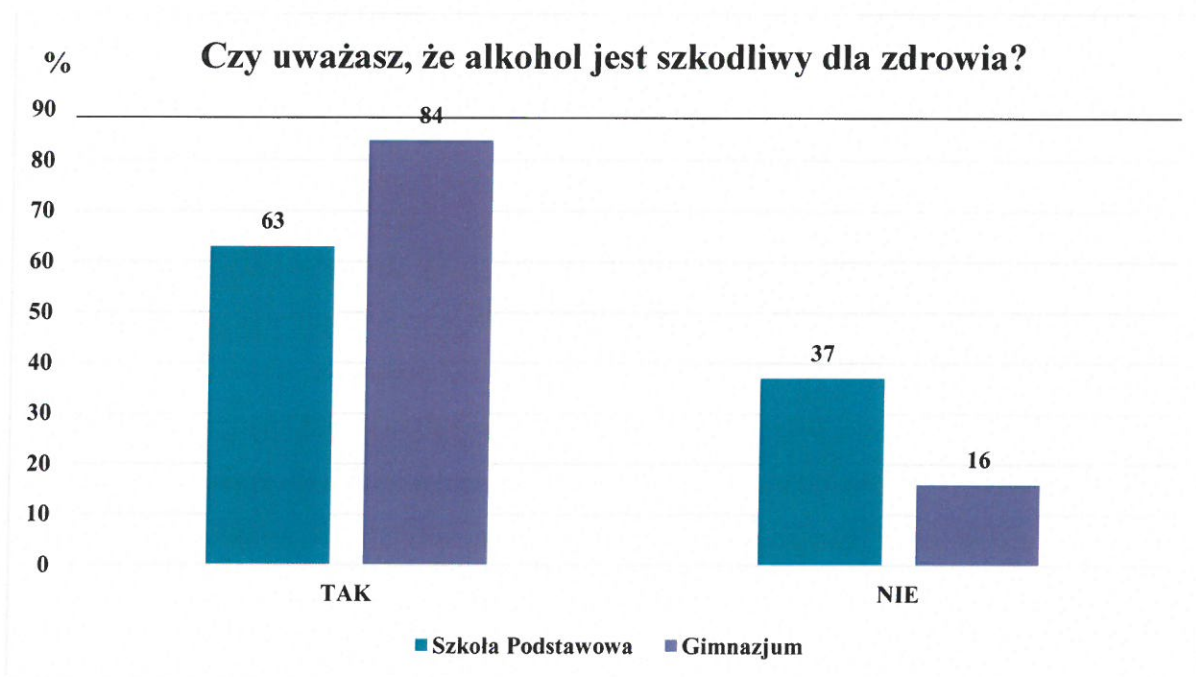
Dla dzieci i młodzieży alkohol wydaje się atrakcyjny, bo uważają, że bez niego nie ma dobrej zabawy. Nie przejmują się zdrowiem, konsekwencjami uzależnienia i problemami, które może wywoływać, uważając że to ich nie dotyczy, a ponieważ brakuje im wiedzy na temat skutków oddziaływania alkoholu na organizm i psychikę człowieka, alkohol zbiera wśród młodzieży znaczne żniwo. Niestety nawet pomimo szeroko prowadzonych działań profilaktycznych oraz prób przekazywania młodzieży wiedzy na temat skutków picia alkoholu, młodzi ludzie podejmują niewłaściwe decyzje.

Znaczący wpływ na sięganie przez młodzież po napoje alkoholowe, zwłaszcza te niskoprocentowe, mają media. Reklamy przekonują, że piwo to napój orzeźwiający, który kojarzy się z zabawą, energią, młodością. Okazuje się, że aż 82% młodzieży uważa, że piwo nie jest alkoholem. Reklamy piwa pojawiające się w czasie największej oglądalności przedstawiają ludzi szczęśliwych, zrelaksowanych, otoczonych przyjaciółmi. Młodzi identyfikując się z bohaterami reklam, chcą spędzać czas podobnie. Browary dążą, by ich wizerunek odbierany był pozytywnie, wbrew zakazowi ustawodawcy sponsorują sport, akcje charytatywne, organizują pikniki i biesiady, po to by przyciągnąć młodego człowieka, chcąc pozyskać nowego potencjalnego konsumenta.

Wokół krąży wiele mitów na temat samego alkoholu oraz uzależnienia. Wiele osób, w tym także młodzież, usiłując usprawiedliwić swoje picie, dorabia do tego odpowiednią ideologię. Poproszono zatem młodych ludzi objętych badaniami w Mieście i Gminie Sanniki o ustosunkowanie

się do stereotypu odnośnie szkodliwości alkoholu niskoprocentowego, który jest szczególnie zakorzeniony w polskiej świadomości społecznej.

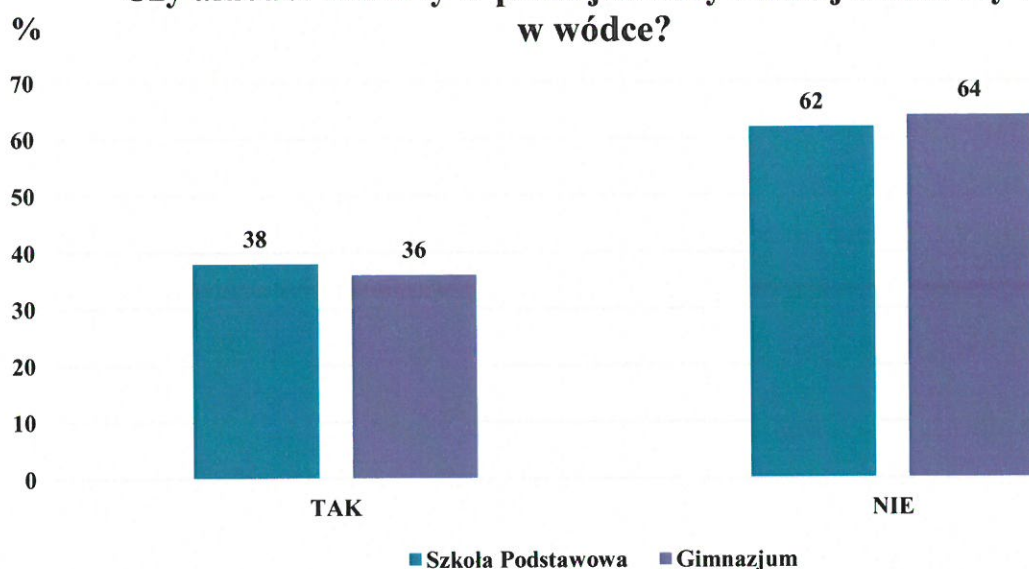
Najpierw jednak młodzi ludzie zostali zapytani o to czy według nich alkohol jest szkodliwy dla zdrowia. Zdecydowana większość młodych respondentów uważa, zresztą zgodnie z prawdą, że alkohol jest szkodliwy dla zdrowia – taką opinie wyraziło 63% uczniów szkoły podstawowej oraz 84% uczniów gimnazjum. Należy zwrócić jednak szczególną uwagę, że nadal część ankietowanych uczniów, zwłaszcza młodszych, nie widzi niebezpieczeństwa spożywania alkoholu lub też nie chce widzieć zagrożenia.

Młodych respondentów zapytaliśmy także o to, czy uważają, iż alkohol zawarty w piwie jest inny i mniej groźny dla zdrowia niż w wódce.

Za prawdziwe sformułowanie powyższe uznaje podobna część uczniów w obydwu grupach - 38% uczniów szkoły podstawowej oraz 36% gimnazjalistów. Warto zatem zwrócić na to uwagę i poszerzyć zakres wiedzy zarówno w młodszych, jak i w starszych klasach.

Czy alkohol zawarty w piwie jest inny i mniej szkodliwy niż w wódce?

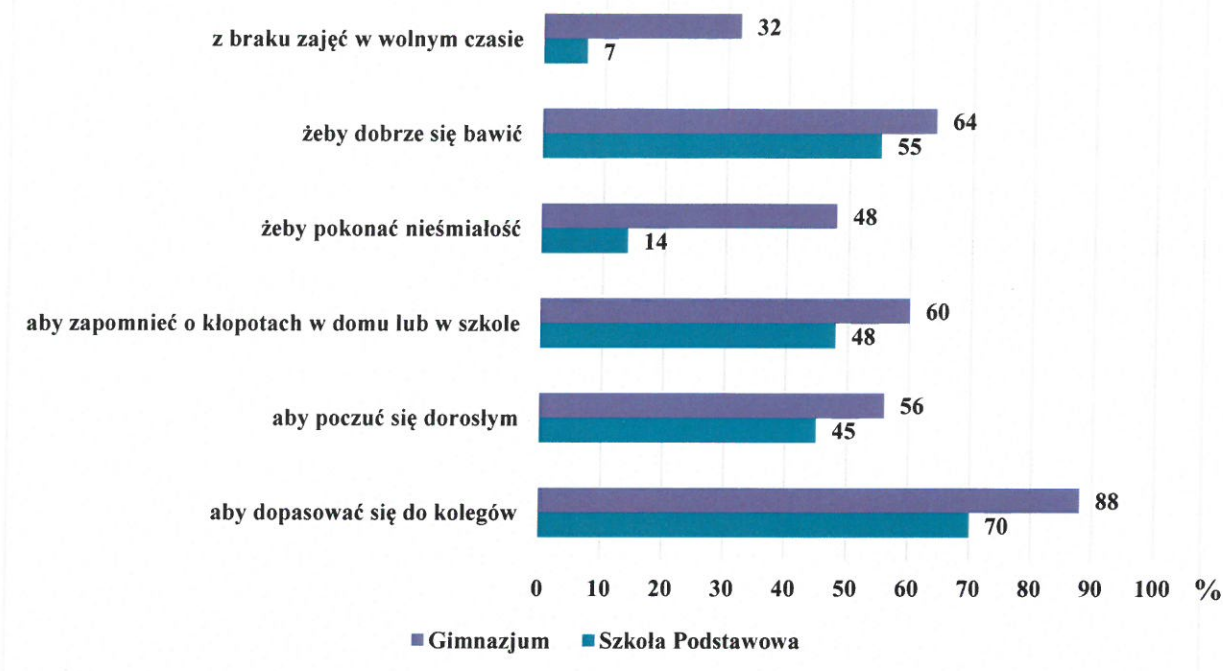

Podkreślmy – szkody zdrowotne mogą pojawić się także u osób, które piją tylko i wyłącznie piwo, z czego młodzież bardzo rzadko zdaje sobie sprawę. Twierdzi wręcz, że piwo to „praktycznie żaden alkohol”. Wypicie jednej szklanki 250 ml piwa o mocy 5% powoduje wprowadzenie do organizmu takiej samej ilości alkoholu, co wypicie małego kieliszka (30ml) wódki o mocy 40%, lub lampki (100ml) wina o mocy 12%. Alkohol działa szkodliwie na niemal wszystkie tkanki i narządy. Ponadto wiek inicjacji alkoholowej drastycznie się obniżył (według specjalistów terapii uzależnień, nadal się obniża), a jak donoszą najnowsze badania przypada obecnie na 12 rok życia, a więc część naszych młodszych respondentów.

Nikt nie sięga po alkohol po to, aby mieć problemy. Przeciwnie każdy, kto spożywa alkohol oczekuje korzyści, chce zaspokoić jakieś swoje potrzeby – chce poprawić sobie nastrój, ubarwić szarą codzienność, ułatwić kontakty towarzyskie, zrelaksować się, zapomnieć o problemach. Podobnie jest w przypadku ludzi młodych. Jednak mimo tego często ukrywają picie alkoholu przed osobami dorosłymi. Jest to zapewne spowodowane tym, że w Polsce osoby niepełnoletnie, czyli poniżej 18 roku życia nie mogą spożywać alkoholu.

By zgłębić problem zapytaliśmy objętych badaniami uczniów dlaczego, ich zdaniem młodzież sięga po alkohol. Trzeba zaznaczyć, że respondenci mogli zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź na to pytanie.

Jak sądzisz, z jakich powodów młodzież sięga po alkohol?

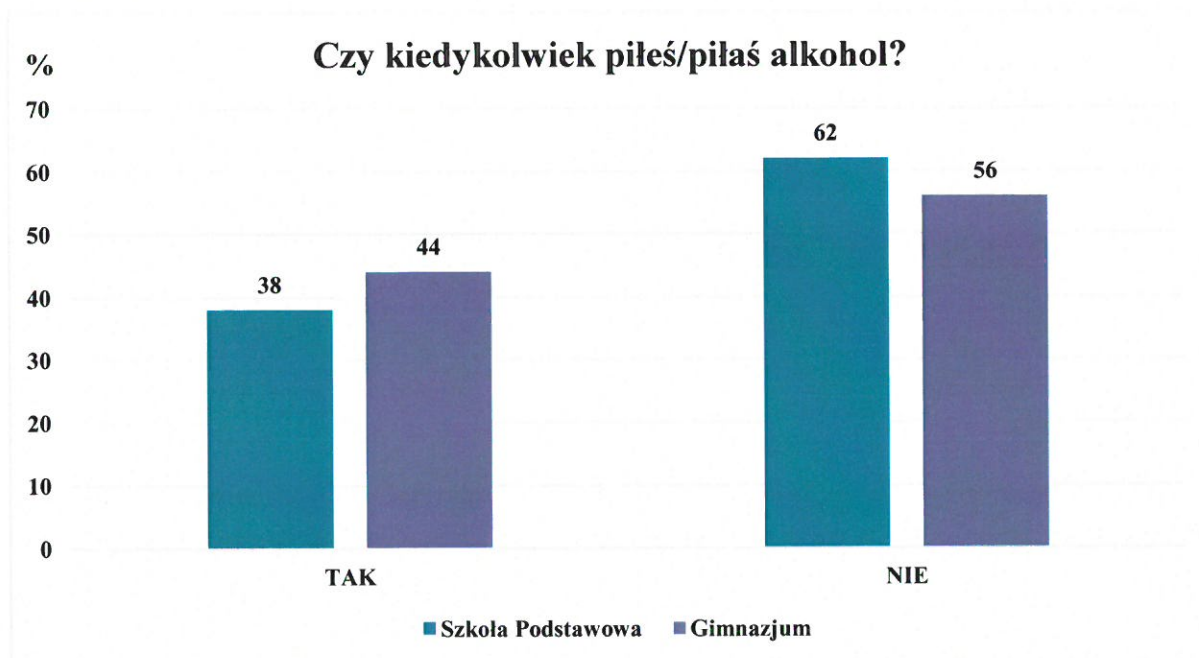

Jako jeden z głównych powodów sięgania po alkohol, młodzież podaje chęć dopasowania się do kolegów – aż 70% uczniów szkoły podstawowej oraz 88% gimnazjalistów wskazało taką odpowiedź. Może to świadczyć o tym, że młodzież ma problem z radzeniem sobie z presją grupy oraz asertywną postawą wobec sytuacji namawiania przez kolegów/koleżanki do picia alkoholu. Bardzo duża część badanej młodzieży uważa, że powodem picia alkoholu może być chęć dobrej zabawy – 55% uczniów szkoły podstawowej oraz 64% gimnazjalistów jest tego zdania. Niestety alkohol jest używany przez młodzież po to, by poczuć się dorosłym – 45% badanych uczniów szkoły podstawowej oraz 56% gimnazjalistów wyraziło taką opinię, a to już może sugerować, jak niewłaściwe wzorce trafiają do młodych ludzi. Podobnie zresztą jak w przypadku, kiedy młodzi ludzie uważają alkohol za sposób na zapomnienie o kłopotach w domu lub w szkole – 48% uczniów szkoły podstawowej i 60% gimnazjalistów wskazało taką odpowiedź. Dwóch uczniów szkoły podstawowej wskazując odpowiedź „inne” mówiło o ciekawości.

Każde picie alkoholu przez młodzież może nieść ze sobą zagrożenie i ryzyko wystąpienia poważnych szkód zarówno zdrowotnych, emocjonalnych, jak i rozwojowych. Uzależnienie jest tylko jedną z możliwych konsekwencji używania alkoholu i zwykle jest to konsekwencja odroczonej w czasie. Alkohol działający na młody organizm, może wywoływać w nim nieodwracalne szkody. Nie należy tego zagrożenia ignorować, ponieważ na powstanie

uzależnienia ma wpływ wiek, w którym dana osoba rozpoczyna picie, co z kolei jest związane z dojrzałością ośrodkowego układu nerwowego. Alkohol jest niestety także pewnego rodzaju impulsem do różnych zachowań ryzykownych. Pod wpływem alkoholu młody człowiek traci kontrolę nad własnym zachowaniem i często podejmuje wręcz irracjonalne decyzje, które mogą być niebezpieczne dla jego zdrowia, a nawet życia.

Ważne w tym kontekście są także osobiste kontakty respondentów z alkoholem, dlatego zostali zapytani o to czy kiedykolwiek pili jakiś napój alkoholowy.

Otrzymane wyniki są bardzo niepokojące, gdyż już **wśród uczniów szkoły podstawowej są osoby, które piły alkohol – aż 38%, a także 44% gimnazjalistów ma już inicjację alkoholową za sobą (w grupie badanych byli także uczniowie gimnazjum).**

Respondenci zostali również zapytani o to z kim po raz pierwszy pili alkohol. Na pytanie odpowiedzi udzielili respondenci, którzy wcześniej deklarowali picie alkoholu kiedykolwiek w życiu. Analizując okoliczności pierwszego kontaktu z alkoholem, na szczególną uwagę zasługuje fakt, że część respondentów przyznała, że **po raz pierwszy piła z osobami dorosłymi – 18% uczniów szkoły podstawowej oraz 27% gimnazjalistów wskazało rodzica.** Największa część młodzieży przyznaje się jednak do picia alkoholu w towarzystwie rówieśników – 43% uczniów szkoły podstawowej oraz 45% gimnazjalistów udzieliło takiej właśnie odpowiedzi, jakby potwierdzając wcześniejsze założenia o tym, że młodzież ma kłopot z radzeniem sobie z presją grupy rówieśniczej.

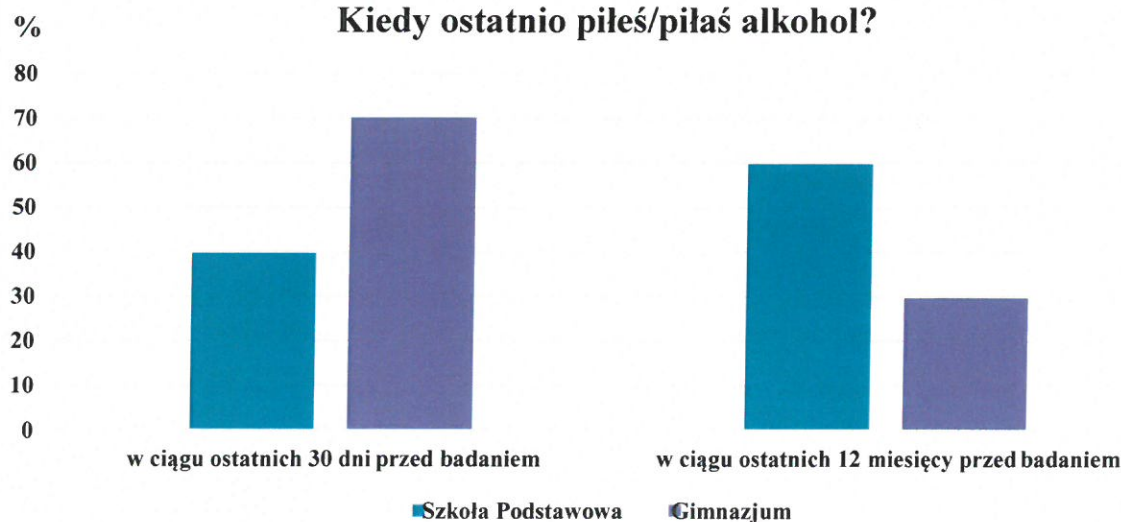
Z kim po raz pierwszy piłeś alkohol?

Otrzymane wyniki mogą niestety wskazywać, że istnieje pewne przyzwolenie na spożywanie alkoholu wśród osób dorosłych oraz w rodzinie, co może być bardzo szkodliwe i nieodwracalne w skutkach! Alkohol, obok nikotyny, staje się coraz bardziej akceptowaną społecznie substancją psychoaktywną, a jego picie przez nieletnich pomimo wielu rygorystycznych przepisów, staje się na tyle popularne, że niestety przestaje budzić sprzeciw u dorosłych. Niezbędna jest reakcja na zaistniałą sytuację.

Zapytaliśmy także młodych respondentów o to, kiedy ostatnio pili alkohol. Zgodnie z europejskim standardem, doświadczenia związane z używaniem alkoholu w ciągu 30 dni przed badaniem są wskaźnikiem bieżącego używania. Odpowiedzi znów udzielali uczniowie, którzy wcześniej zadeklarowali picie alkoholu.

Kiedy ostatnio piłeś/piłaś alkohol?

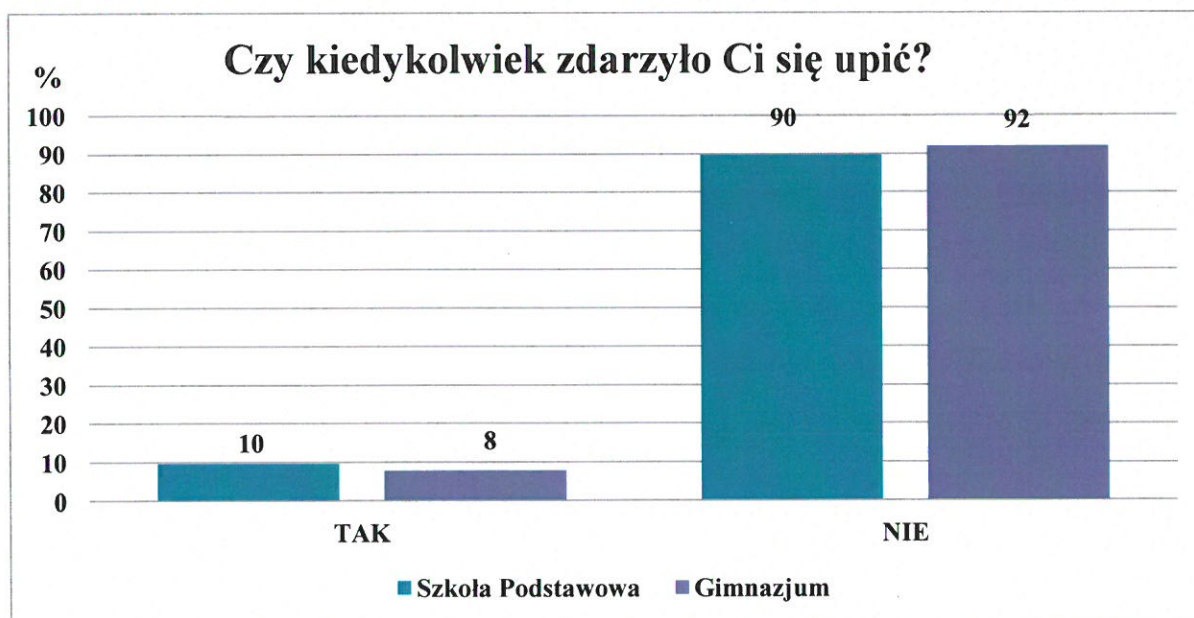

O bieżącym używaniu/spożywaniu alkoholu mówi 39% pytaných uczniów szkoły podstawowej oraz aż 72% gimnazjalistów, natomiast pozostali mówią o eksperymentowaniu z alkoholem i spożyciu w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem.

Kolejne pytanie dotyczyło sytuacji upijania się przez młodzież napojami alkoholowymi. Tutaj odpowiedzi miały udzielić osoby deklarujące kontakt z alkoholem, jednak odpowiedzi udzielili wszyscy respondenci.

Trzeba w tym miejscu podkreślić, że fakt upijania się, a co za tym idzie występowanie utraty pamięci tzw. „luki pamięciowych” wywołane alkoholem, jest jednym z kryteriów ryzykownego spożywania napojów alkoholowych. Jest to więc istotny moment, aby uważniej przyjrzeć się własnemu wzorcowi picia.

Ponadto badania dowodzą, iż młodzi ludzie uzależniają się od alkoholu znacznie szybciej. Spożywanie alkoholu przed osiągnięciem dojrzałości może skutkować uzależnieniem już po 5 – 6 miesiącach. Przyjmowanie alkoholu w tak młodym wieku, może także prowadzić do nieodwracalnych zmian w układzie nerwowym człowieka.

Pośród uczniów na obydwu poziomach kształcenia znalazły się osoby, które przyznały, że zdarzyło im się upić – 10% uczniów szkoły podstawowej oraz 8% gimnazjalistów przyznało się do takich sytuacji.

W tym miejscu trzeba podkreślić, że upijanie się, różnie definiowane w poszczególnych opracowaniach, uważane jest za wzorec picia wiążący się z niekorzystnymi konsekwencjami zarówno społecznymi, jak i zdrowotnymi. Według badań zachorowalności i

śmiertelności populacji, prawdopodobieństwo wystąpienia poważnych wypadków i obrażeń jest większe wśród osób upijających się.

Według Ministerstwa Zdrowia, Polacy piją coraz więcej. W ciągu ostatnich dwóch dekad zmieniły się jednak preferencje Polaków jeśli chodzi o rodzaj spożywanego alkoholu. Dominuje piwo, którego statystyczny Polak wypija rocznie 97 litrów. Na drugim miejscu jest wódka i napoje wysokoprocentowe, a na trzecim wino, którego pozycja jest najbardziej stabilna.

Młodzież, a nierzadko nawet osoby dorosłe uważają piwo za napój na tyle lekki i niegroźny, że spokojnie można je pić w dużych ilościach.

Młodzi ludzie zostali także zapytani o rodzaj alkoholu po jaki sięgają najczęściej. Na pytanie odpowiadać mieli uczniowie, którzy udzieli twierdzącej odpowiedzi w pytaniu odnośnie picia alkoholu.

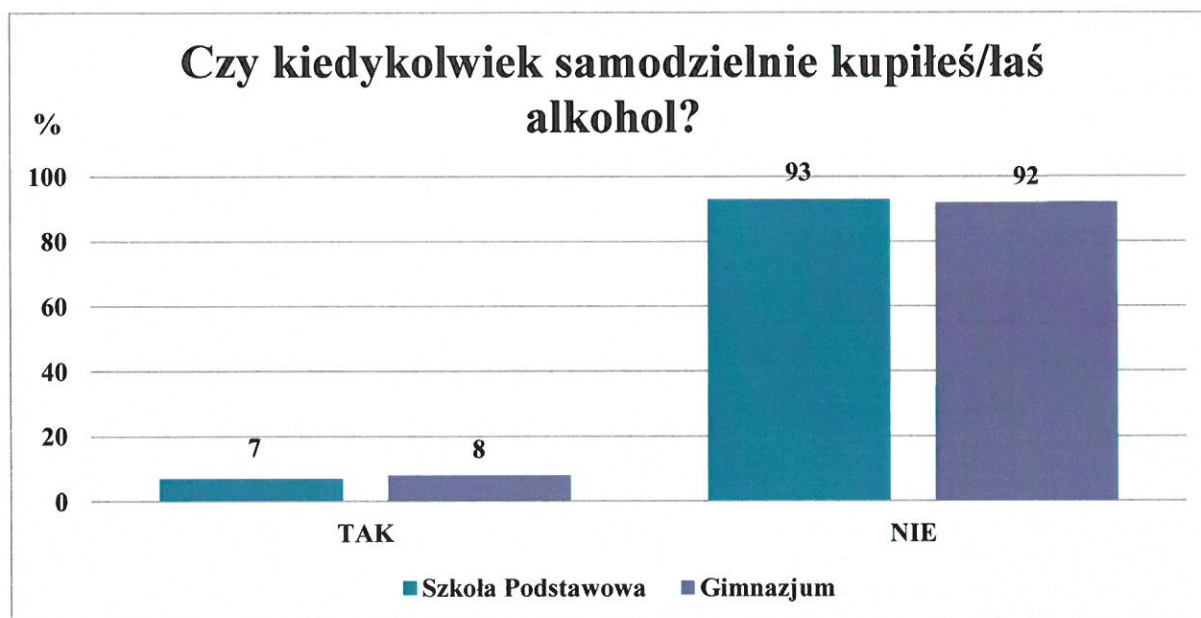

Największy odsetek badanej młodzieży wskazał na piwo jako alkohol spożywany najczęściej – 57% uczniów szkoły podstawowej oraz 55% gimnazjalistów wskazało na ten trunek. Fakt ten potwierdza się w ogólnopolskich badaniach, gdzie pierwsze miejsce, jeśli chodzi o rodzaj spożywanego alkoholu, już od wielu lat zajmuje piwo. Niepokoić mogą odpowiedzi uczniów szkoły podstawowej, którzy wskazywali także na wódkę jako najczęściej spożywany alkohol – 9% uczniów wybrało taką odpowiedź.

Można wnioskować, że młodzież ciągle traktuje piwo nie, jako alkohol, który w takim samym stopniu szkodzi zdrowiu jak alkohol wysokoprocentowy, ale jak lekki napój orzeźwiający.

Kolejne pytanie dotyczyło kwestii samodzielnego zakupu alkoholu. W myśl obowiązującego w naszym kraju prawa, sprzedaż alkoholu osobom nieletnim jest zakazana, a na sprzedawcach ciąży obowiązek legitymowania młodych osób chcących nabyć alkohol. Odpowiedzi udzielali wszyscy uczniowie.

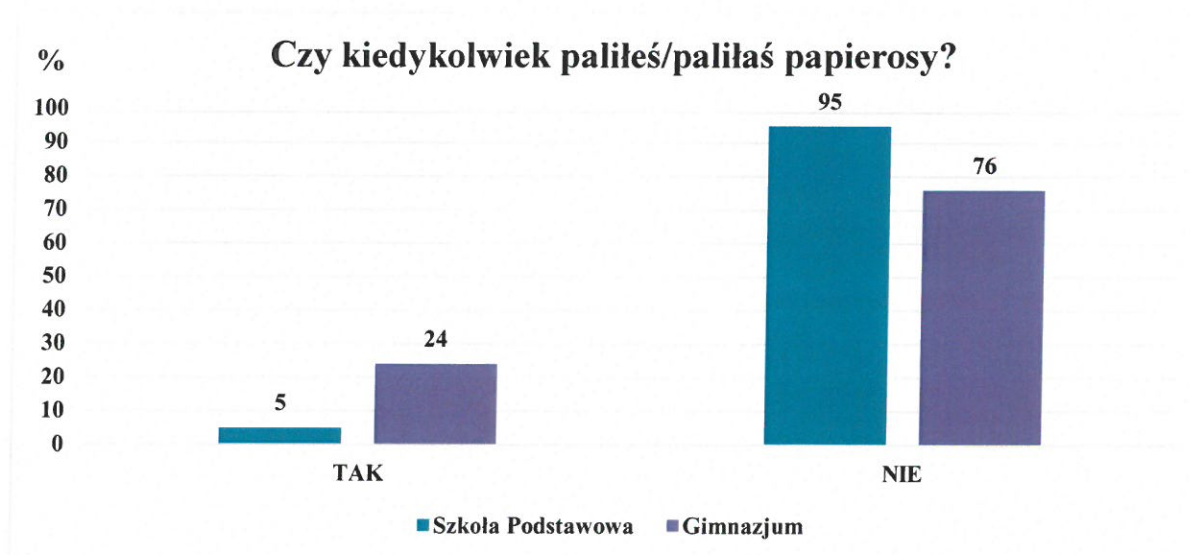
Wśród badanych 7% uczniów szkoły podstawowej oraz 8% gimnazjalistów deklaruje samodzielny zakup alkoholu. Świadczyć to może o tym, że prawo dotyczące zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim jest na terenie gminy Sanniki raczej respektowane. Być może warto dodatkowo podjąć działania informacyjne dotyczące aspektów prawnych sprzedaży alkoholu wśród sprzedawców.

Warto w tym miejscu nadmienić, że w najnowszym raporcie dotyczącym państw Unii Europejskiej Światowa Organizacja Zdrowia przedstawia swoje rekomendacje co do tego, jakimi sposobami walczyć z problemami alkoholowymi. Jedną z głównych strategii jest **ograniczenie dostępności alkoholu** dla konsumentów, ponieważ z badań płynie jednoznaczny wniosek – większa dostępność to większe spożycie i więcej problemów. Dlatego tak ważna jest kontrola sprzedaży alkoholu, zwłaszcza, jeśli chodzi o osoby młode.

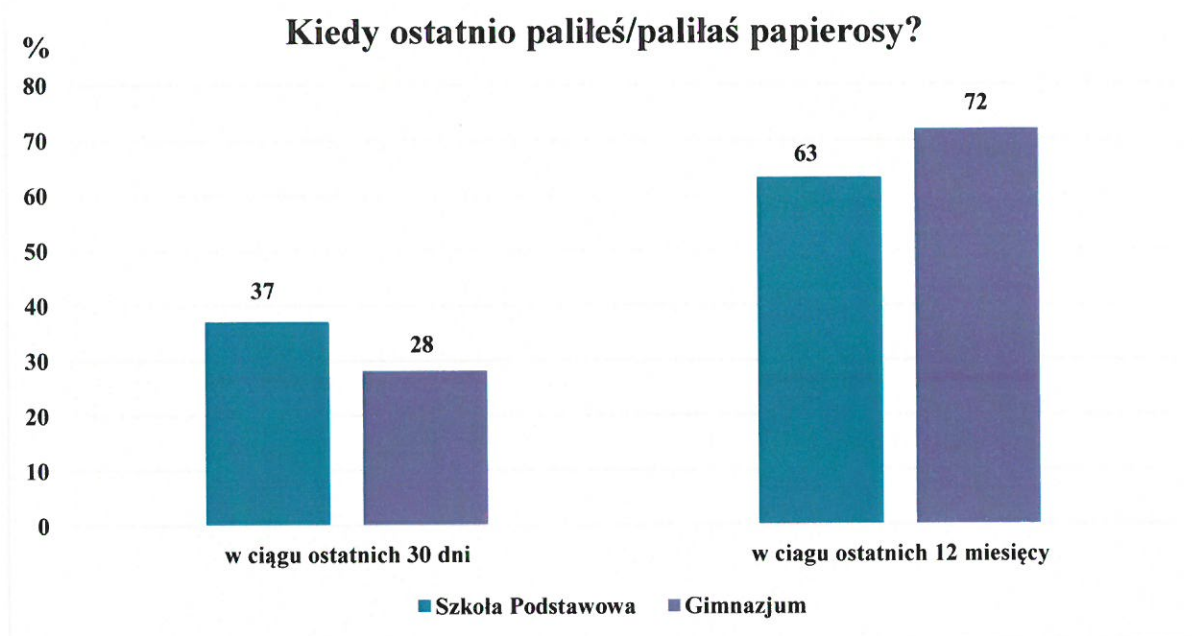
Nadal bardzo popularnym zjawiskiem wśród młodzieży jest palenie papierosów. Dlatego też w przeprowadzonym badaniu zapytaliśmy młodzież także o inne niż alkohol substancje psychoaktywne m.in. nikotynę. Motywy sięgania po papierosy przez młodzież

mogą być bardzo różne jednak najczęściej jest to chęć demonstrowania dorosłości i wyróżnienia się spośród rówieśników. W okresie adolescencji młodzi ludzie poszukują także własnego wzorca postępowania, często naśladują przy tym zachowania dorosłych lub starszych kolegów, tym bardziej, kiedy stanowią oni dla nich pewnego rodzaju autorytet. Nie bez znaczenia jest także

podejście społeczeństwa do zjawiska palenia tytoniu. Z jednej strony mamy szeroko zakrojone akcje społeczne zachęcające do rzucenia palenia i mówiące o jego szkodliwości, z drugiej natomiast zupełne bagatelizowanie problemu uzależnienia od nikotyny, nie traktowanie go w ogóle w kontekście uzależnienia jako choroby, co jest wyrazem widocznej niekonsekwencji.

Pośród badanych uczniów szkoły podstawowej 5%, pośród gimnazjalistów 24% zadeklarowało, że paliło papierosy, podczas gdy ogólnopolski wynik to 57% (w badaniach ESPAD brali udział uczniowie III klasy gimnazjum, natomiast w badaniach na terenie gminy Sanniki brali udział uczniowie także klas IV-VIII). Bardzo popularne wśród młodzieży są aktualnie e – papierosy, natomiast należy pamiętać, że w ich przypadku nikotyna także działa szkodliwie na organizm młodego człowieka.

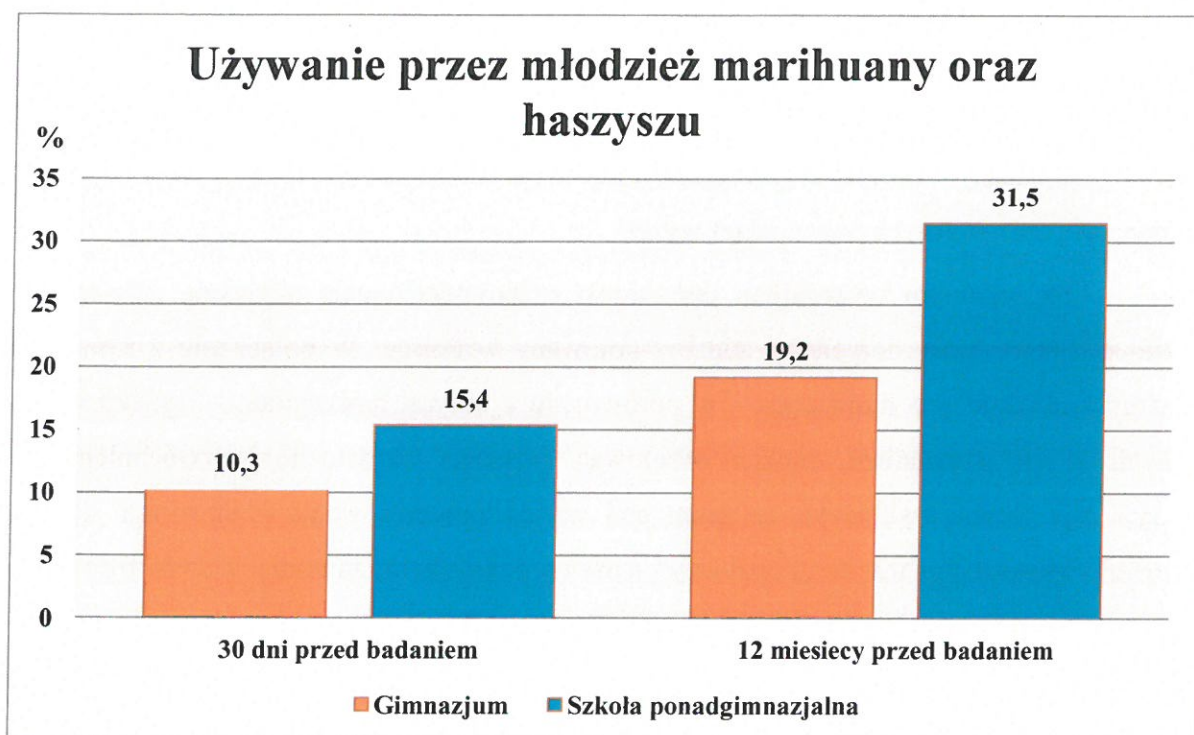

Odpowiedzi na pytanie o ostatnie incydenty palenia papierosów miały udzielić osoby, które wcześniej deklarowały palenie. Do bieżącego użytkowania tytoniu przyznało się 37% uczniów szkoły podstawowej oraz 28% gimnazjalistów, natomiast pozostali mówią o eksperymentowaniu, a więc paleniu w ciągu ostatnich 12 miesięcy.

Wyniki badań ogólnopolskich wskazują, że większość ludzi zaczyna palić tytoń przed ukończeniem 18. roku życia, oznacza to, że około 250 mln obecnie palących młodych osób może umrzeć w przyszłości z powodu chorób spowodowanych paleniem. Codziennie w Polsce zaczyna palić około 500 nieletnich chłopców i dziewcząt. W skali roku daje to liczbę 180 000 młodocianych do 18. roku życia, którzy wpadli w „szpony” nałogu. Szacuje się, że dzieci w Polsce wypalają rocznie około 4 mld sztuk papierosów. Jak wynika z przeprowadzonych badań, po papierosa często sięgają dzieci już w wieku 8 lat, a bywa, że i w wieku 5 lat. Im wcześniej dana osoba sięga po papierosa, tym dłużej pozostaje nałogowym palaczem. Przy tendencji do zmniejszania się w ostatnich latach częstości palenia wśród dorosłych, wzrasta odsetek palaczy wśród młodzieży.

Badania przeprowadzone na terenie Polski wskazują, że problem narkotykowy dotyczy coraz większej liczby młodych osób. Zgodnie z wynikami badań ESPAD z 2015 roku do szerokiej grupy innych niż alkohol i tytoń substancji psychoaktywnych należą takie substancje legalne jak leki przeciwbólowe i nasenne czy substancje wziewne oraz szeroka gama substancji nielegalnych. Pod pojęciem substancji nielegalnych rozumiemy tu substancje, których produkcja i handel są czynami zabronionymi przez prawo. W języku publicystyki substancje te często nazywane są narkotykami.

Dane pokazują, że wśród uczniów klas gimnazjalnych na pierwszym miejscu pod względem rozpowszechnienia eksperymentowania znajdują się marihuana i haszysz (25,0%). Wśród uczniów klas starszych - ponadgimnazjalnych na pierwszym miejscu również znajdują się marihuana i haszysz (43,0%).

Rozpowszechnienie podejmowania prób z substancjami psychoaktywnymi innymi niż alkohol i tytoń zależne jest od płci. Związek między używaniem substancji a płcią występuje na obu poziomach nauczania – gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne. Chłopcy częściej deklarują próby używania praktycznie wszystkich substancji poza lekami uspokajającymi i nasennymi. Eksperymentowanie z lekami uspokajającymi i nasennymi znacząco bardziej rozpowszechnione jest wśród dziewcząt. Jednak próby łączenia alkoholu z tabletkami spotyka się tak samo często wśród dziewcząt, jak wśród chłopców.

Wyniki badań ESPAD pokazały nam kilka interesujących zmian na scenie narkotykowej kraju. Przede wszystkim odnotowuje się dalszy wzrost odsetka uczniów, którzy deklarowali używanie przetworów konopi (marihuany lub haszyszu). W 2015 roku odnotować jednak trzeba wyraźny wzrost dostępności przetworów konopi, podczas gdy dostępność narkotyków syntetycznych pozostaje w trendzie spadkowym, przynajmniej, jeśli za wskaźnik przyjmiemy deklarację bardzo łatwego dostępu.

W 2015 roku w badaniach ESPAD po raz kolejny zapytano młodzież o używanie „dopalaczy”. Rozszerzono także ankietę o dodatkowe pytania na ich temat w celu zgłębienia ich niechlubnego fenomenu. Niemal wszyscy respondenci słyszeli o „dopalaczach”, jednak tylko 10% uczniów klas trzecich gimnazjów i 8,4% uczniów klas drugich szkół ponadgimnazjalnych było kiedykolwiek w sklepie z „dopalaczami”. Można jednak stwierdzić, że „handel” przeniósł się do Internetu. Odsetek uczniów, którzy kiedykolwiek używali „dopalaczy”, jest niższy niż w 2011 (10,3% gimnazjalistów i 12,6% uczniów szkół ponadgimnazjalnych). W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem po te substancje sięgało 4,3% badanych z młodszej i 3,0% ze starszej grupy

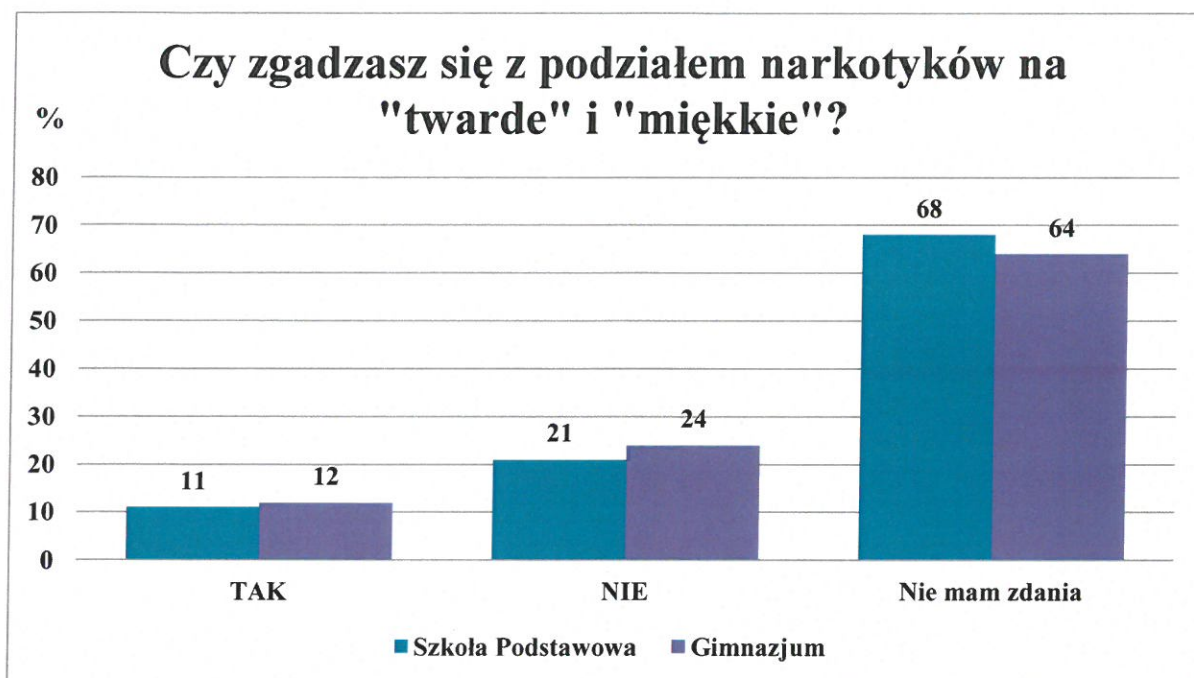
badanych. Używanie „dopalaczy” jest bardziej rozpowszechnione wśród chłopców niż wśród dziewcząt.

Spośród substancji nielegalnych najwyżej oceniana jest dostępność przetworów konopi. Dostępność „dopalaczy” oceniana jest przez młodszych badanych podobnie jak dostępność marihuany, zaś przez starszych nawet nieco wyżej.

Szczególnym wyzwaniem jest wzrost rozpowszechnienia używania przetworów konopi do poziomu, który dotychczas nie był notowany w Polsce. W połączeniu z rosnącym przekonaniem młodzieży o mniejszym – w porównaniu z innymi narkotykami – ryzyku szkód związanych z ich używaniem, można oczekiwać dalszego wzrostu rozpowszechnienia w przyszłości. Nie można wykluczyć, że grunt pod wzrost zainteresowania przetworami konopi przygotowało upowszechnianie się „dopalaczy”, a następnie radykalne zamknięcie do nich dostępu. Popyt na substancje psychoaktywne inne niż alkohol, rozbudzony przez łatwo dostępne i reklamowane, jako bezpieczne „dopalacze”, po zablokowaniu ich podaży mógł skierować się na przetwory konopi. Warto dodać, że w ostatnich latach bardzo mocno ożywił się ruch zwolenników legalizacji marihuany, a w debacie publicznej coraz częściej pojawiały się głosy kwestionujące szkodliwość tej substancji. W ostatnim czasie rozgorzała także dyskusja odnośnie zastosowania przetworów konopi w celach medycznych. Szczątkowe informacje, jakie posiada młodzież, stawiają chociażby marihuanę w pozytywnym świetle, jako środek nieszkodliwy, a nawet leczniczy. Dlatego tak ważna jest edukacja młodzieży w tym zakresie.

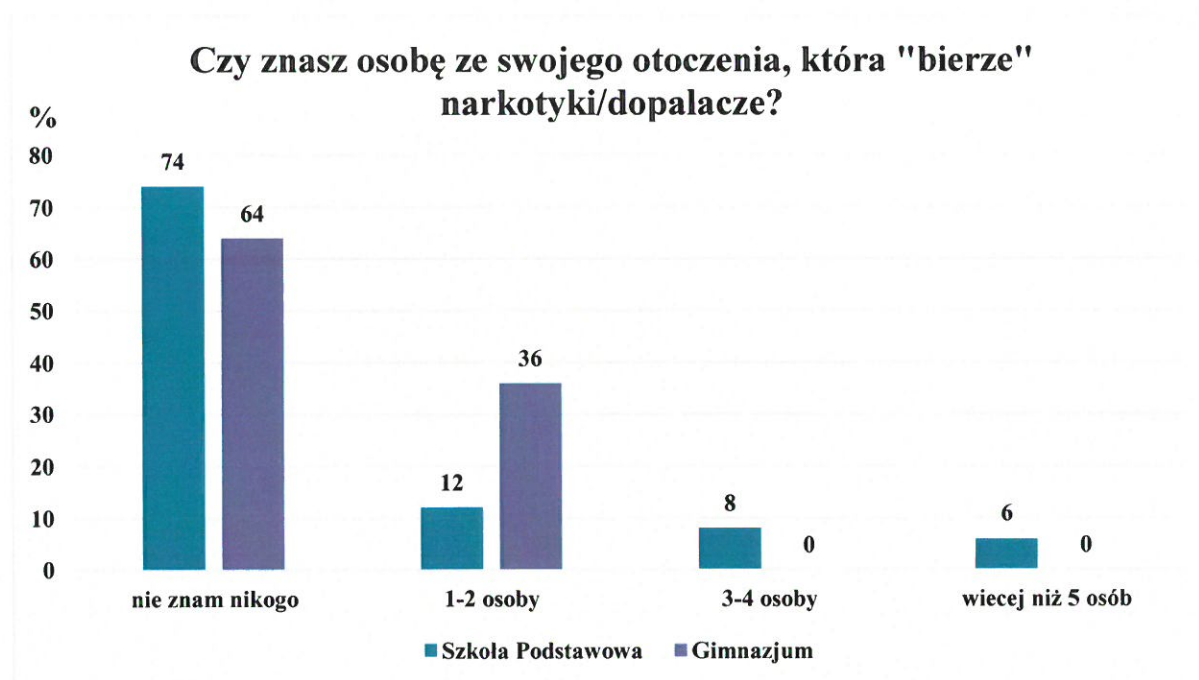
Niestety młodzież bardzo często eksperymentuje równolegle z różnymi substancjami psychoaktywnymi, zarówno legalnymi, jak i nielegalnymi. Substancje nielegalne wprawdzie nie są reklamowane wprost, jednak narkotykowe wizje i doznania są często obecne w kulturze masowej, przede wszystkim na forach internetowych adresowanych do młodzieży czy choćby w popularnych piosenkach. Konsumpcja narkotyków w młodym pokoleniu wzrasta. Mimo podejmowanych działań coraz więcej sytuacji, kiedy młody człowiek ma kontakt z narkotykami, kończy się dla niego tragicznie.

By móc bliżej przyjrzeć się zjawisku na początku zapytaliśmy młodych respondentów czy zgadzają się z podziałem narkotyków na tzw. „twarde” i „miękkie”.

Odpowiedzi młodych ludzi podzieliły się pomiędzy wszystkie trzy możliwości, jednak najczęściej uczniów nie ma zdania w tej kwestii – 68% uczniów szkoły podstawowej oraz 64% gimnazjalistów. Niestety 11% uczniów szkoły podstawowej oraz 12% gimnazjalistów zgadza się z nieprawdziwym i szkodliwym podziałem. Trzeba w tym miejscu podkreślić, że ów podział na narkotyki „twarde” i „miękkie” absolutnie nie jest właściwy. Należy zdawać sobie sprawę, że jeden i drugi rodzaj to po prostu narkotyk, który w takim samym stopniu prowadzi do uzależnienia, a stosowanie owego podziału wprowadza jedynie w błąd młodych ludzi, którzy myślą, że narkotyki „miękkie” są bezpieczne. Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii stanowczo mówi o tym, by nie używać podziału na narkotyki „twarde” i „miękkie”, zwłaszcza prowadząc działania profilaktyczne wśród młodzie

By móc bliżej przyjrzeć się zjawisku na początku zapytaliśmy młodych respondentów, czy znają ze swojego otoczenia osoby, które „biorą” narkotyki lub dopalacze.

Pośród badanej młodzieży największa jej część stwierdziła, że nie zna osoby, która miałaby bezpośredni kontakt z narkotykami – znacząca większość uczniów szkoły podstawowej, bo 74% oraz 64% gimnazjalistów zadeklarowało taką odpowiedź. Mimo to pojawiały się odpowiedzi, że respondenci znają 1 lub 2 takie osoby (12% uczniów szkoły podstawowej i 36% gimnazjalistów udzieliło takiej odpowiedzi), a nawet takie, które twierdzą, że znają w swoim otoczeniu więcej osób używających narkotyków. Trzeba na ten fakt zwrócić szczególną uwagę, gdyż każdorazowy kontakt młodego człowieka z osobą używającą substancji psychoaktywnych zwiększa także u niego ryzyko wystąpienia takich zachowań.

Z używaniem narkotyków związane są pewne umowne poziomy zaawansowania. Mówi się o tzw. fazie eksperymentowania. Niestety niezwykle rzadko zdarza się, że osoby eksperymentujące z narkotykami, poprzestają na tej fazie. Ci, którzy nie rezygnują, wchodzą w kolejną fazę, którą można nazwać fazą używania substancji, która może się przerodzić w nadużywanie i uzależnienie. Wielu specjalistów jest zdania, że, np. co do heroiny w ogóle nie da się mówić o fazie używania, bo praktycznie każde jej „użycie” jest już nadużyciem. Podobnie sprawa ma się w przypadku dopalaczy, a te niestety są znacznie bardziej dostępne.

Zapytaliśmy młodych respondentów o ich własne doświadczenia z narkotykami.

Pośród ankietowanych uczniów szkoły podstawowej 4% przyznało, że miało kontakt z narkotykami, nikt z gimnazjalistów nie przyznał się do takiej sytuacji. Dane te są niepokojące. Warto w tym miejscu podkreślić, że jeśli chodzi o narkotyki nie można mówić o bezpiecznej dla organizmu ilości czy o racjonalnym i kontrolowanym ich używaniu. Nawet jednorazowe przyjęcie narkotyku może skutkować uzależnieniem.

W kolejnym pytaniu o to, kiedy młodzież miała ostatnio kontakt z narkotykami **jedna osoba przyznała, że kontakt z narkotykami miała w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem**, mowa zatem o bieżącym użytkowaniu. Pozostałe osoby nie udzieliły odpowiedzi na to pytanie. Natomiast należy dodać, że odpowiedzi na to pytanie udzielili uczniowie, którzy mieli kiedykolwiek kontakt z narkotykami.

Zagrożenie dzieci i młodzieży przemocą, niestety zwłaszcza przemocą stosowaną wobec młodych ludzi przez najbliższych, jest szczególnie niepokojącym zjawiskiem, mającym miejsce w dzisiejszej rzeczywistości. Z badań wynika, że ofiarami przemocy w rodzinie są przede wszystkim dzieci. Niestety, większość sytuacji przemocowych wobec dzieci pozostaje ukryta „w czterech ścianach”, gdzie nie ma świadków i możliwej bezpośredniej pomocy. Dlatego też zjawisko to wymaga diagnozowania i podejmowania środków zaradczych, zanim przybierze ono jeszcze bardziej krzywdzącą formę. Celem podjętych badań, była próba określenia obszaru zagrożenia młodzieży wybranych szkół oraz rozmiaru badanego zjawiska, a także postawy młodych ludzi wobec zachowań przemocowych. Warto w tym miejscu zdefiniować pojęcie przemocy w rodzinie, bo to właśnie na niej skupiały się prowadzone badania.

Zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w

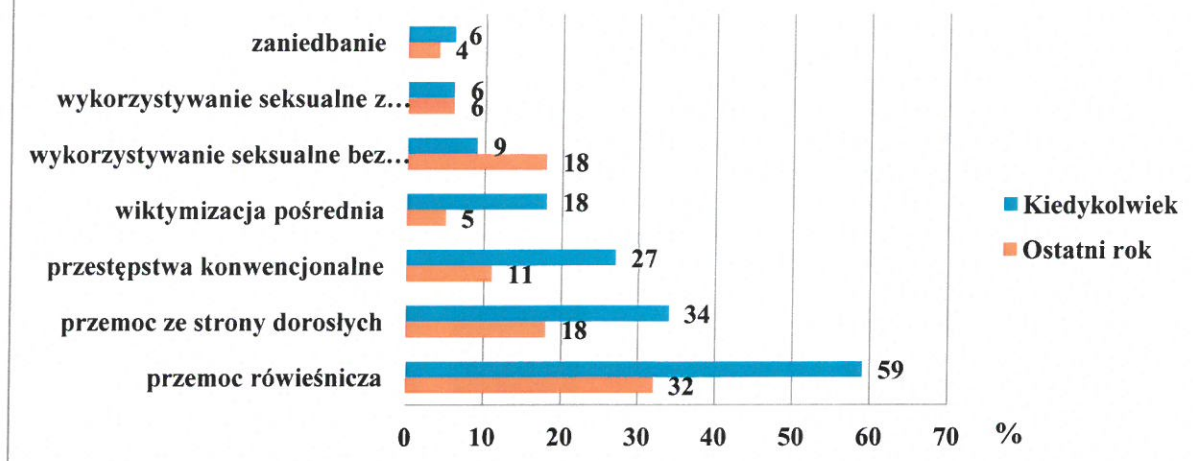

*rodzinie (Dz. U. z 2020 r. Nr 180 poz. 218 ze zm.) **przemoc w rodzinie** to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych (w rozumieniu art. 115 § 11 Kodeksu karnego), a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.*

Z „Ogólnopolskiej diagnozy problemu przemocy wobec dzieci” z 2015 roku, przeprowadzonej przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę (wtedy Fundacja Dzieci Niczyje) wynika, że przeważająca większość polskich nastolatków – 71% doświadczyła w swoim życiu przynajmniej jednej formy krzywdzenia. W porównaniu do podobnych badań przeprowadzonych w Stanach Zjednoczonych i Wielkiej Brytanii, skala krzywdzenia dzieci w naszym kraju, zwłaszcza przemocy fizycznej ze strony dorosłych jest znacząco wyższa: w Polsce odsetek osób, które przemocy doświadczyły wynosi 21% natomiast w Wielkiej Brytanii trzy razy mniej, bo 7%.

Z tych samych badań wynika, że respondenci (młodzież w wieku 11-17 lat) najczęściej doświadczają przemocy rówieśniczej – 59%. Ofiarami przemocy ze strony osób dorosłych padło 34% badanych. Co istotne, niemal co piąty z respondentów (18%) był świadkiem przemocy. Najważniejsze wyniki przedstawia wykres poniżej.

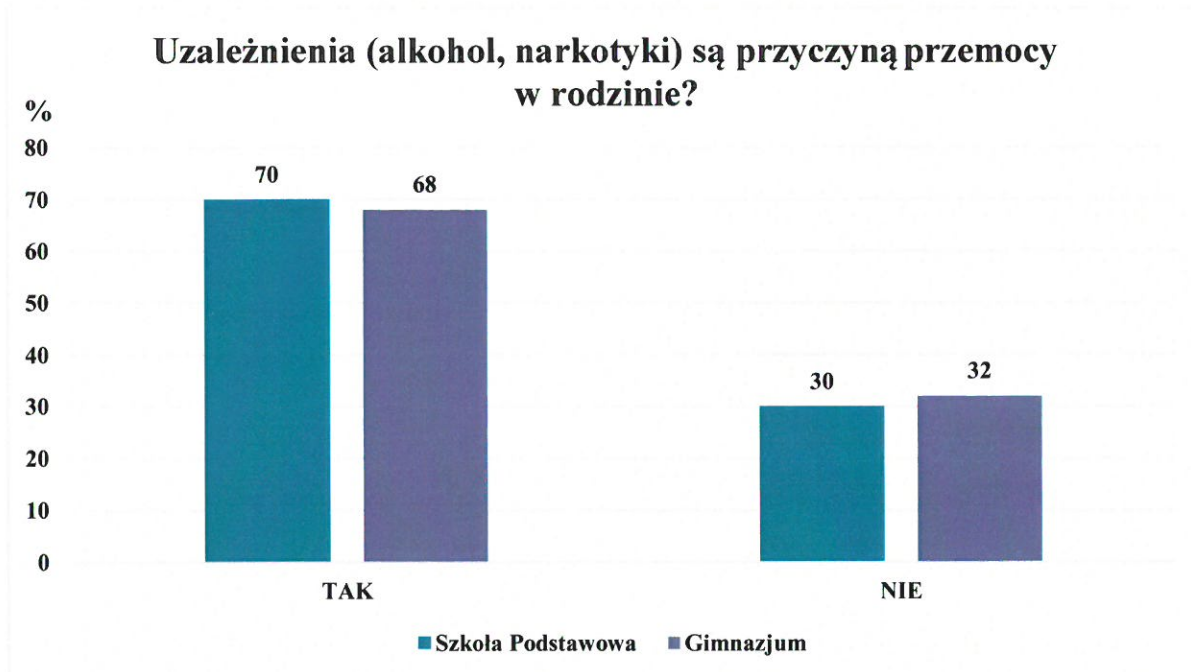
Doświadczenie głównych kategorii wiktyimizacji, w ciągu całego życia i w ciągu ostatnich 12 miesięcy

W styczniu 2012 roku weszła w życie ustawa *O wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*, która została wprowadzona: „dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności” (Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020, poz. 821)), określająca wiele nowych zadań z zakresu wspierania rodziny. Warto także wspomnieć, że z dniem 13 lipca 2017 roku weszła w życie nowelizacja Kodeksy Karnego zaostrzająca m.in. kary dla sprawców przemocy wobec dzieci oraz wprowadzająca prawny obowiązek każdego obywatela do reagowania i zgłaszania sytuacji, gdy posiada on wiedzę o ciężkim przestępstwie popełnionym wobec dziecka.

Okolo dwóch piątych dorosłych Polaków (42%) uważa, że potrzebna jest zmiana przepisów w celu zapewnienia dzieciom właściwej ochrony przed przemocą w rodzinie. Mniej więcej tyle samo osób (41%) jest natomiast zdania, że obecnie obowiązujące przepisy prawa w wystarczającym stopniu chronią dzieci, trzeba je tylko lepiej egzekwować. Zdania więc są podzielone. Z przedstawionych danych wynika jasno, że problem przemocy wobec dzieci i młodzieży jest nadal aktualny. Należy bezspornie podejmować działania mające na celu zmniejszenie, a docelowo całkowite wyeliminowanie tego zjawiska. Dlatego tak ważne jest prowadzenie diagnozy zjawiska, gdyż bez informacji nie można podejmować działań, ponieważ mogą okazać się niewystarczające.

Tytułem wstępu i nawiązania do poprzednich pytań poprosiliśmy młodych ludzi, by ustosunkowali się do dość powszechnego stwierdzenia odnośnie uzależnień i przemocy w rodzinie.

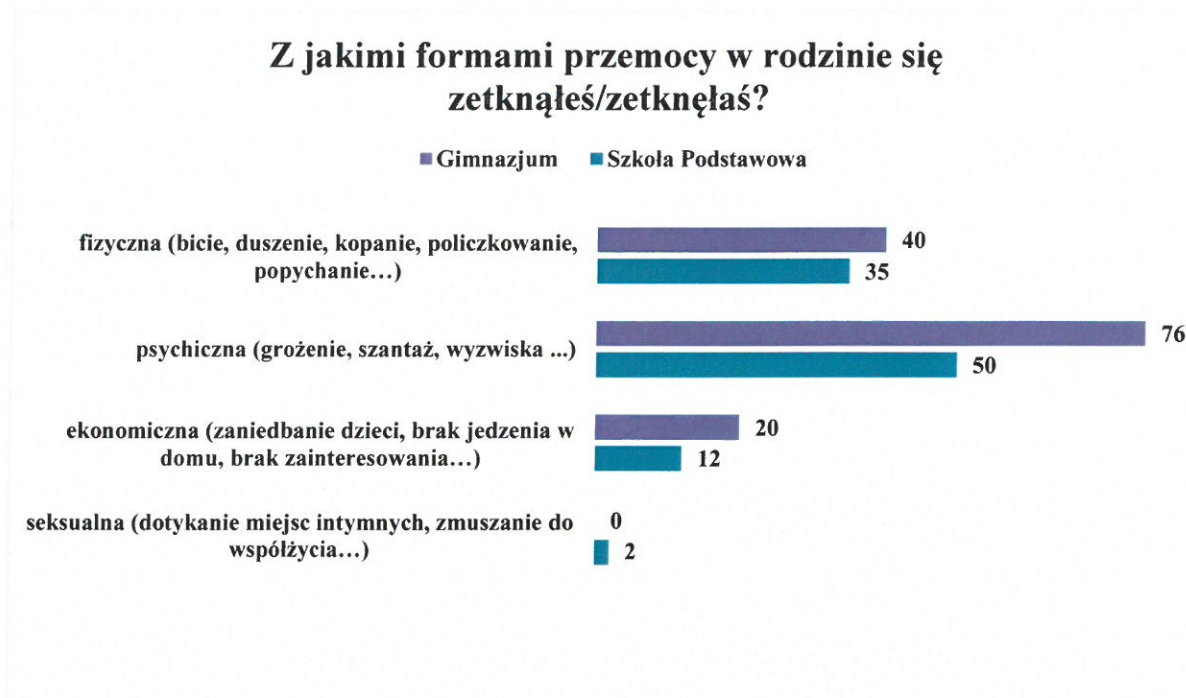

Zdecydowana większość młodych ludzi uważa, że uzależnienia są przyczyną przemocy w rodzinie – 70% uczniów szkoły podstawowej oraz 68% gimnazjalistów jest tego zdania. Trudno tutaj nie zgodzić się z młodzieżą, uzależniania faktycznie są jedną z przyczyn przemocy w rodzinie, chociaż należy oczywiście pamiętać, że nie jedyną i trzeba wiedzieć o tym, że nie tylko w rodzinie np. z problemem alkoholowym może występować przemoc.

Przemoc jest niestety ciągle w naszym społeczeństwie oraz w społecznościach lokalnych swego rodzaju tematem „tabu”. Ludzie, zarówno dorośli, jak i młodzież rzadko przyznają się do tego, że są ofiarami przemocy, a wręcz przeciwnie, często ukrywają ten fakt przed innymi.

Zapytaliśmy naszych młodych respondentów, z jakimi formami przemocy się zetknęli. **Odpowiedzi na to pytanie udzieliło 82 uczniów szkoły podstawowej oraz wszyscy gimnazjaliści, ale w tym wypadku niejednokrotnie udzielali oni więcej niż jednej odpowiedzi.** Wykres przedstawia procentowy rozkład odpowiedzi grupy, która z przemocą się zetknęła, chociaż można przypuszczać, że nie wszyscy uczniowie przyznali

się do doznawania przemocy w rodzinie, ale i ten odsetek, który odpowiedział twierdząco jest już dość spory.

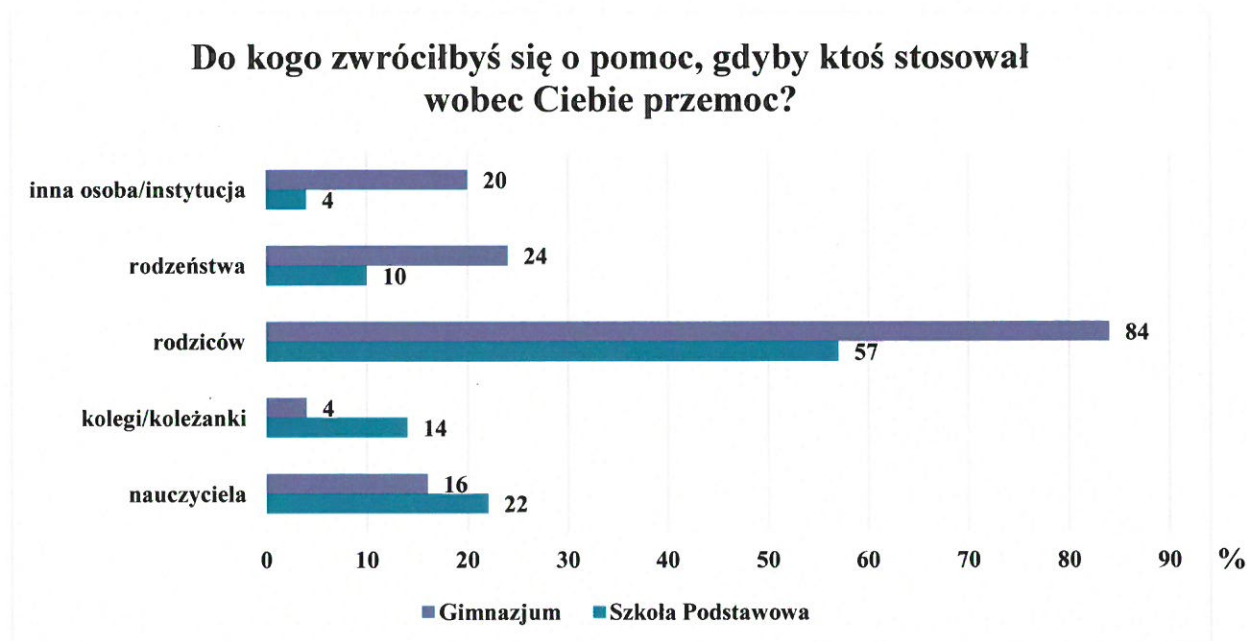

Najliczniejsza grupa respondentów zetknęła się z przemocą psychiczną (grożeniem, szantażowaniem, mówieniem brzydkich wulgarnych słów na drugą osobę, wyzwiskami, ograniczeniem swobody, wyśmiewaniem) – 76% gimnazjalistów oraz połowa uczniów szkoły podstawowej udzieliło takiej odpowiedzi oraz przemocą fizyczną (biciem, kopaniem, policzkowaniem, popychaniem, drapaniem) – 35% uczniów szkoły podstawowej oraz 40% gimnazjalistów wskazało na tą odpowiedź. Alarmujące są dane wskazujące na to, że 2% uczniów szkoły podstawowej, którzy doświadczyli w rodzinie przemocy, w ich przypadku była to przemoc seksualna.

Każda z wymienionych powyżej form przemocy pozostawia po sobie ślady, które mają negatywny wpływ na dalsze życie osoby pokrzywdzonej, świadka, a także sprawcy przemocy. Trzeba pamiętać, że konsekwencje dotyczą wszystkich tych osób. W przypadku przemocy w rodzinie można mówić o konsekwencjach krótko- i długoterminowych. Pośród skutków krótkoterminowych doznawania przemocy u dzieci można wyróżnić: cierpienie, złość, poczucie winy, zaburzenia łaknienia i snu, zachowania agresywne, zachowania ryzykowne, myśli samobójcze, zaburzenia związane z nastrojem jak depresja, zamknięcie w sobie i izolacja, zaburzenia rozwoju mowy. Mówiąc o konsekwencjach długofalowych to

m. in.: zaburzenia lękowe, depresyjne, poczucie słabości, nieumiejętność tworzenia satysfakcjonujących relacji, zaburzenia odżywiania, podejmowanie zachowań ryzykownych.

Zapytaliśmy młodych respondentów, do kogo zwróciliby się o pomoc, gdyby wobec nich była stosowana przemoc. Tutaj odpowiedzi udzielali już wszyscy ankietowani uczniowie i niejednokrotnie zaznaczali więcej niż jedna odpowiedź.

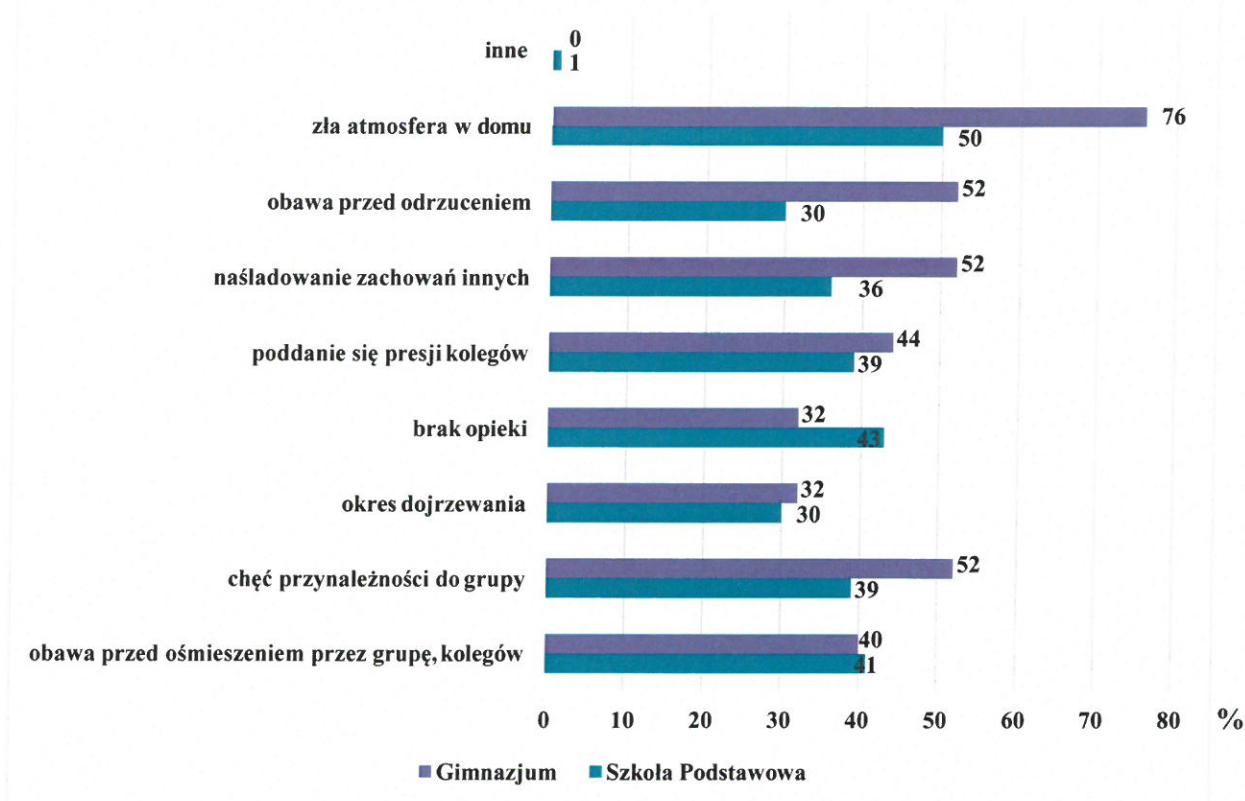
Do rodziców zwróciłaby się największa część pytananej młodzieży – aż 57% uczniów szkoły podstawowej oraz jeszcze więcej, bo 84% gimnazjalistów, do nauczyciela przyszło by szukać pomocy 22% uczniów szkoły podstawowej oraz 16% gimnazjalistów. Wskazując na inne osoby/instytucje młodzież wymieniła policję, dziadków, przyjaciół, pedagoga szkolnego czy sympatię.

Jak widać mimo tego, że dzieci często są ofiarami przemocy stosowanej wobec nich przez osoby dorosłe, pomimo to nadal darzą dorosłych największym zaufaniem. Bardzo ważne jest, by nigdy sygnał od dziecka mówiący o przemoc nie był przez nas – dorosłych bagatelizowany czy pomijany. Istotne jest też informowanie młodych ludzi o formach pomocy w przypadku bycia ofiarą/świadkiem przemocy, instytucjach pomocowych, konkretnych adresach czy telefonach, z których mogą w razie potrzeby skorzystać.

Młodzi respondenci zapytani również zostali o przyczyny przemocy w ich opinii.

W odpowiedzi na to pytanie mogli zaznaczyć kilka z podanych odpowiedzi.

Jakie są Twoim zdaniem przyczyny przemocy?

Ankietowani uczniowie jako najczęstszą przyczynę przemocy w rodzinie wskazali złą atmosferę w domu – 50% wskazań uczniów szkoły podstawowej oraz 76% gimnazjalistów. Uczniowie szkoły podstawowej w dalszej kolejności wskazywali na brak opieki – 43% oraz obawę przed ośmieszeniem przez grupę lub kolegów – 41%. Z kolei gimnazjaliści wskazywali na obawę przed odrzuceniem, naśladowanie zachowań innych oraz chęć przynależności do grupy – po 52% wskazań właśnie na te odpowiedzi.

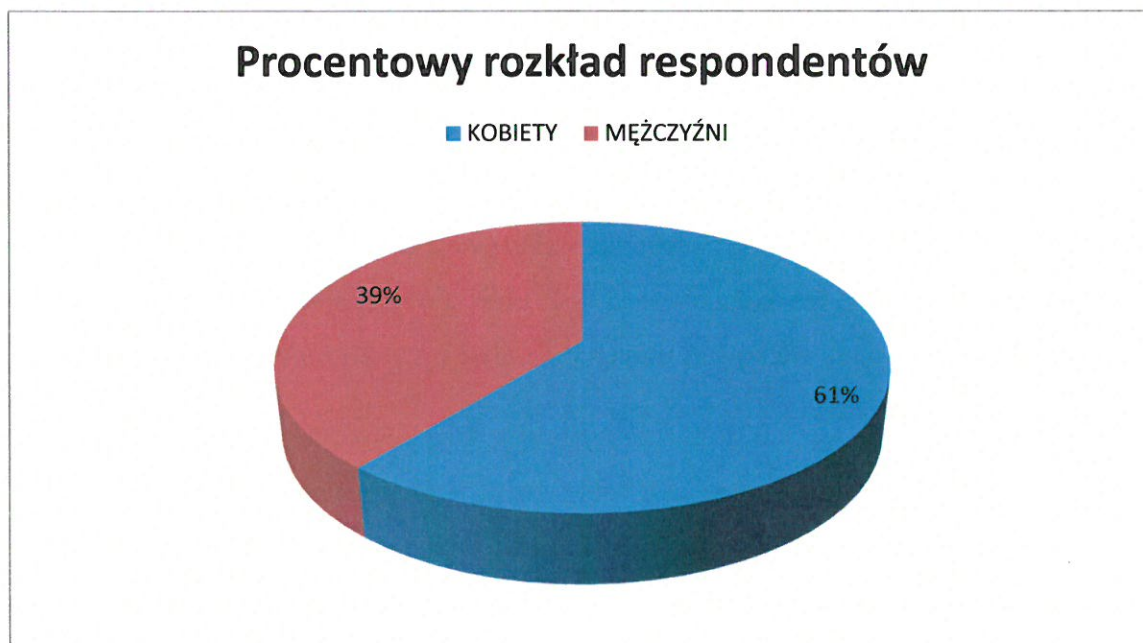
Teorii odnośnie powstawania agresji jest wiele, żadna jednak z nich w żaden sposób nie usprawiedliwia czynów agresywnych wobec innych osób. Możemy mówić o pewnym „profilu sprawcy przemocy” – bardzo często jest to osoba przekonana o swoim oczywistym prawie do decydowania w imieniu innych, mająca autorytarne i sztywne poglądy, charakteryzująca się niskim poziomem empatii, małą wrażliwością, niskim poczuciem własnej wartości, brakiem umiejętności rozpoznawania własnych stanów emocjonalnych i problemem z przeżywaniem złości, gniewu czy frustracji. Jednakże posiadanie określonych cech nie zmusza nas do podejmowania zachowań przemocowych, ani w żaden sposób ich nie usprawiedliwia. Bardzo ważne jest by przekazywać młodym ludziom bardzo istotną i wyraźną informację o braku przyzwolenia i usprawiedliwienia stosowania przemocy

2.3.3 Problem uzależnień na terenie Miasta i Gminy Sanniki

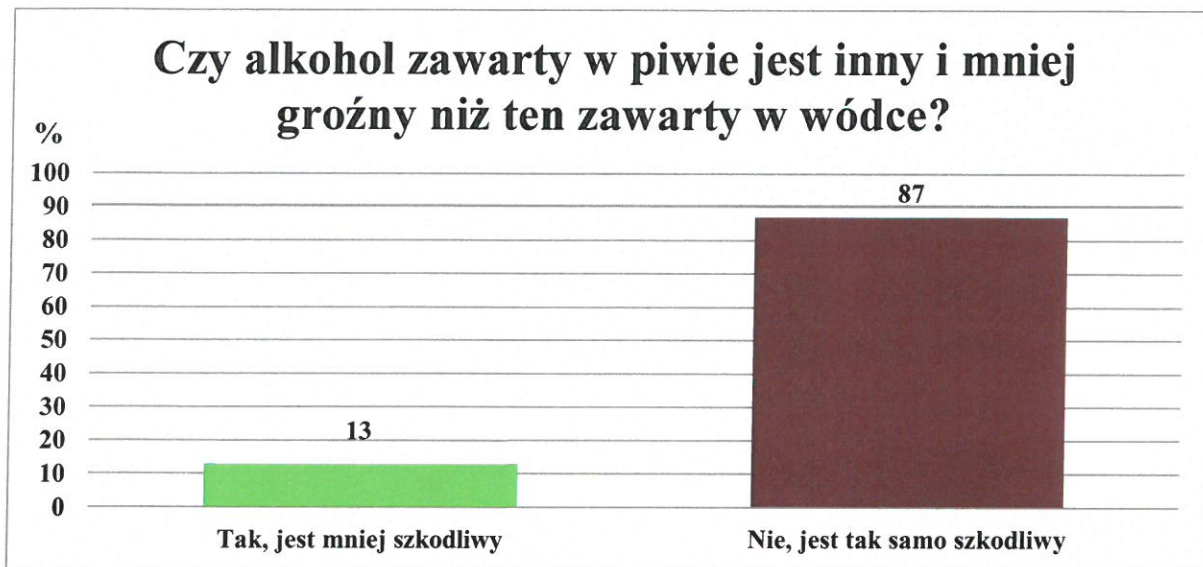
Głównym celem badania było poznanie opinii oraz postaw względem wybranych zagrożeń i problemów społecznych, przede wszystkim problemu alkoholowego, zjawiska używania narkotyków, zjawiska przemocy, a także oszacowanie skali występowania tych zjawisk w badanej Mieście i Gminie.

Techniką uzyskania materiału badawczego zastosowaną w niniejszym badaniu była **anonimowa ankieta rozdawana**. Jest to forma ankiety bezpośredniej, którą ankieter rozdaje w określonych miejscach np. na ulicach. Przy każdorazowym wypełnianiu ankiety, respondent był informowany o jej anonimowości oraz o wykorzystaniu badań w celach analiz statystycznych, stanowiących podstawę do konstruowania programów pomocowych w Mieście i Gminie.

Badaniem objęta została grupa 100 dorosłych mieszkańców gminy Sanniki, z czego 61% stanowiły kobiety, natomiast pozostałe 39% stanowili mężczyźni.

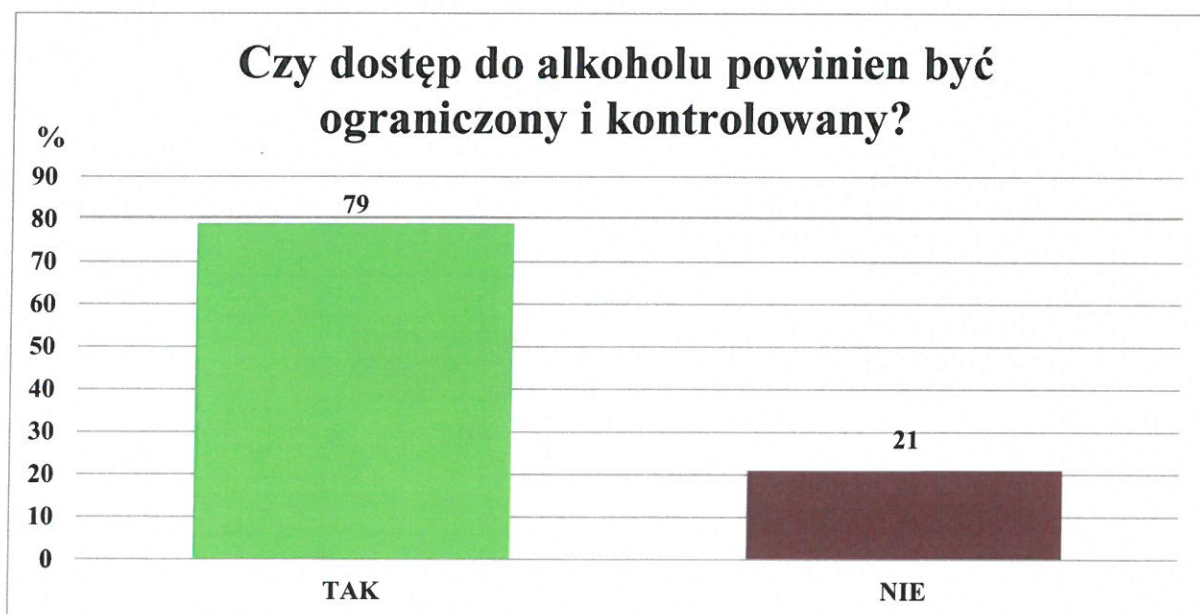

Dorośli mieszkańcy gminy Sanniki zostali zapytani o to, czy alkohol zawarty w piwie jest inny i jednocześnie mniej szkodliwy niż w wódce.

Alkohol zawarty w piwie za tak samo szkodliwy uważa zdecydowana większość badanych – 87%, natomiast 13% jest zdania, że jest on bezpieczniejszy. Należy tylko w tym miejscu wspomnieć, że alkohol zawarty w piwie, czy ten zawarty w wódce jest to ta sama substancja, a różnica polega jedynie na zmiennej ilości czystego alkoholu, czyli zawartości procentowej w różnych napojach alkoholowych. Błędna opinia na temat tego, że piwo czy wino zawierają w sobie mniej szkodliwy alkohol, mogła wziąć się z tego, jakiej ilości trunku potrzeba by wprowadzić się w stan upojenia.

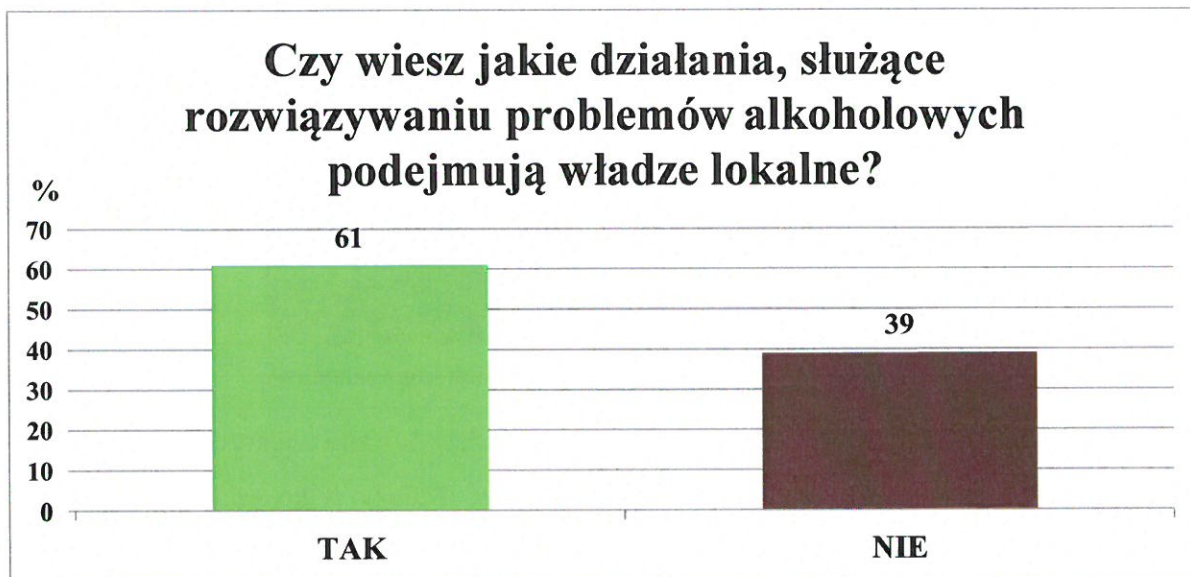
Następnie zapytaliśmy respondentów o postawę względem dostępności alkoholu. Poprosiliśmy badanych o określenie, czy uważają, że dostęp do alkoholu powinien być ograniczony i kontrolowany czy też alkohol jest towarem takim jak każdy inny, i zasady jego sprzedaży nie powinny być w żaden sposób ograniczane.

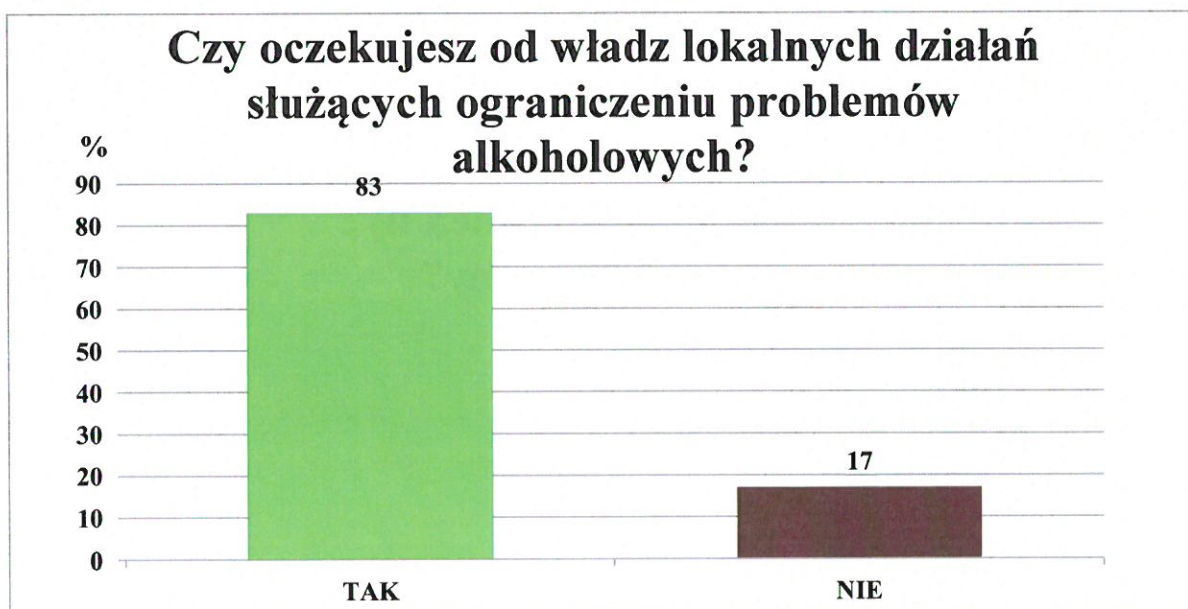

Mieszkańcy są w większości za ograniczeniem i kontrolą dostępności alkoholu – 79% wyraziło właśnie taką opinię, przeciwnego zdania jest 21% ankietowanych dorosłych.

Interesowała nas także wiedza mieszkańców dotycząca działań służących ograniczeniu problemów alkoholowych, jakie podejmują władze lokalne oraz czy dorośli w ogóle oczekują od władz jakichkolwiek działań służących ograniczeniu problemów alkoholowych.

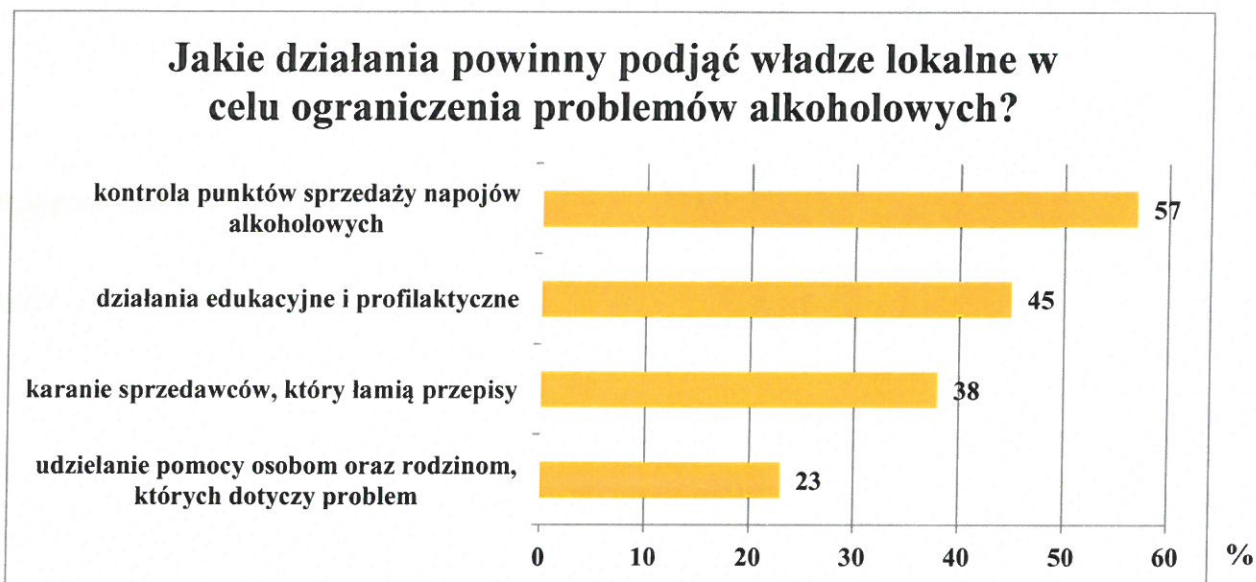

Trzeba zauważyć, że stosunkowo duża grupa mieszkańców zna działania podejmowane przez władze lokalne odnośnie rozwiązywania problemów alkoholowych – 61% badanych deklaruje, że zna takie działania. Niestety nadal spora część ankietowanych mieszkańców gminy, bo 39% jednak nie ma wiedzy na ten temat. Należałoby więc zwrócić szczególną uwagę na jeszcze większą dostępność i rozpowszechnianie informacji dotyczących prowadzonych na terenie gminy działań.

Widoczna w kolejnym pytaniu jest jeszcze bardziej potrzeba informowania mieszkańców odnośnie prowadzonych działań, ponieważ 83% ankietowanych dorosłych oczekuje od władz działalności w celu zmniejszenia problemów alkoholowych.

Wśród najczęściej wymienianych działań, jakie powinny zostać podjęte przez władze lokalne, respondenci wskazali na pierwszym miejscu kontrolę punktów sprzedaży alkoholu, następnie działania edukacyjne i profilaktyczne, karanie sprzedawców, którzy nie przestrzegają obowiązującego prawa oraz udzielanie pomocy osobom oraz rodzinom, których ten problem dotyczy.

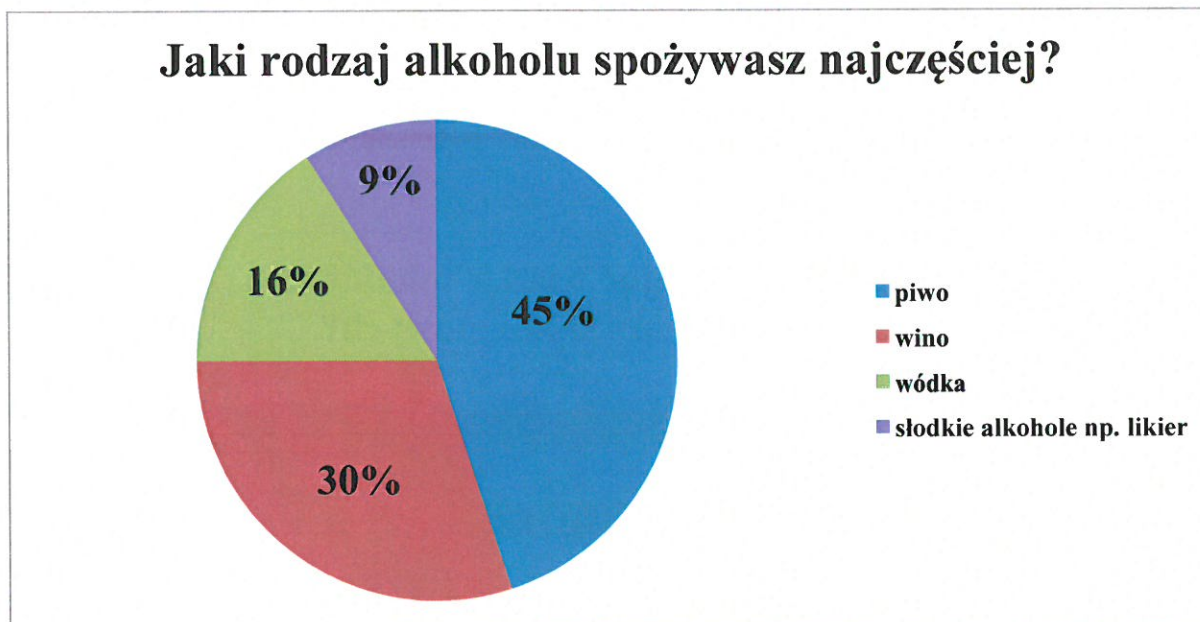

Kolejne pytania dotyczyły już osobistych kontaktów naszych dorosłych respondentów z napojami alkoholowymi, a konkretnie częstotliwości oraz rodzaju alkoholu spożywanego przez respondentów.

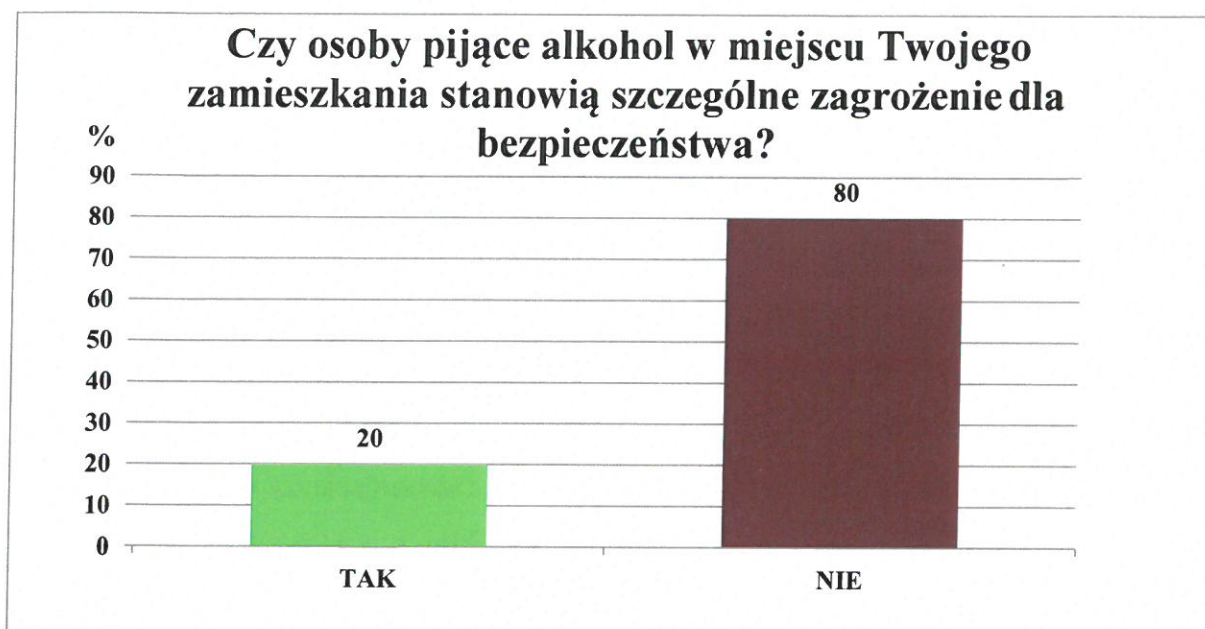
Największy odsetek ankietowanych osób deklaruje, że pije alkohol raz w miesiącu – 24%. Także duża liczba respondentów, bo 20% deklaruje picie alkoholu rzadziej niż raz w miesiącu. Po 13% ankietowanych wskazało, że albo nie pije wcale, albo pije kilka razy w miesiącu.

Odpowiedzi na pytanie dotyczące rodzaju spożywanego trunku obrazuje kolejny wykres.

Zgodnie z ogólnopolskim trendem w picciu alkoholu, na pierwszym miejscu znalazło się piwo – 45% respondentów wskazało ten trunek, który to od lat zajmuje pierwsze miejsce w badaniach ogólnopolskich. Dalej wino – 30% badanych, natomiast spożycie wódki, jako najczęściej przyjmowanego napoju alkoholowego deklaruje 16% respondentów, a na alkohole słodkie np. likiery wskazało 9% dorosłych mieszkańców gminy.

Zjawisko nadużywania alkoholu niestety niezwykle często łączy się z agresywnymi zachowaniami, także w miejscach publicznych, które mogą przejawiać się w formie bójek, wyzwisk, awantur czy pobić. Zapytaliśmy zatem respondentów czy osoby pijące alkohol stanowią szczególne zagrożenie dla bezpieczeństwa mieszkańców.

Jak się okazuje zagrożenie ze strony osób nadużywających alkoholu widzą także mieszkańcy gminy – o takim zagrożeniu bezpieczeństwa społeczności lokalnej mówi 20% ankietowanych. Nie jest to zatem problem jedynie incydentalny i trzeba zwrócić na to uwagę lokalnych władz.

Dorośli respondenci zapytani zostali także o to, czy zauważyli zmiany w obyczajowości spożywania alkoholu w swoim środowisku, na przestrzeni ostatnich 10 lat.

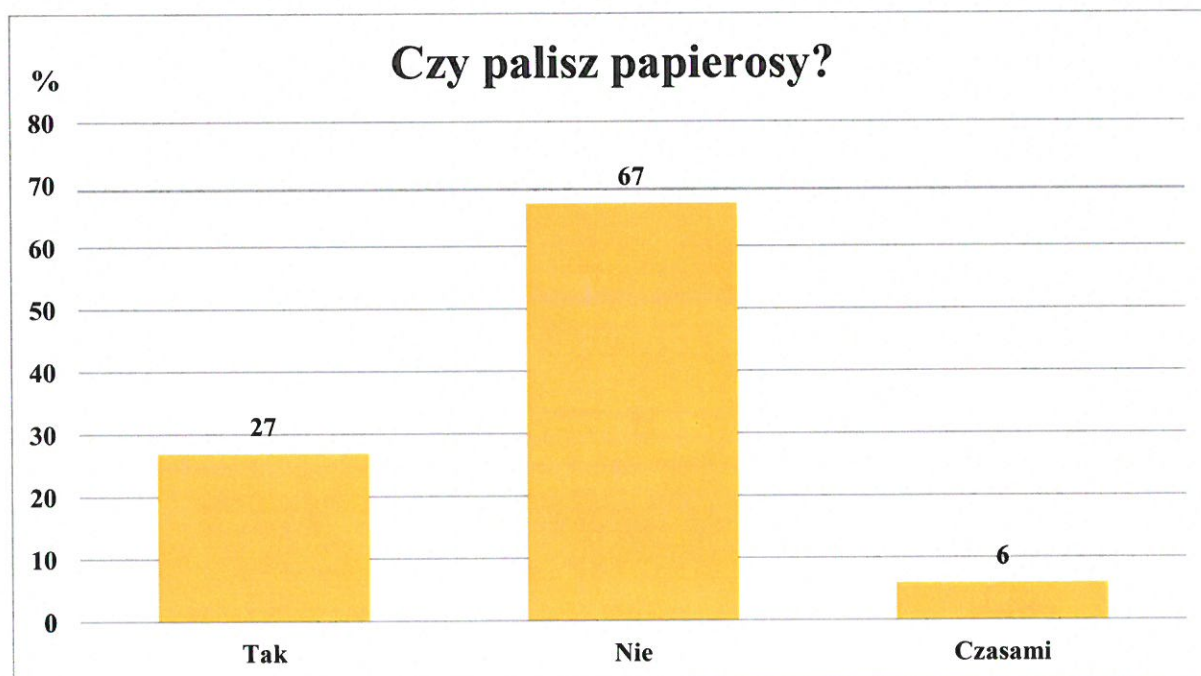

Tutaj znów podpowiedzi podzieliły się pomiędzy trzy wskazane odpowiedzi. Zmiany na tzw. „minus”, a więc wzrost picia alkoholu w środowisku lokalnym zaobserwowało najwięcej, bo 57% badanych. Jest to niepokojący sygnał, gdyż oznacza to bardzo widoczne

zmiany w zakresie problemu picia alkoholu. Takich zmian nie zauważyło 20%, natomiast 23% uważa, że spożycie alkoholu na terenie gminy w ciągu ostatnich 10 lat zmalało. Warto zaznaczyć, że mogła zmienić się tzw. „kultura picia”, co nie oznacza, że nastąpił spadek spożywania alkoholu. Poziom spożycia napojów alkoholowych w Polsce jest na bardzo podobnym poziomie od wielu lat, obserwuje się natomiast zmiany w rodzaju alkoholu spożywanego przez Polaków.

Z dorosłymi respondentami gminy Sanniki poruszyliśmy także tematykę palenia papierosów. W dalszym ciągu jest to nałóg, do którego najczęściej przyznają się Polacy. Przypomnijmy, że według badań Głównego Inspektoratu Sanitarnego z 2015 roku wynika, że do nałogowego (codziennego) palenia przyznaje się jedna czwarta Polaków – 24%. Odsetek palaczy jest nieznacznie mniejszy niż w poprzednich latach kiedy prowadzono badania (2011 r. – 31%, 2013 r. – 27%). Badania pokazują także, że w nałóg palenia częściej wpadają mężczyźni niż kobiety. Większość palaczy przyznaje, że zaczęła nałogowo (codziennie) palić tytoń w wieku 15-19 lat – 59% palaczy. Jak pokazują wyniki ze wszystkich dotychczasowych edycji badania, ogólnie rzecz biorąc, mężczyźni zaczynają palić wcześniej niż kobiety. Palący tytoń mężczyźni częściej niż kobiety wpadli w nałóg jeszcze przed 20-tym rokiem życia.

Zbadaliśmy postawę respondentów, co do palenia papierosów i zapytaliśmy ich na początek o własne doświadczenia odnośnie palenia.

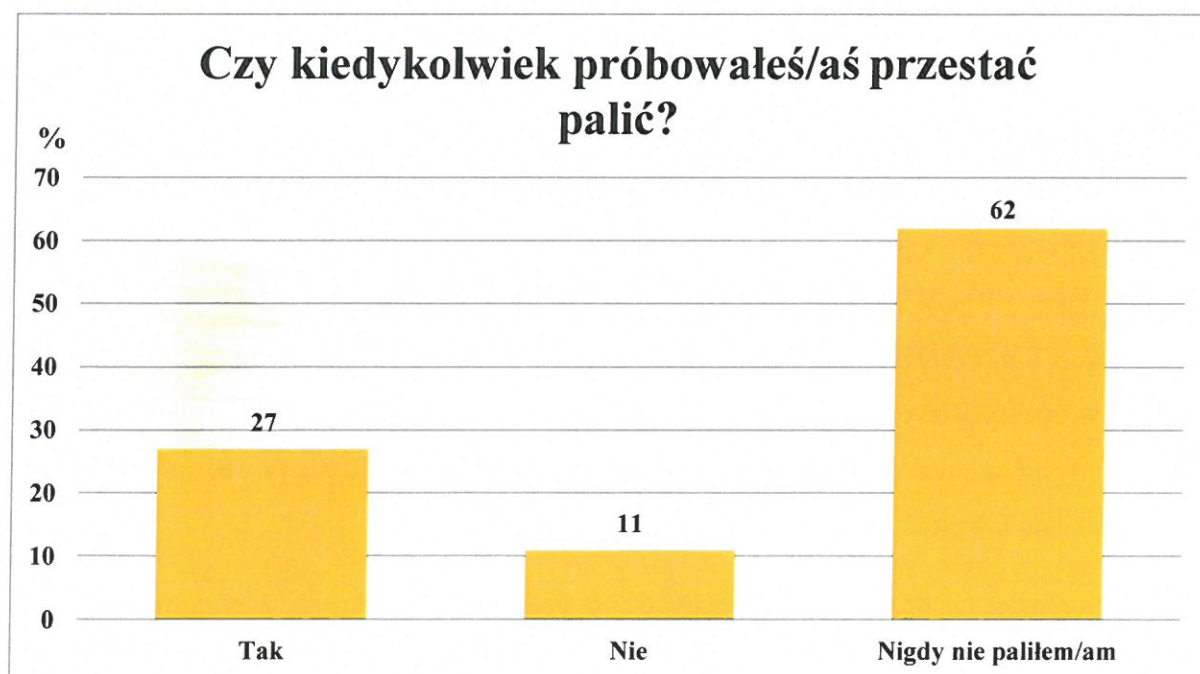
Do palenia tytoniu przyznało się niemal 1/3 ankietowanych, bo 27% pytanym mieszkańców, natomiast już znacznie więcej, bo 67% twierdzi, że nie pali. Pozostałe 6% twierdzi, że pali „czasami”, można więc powiedzieć, że są to tzw. okazjonalni palacze.

Respondenci zapytani zostali także o to, jak często palą papierosy.

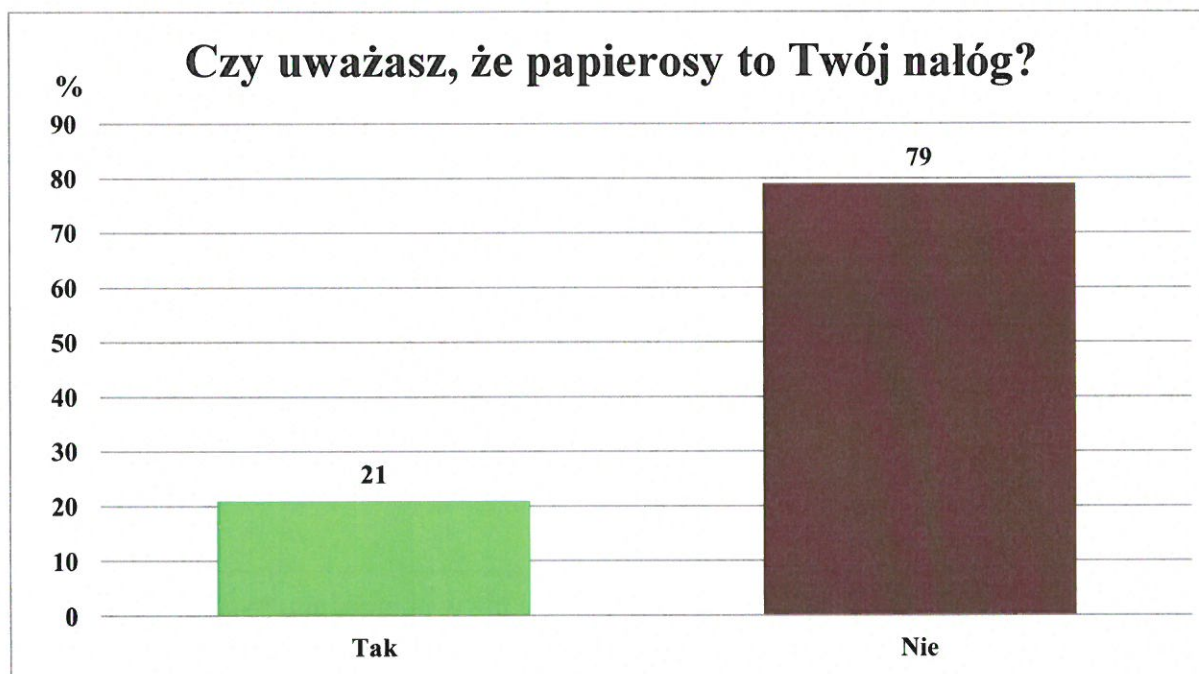
W tym przypadku o „nie paleniu” mówi już nieco mniej niż w poprzednim pytaniu, bo 61%. Każdego dnia palenie deklaruje 32% ankietowanych mieszkańców gminy.

Ankietowani zostali także poproszeni o udzielenie odpowiedzi na pytanie czy kiedykolwiek podejmowali próby uwolnienia się od nałogu palenia.

Jeśli chodzi o próby rzucenia palenia to 27% ankietowanych podejmowało takie próby. Tutaj warto znów odnieść się do badań GIS z 2017 roku (opublikowano końcem 2017), gdzie wykazano, iż 24% palaczy nałogowych w ciągu ostatnich 12 miesięcy podejmowało próby uwolnienia się z nałogu, jednak były one bezskuteczne, co pokazuje, jak trudna jest to sytuacja do przezwyciężenia.

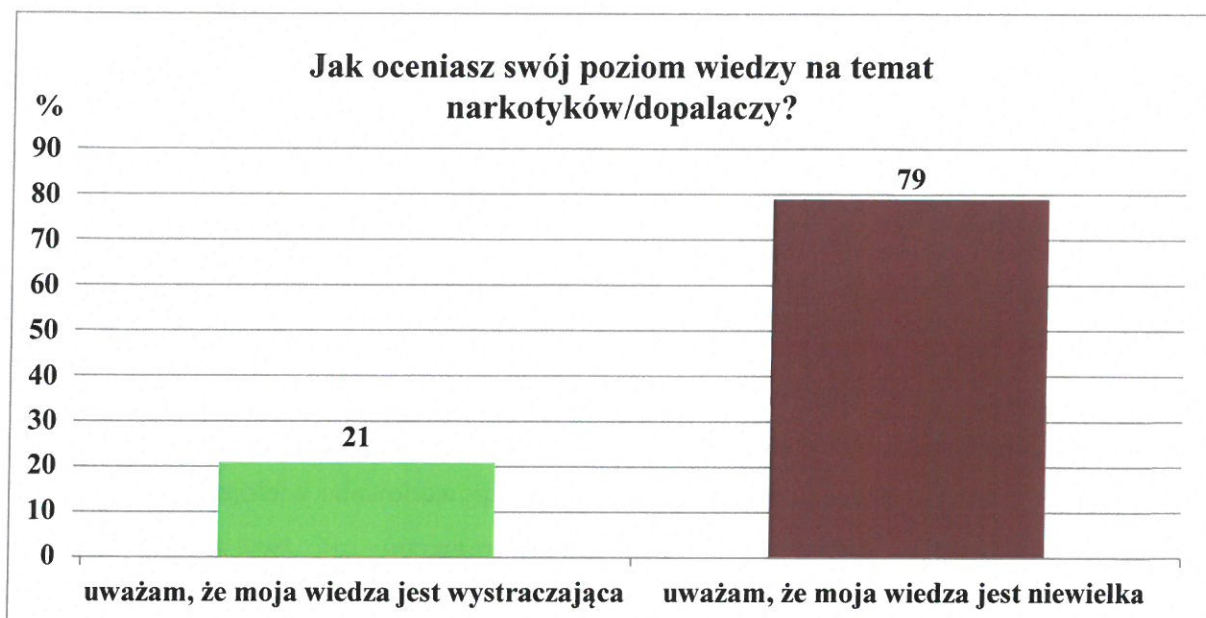
W kolejnym pytaniu respondenci mieli ponownie określić czy ich palenie papierosów mogą określić jako swój nałóg.

Palenie papierosów za swój nałóg uważa 21% ankietowanych, co może oznaczać zarówno wzrost liczby palących, jak i wzrost samoświadomości osób, które palą.

Współwystępowaniu używania różnych substancji legalnych i nielegalnych towarzyszy interakcja problemów z tym związanych. Nadmierne picie i narkotyki, jeżeli występują jednocześnie, wywołują kolejne problemy, jak przemoc czy bezrobocie. Często problem nadużywania substancji psychoaktywnych łączy się ze zjawiskiem przestępczości. Może prowadzić do pogorszenia sytuacji materialnej, ale także, a może przede wszystkim zdrowotnej. Obserwuje się też interakcyjny wpływ innych czynników, np. stylu życia czy warunków życiowych. Osoby, które dotknął już problem alkoholowy lub stały się regularnymi użytkownikami narkotyków, doświadczają poważnych szkód zdrowotnych, podlegają też procesowi społecznej degradacji.

Poprosiliśmy naszych dorosłych respondentów o ocenę swojej własnej wiedzy na temat narkotyków. Opinie respondentów podzieliły się, jednak więcej osób – 79% ocenia swoją wiedzę na temat narkotyków jako niewielką. Pozostałe 21% uważa, że jest ona wystarczająca.

Z otrzymanych danych wynika, że działania profilaktyczne powinny skupiać się nie tylko na młodzieży, ale także na dorosłych. Poprzez działania informacyjne wśród dorosłych, łatwiej ich także angażować we wspólne działania na rzecz młodych ludzi.

Następne pytanie dotyczyło kwestii szkodliwości narkotyków oraz jej związku z częstotliwością ich używania.

Szkodliwość zażywania narkotyków bez względu na częstotliwość dostrzega najczęściej, bo 83% badanych mieszkańców gminy Sanniki. Nie można więc mówić o przyzwoleniu na używanie narkotyków przez osoby dorosłe, ale trzeba zaznaczyć, że 4% badanych uważa zażywanie narkotyków za nieszkodliwe, jeśli zdarza się rzadko. Nie ma zdania w tej kwestii 13% ankietowanych mieszkańców.

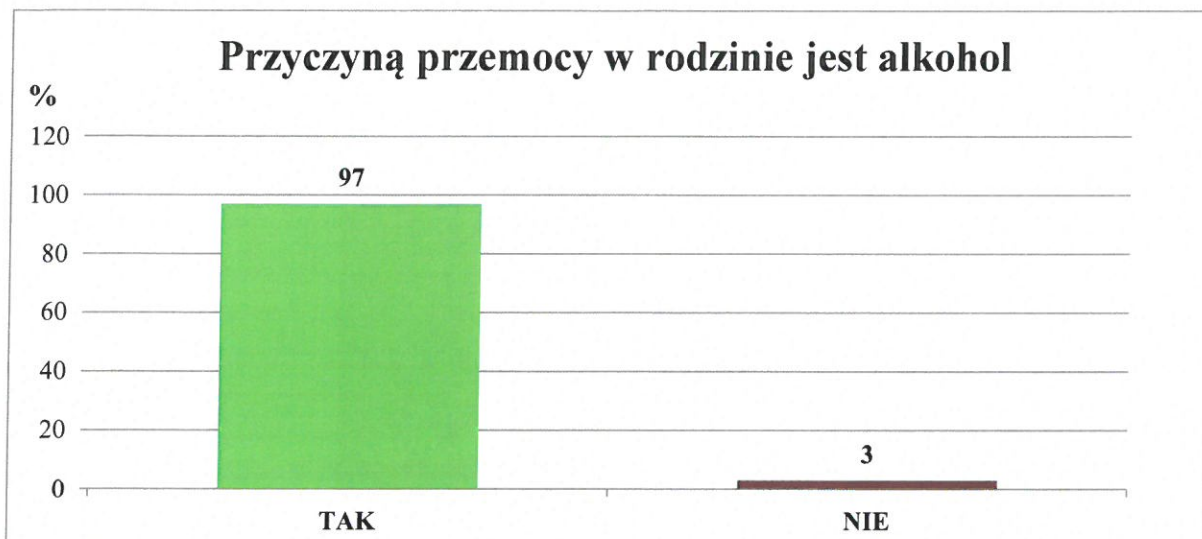
W kolejnym pytaniu poruszyliśmy kwestię dostępności narkotyków w środowisku lokalnym i zapytaliśmy o to dorosłych mieszkańców gminy.

Największy odsetek ankietowanych osób twierdzi, że nie ma wiedzy na temat dostępności narkotyków na terenie gminy – 48% zadeklarowało taką odpowiedź. Spory odsetek twierdzi, że są one powszechne i łatwo je nabyć – 46%, natomiast o trudności w dostępie do narkotyków mówi 6% badanych.

Problematyka przemocy jest tematem niezwykle trudnym. Bardzo często bywa bowiem tak, że ofiary przemocy nie przyznają się do tego. Może być to spowodowane wieloma czynnikami np. racjonalizacją, obwinianiem siebie, usprawiedliwianiem sprawców czy zwyczajnym wstydem. Jednak bezsprzeczny pozostaje fakt, że przemoc tak fizyczna jak i psychiczna jest obecna w społeczeństwie polskim, także w społeczności lokalnej.

Na poziomie społeczności lokalnych występuje kilka celów w zakresie prewencji przeciwko przemocy, takich jak zwiększenie świadomości i wiedzy na temat przemocy, organizowanie lokalnych debat, stymulowanie i programowanie akcji społecznych, określenie przyczyn przemocy w środowisku lokalnym oraz zapewnienie bazy organizacji oraz placówek pomocy i wsparcia dla ofiar. W ramach tej prewencji podejmowane są następujące działania: kampanie edukacyjne, modyfikacje i usprawnienia w środowisku lokalnym i naturalnym, zajęcia dodatkowe dla młodzieży, szkolenie policji, służby zdrowia i instytucji edukacyjnych, polityka społeczna nastawiona na partnerstwo pomiędzy policją a różnymi grupami społecznymi, specyficzne programy dla organizacji i instytucji mające na celu zmianę środowiska instytucjonalnego oraz skoordynowanie działania społecznego, które aktywizuje wiele sektorów i instytucji jednocześnie w celu poprawienia np. systemu pomocy dla ofiar.

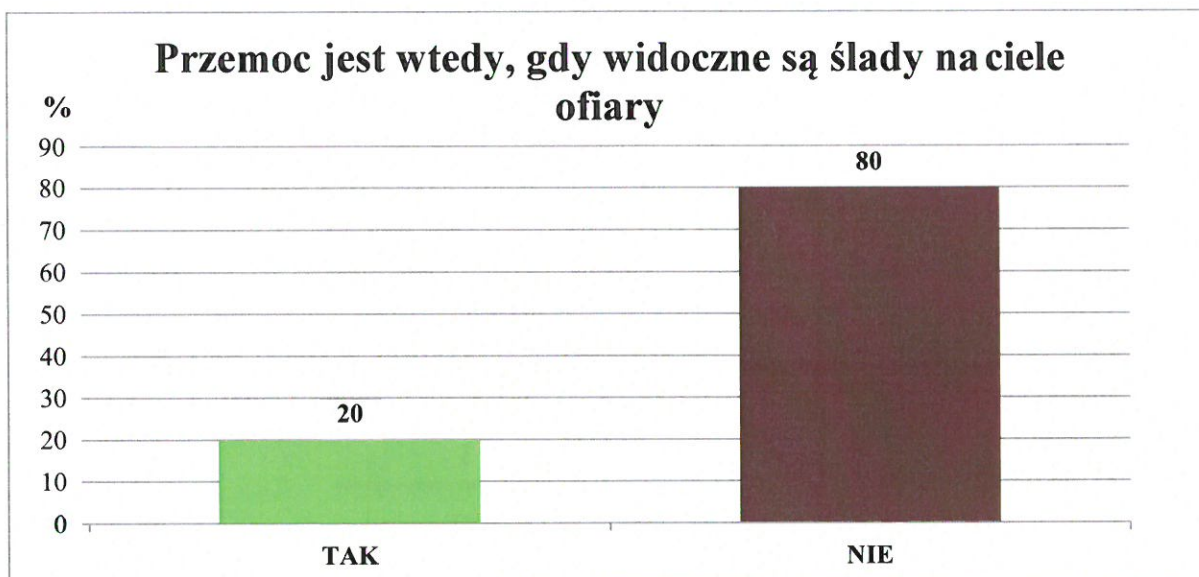
Dorosłych mieszkańców gminy Sanniki poprosiliśmy o ustosunkowanie się do pewnych stwierdzeń. Niektóre z nich funkcjonują nawet jako pewnego rodzaju mity powtarzane zarówno przez osoby dorosłe, jak i przez młodzież.

Bardzo duży odsetek dorosłych mieszkańców gminy jest zdania, że alkohol jest przyczyną przemocy w rodzinie – 97% tak uważa. Jest w tym stwierdzeniu sporo racji. Potwierdzają to także statystyki policyjne, z których wynika, że w 2017 roku około 60% osób podejrzewanych o przemoc w rodzinie było pod wpływem alkoholu. Uzależnienia w rodzinie mogą doprowadzać do zachowań przemocowych, jednak musimy pamiętać, że alkohol to nie jedyna ich przyczyna.

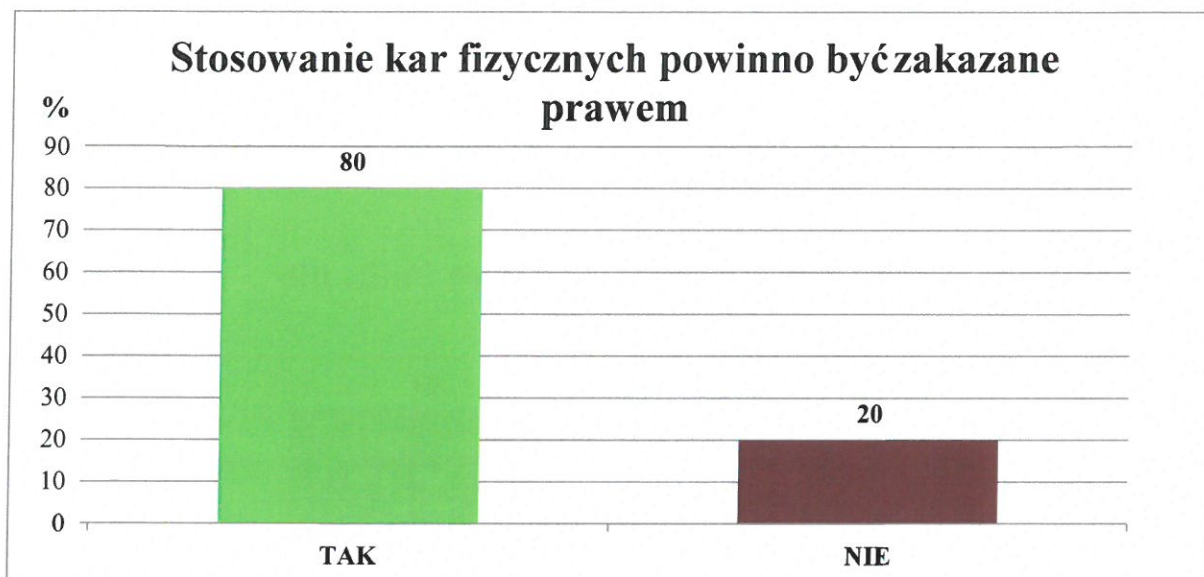
W przypadku postrzegania ofiar przemocy ciągle istnieje pewien schemat. Uważa się, niesłusznie zresztą, że sprawcami przemocy mogą być tylko mężczyźni, co jest oczywiście nieprawdą. Owszem, w zdecydowanej większości przypadków sprawcami przemocy są mężczyźni, jednak niestety problem przemocy wobec mężczyzn traktuje się bardzo marginalnie, a według statystyk policyjnych z ubiegłego roku na 92 529 przypadków wypełniania formularza „Niebieskiej Karty”, 11 030 przypadków to sytuacje, kiedy ofiarą jest mężczyzna. Jeśli chodzi o dorosłych mieszkańców gminy zdecydowana większość badanych twierdzi, że sprawcami przemocy są tak samo mężczyźni, jak i kobiety – 83% wyraziło takie zdanie.

Bardzo słusznie większość respondentów nie zgodziła się z podanym stwierdzeniem (80%). Przemoc może przejawiać się w różny sposób i przybierać różne formy, mówimy nie tylko o przemocy fizycznej, ale także psychicznej czy ekonomicznej, a tym przypadku trudno mówić o widocznych śladach krzywdzenia. Niestety często sprawcy przemocy fizycznej są już tak „wprawieni” w jej stosowaniu, że wyrządzają fizyczną krzywdę ofiarom w taki sposób, aby ślady nie były widoczne na zewnątrz.

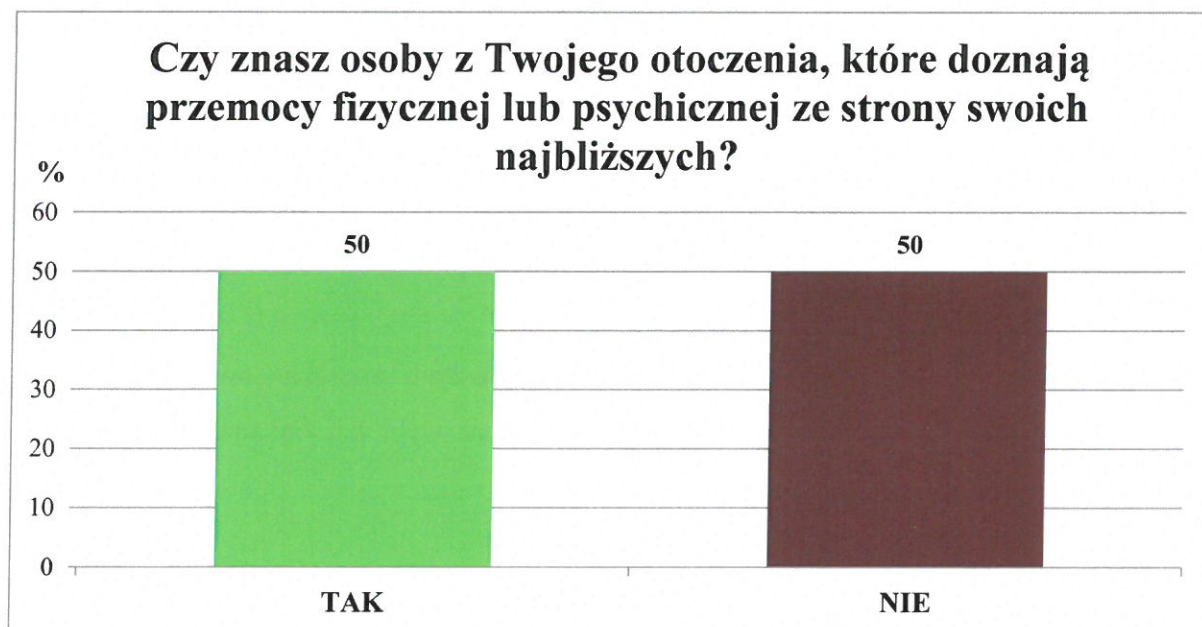
Poprosiliśmy także mieszkańców, by odnieśli się do stosowania kar fizycznych wobec dzieci. Jest to temat kontrowersyjny i dzieli wielu rodziców. Dnia 1 sierpnia 2010 roku weszła w życie nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, która przewiduje całkowity zakaz stosowania kar cielesnych wobec dzieci.

Również wśród dorosłych mieszkańców gminy głosy dotyczące stosowania kar fizycznych podzieliły, jednak zdecydowana większość badanych, bo 80% uważa, że ich stosowanie powinno być zakazane prawem, natomiast 20% jest przeciwnego zdania.

Jeśli chodzi o ostateczne stwierdzenie w tym pytaniu o tym, czy kary fizyczne w stosunku do dzieci są dobrą metodą wychowawczą – 4 osoby odpowiedziało, że tak, natomiast większość (96 osób) nie uważa kar fizycznych za dobrą metodę wychowawczą.

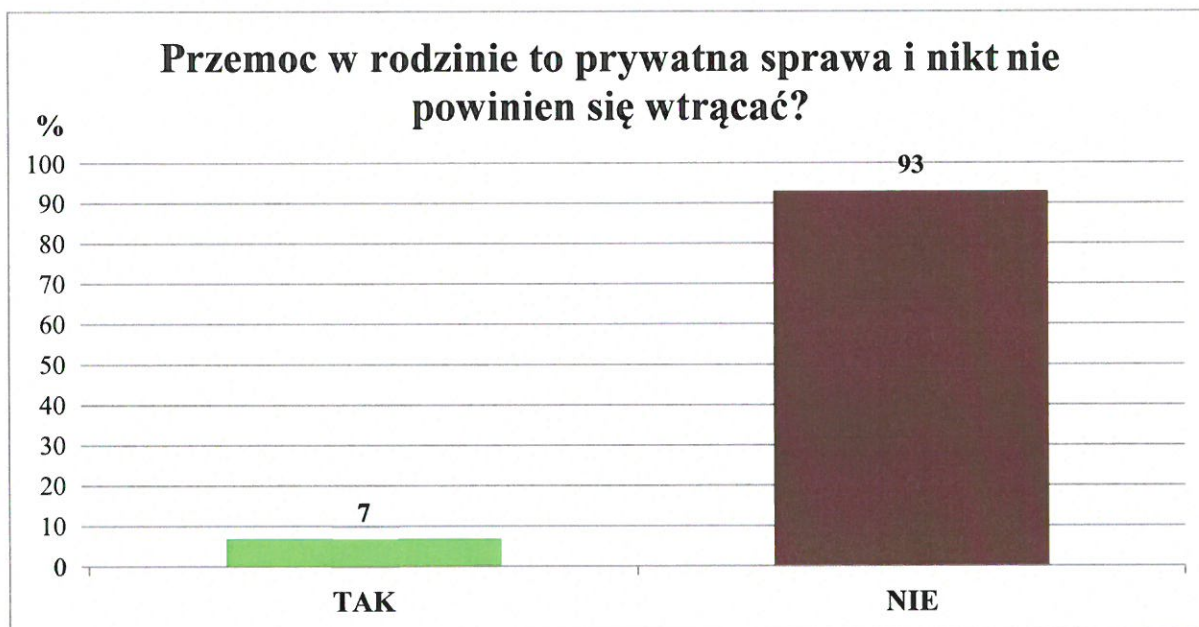
Respondenci zapytani zostali także o to, czy znają w swoim otoczeniu osoby, które doznają przemocy fizycznej lub psychicznej ze strony najbliższych.

Bardzo duży odsetek spośród badanych zna osoby krzywdzone przez najbliższych – aż 50% udzieliło takiej odpowiedzi. Biorąc pod uwagę, że bardzo często ofiary przemocy ukrywają ten fakt przed innymi, jest to bardzo duża liczba badanych. Przypomnijmy, że

problem przemocy w rodzinie nasi respondenci wskazali także jako jeden z ważniejszych problemów w społeczności lokalnej.

Poprosiliśmy także respondentów o odniesienie się do kwestii tego, czy przemoc w rodzinie jest prywatną sprawą i inni nie powinni się wtrącać.

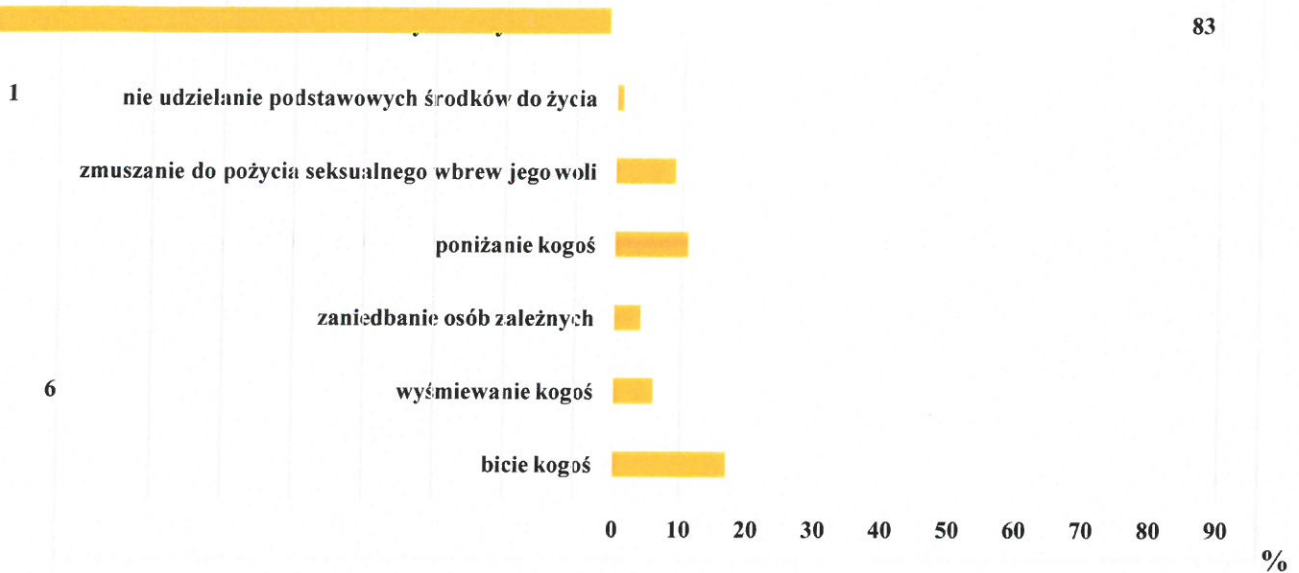

Tutaj respondenci wykazali się znacznie większą zgodnością, godną zresztą podkreślenia. Większość respondentów nie uważa przemocy za sprawę prywatną, w którą nikt nie powinien się wtrącać – 93% wyraziło takie zdanie. Warto zatem wykorzystać tę postawę i przekazać mieszkańcom informacje na temat możliwości pomocy osobom pokrzywdzonym, aby mogli adekwatnie reagować na przemoc. Nie można jednak zapominać o pozostałych 10% dorosłych mieszkańców gminy, którzy traktują przemoc w rodzinie jako sprawę prywatną. Warto poinformować społeczność lokalną o zmianach w ustawodawstwie np. o karaniu osób, które nie zgłoszą przemocy wobec dziecka będąc jej świadkiem.

Dla podsumowania tematu przemocy poprosiliśmy dorosłych mieszkańców gminy, by określili czym według nich jest sama przemoc. Trzeba dodać, że wybierali oni niejednokrotnie więcej niż jedną odpowiedź.

Czym zdaniem Pani/Pana jest przemoc?

83

Duży odsetek badanych kojarzy przemoc przede wszystkim z biciem kogoś – 17% wskazało taką odpowiedź, podczas gdy wszystkie wymienione odpowiedzi są formami przemocy, a tak wskazało najwięcej, bo 83% badanych. Spory odsetek wskazał także na poniżanie kogoś – 11% i oczywiście także ma rację. Można stwierdzić, że dorośli mieszkańcy mają wiedzę odnośnie zjawiska przemocy, należy jednak poszerzać ją zwłaszcza w aspekcie działań pomocowych i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

2.3.4 Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych sprzedawców napojów alkoholowych w Mieście i Gminie Sanniki

Głównym celem badania było poznanie opinii oraz postaw względem wybranych zagrożeń i problemów społecznych, związanym przede wszystkim problemem spożywania alkoholu. Sprzedawcy zostali zapytani zarówno o osoby dorosłe, jak i w dużej mierze o młodzież i jej zachowania jeśli chodzi np. o próby zakupu napojów alkoholowych przez nieletnich.

Kwestionariusz ankiety miał na celu analizę postawy sprzedawców względem (między innymi) takich zagadnień jak:

- sprzedaż alkoholu i wyrobów tytoniowych osobom nieletnim,
- spożywanie alkoholu w miejscu jego sprzedaży,
- awantury i bójki spowodowane przez osoby spożywające alkohol,
- kontroli sprzedaży alkoholu i wyrobów tytoniowych

Techniką uzyskania materiału badawczego zastosowaną w niniejszym badaniu była anonimowa ankieta rozdawana. Jest to forma ankiety bezpośredniej, którą ankieter przekazywał sprzedawcom w punktach sprzedaży. Przy każdorazowym wypełnianiu ankiety, respondent był informowany o jej anonimowości oraz o wykorzystaniu badań w celach analiz statystycznych, stanowiących podstawę do konstruowania programów pomocowych w Mieście i Gminie.

Ankieta została przeprowadzona w 9 punktach sprzedaży napojów alkoholowych na terenie gminy Sanniki. W 5 przypadkach ankietę wypełniali pracownicy punktów, natomiast w 4 przypadkach byli to właściciele. W 1 punkcie nastąpiła odmowa wypełnienia ankiety. Większość respondentów, którzy wzięli udział w badaniu stanowiły kobiety i było to 89% osób, a 11% stanowili mężczyźni. We wszystkich punktach sprzedawany jest alkohol oraz wyroby tytoniowe.

Pierwsze zagadnienie dotyczyło zakresu wiedzy na temat alkoholu zawartego w różnych trunkach. Zapytaliśmy, czy alkohol zawarty w wódce jest (Pana/Pani zdaniem) bardziej groźny od tego w piwie.

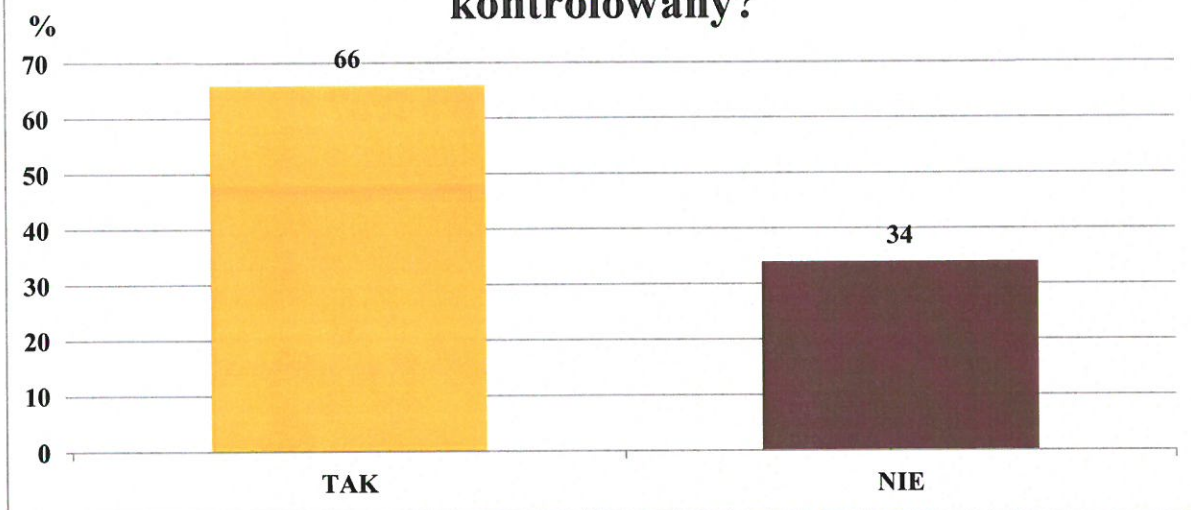

Zdania respondentów w tej kwestii były podzielone, jednak najwięcej osób (44%) jest zdania, że alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten w napojach wysokoprocentowych. Około 1/3 badanych jest przeciwnego zdania, i alkohol według nich to ta sama substancja niezależnie od stężenia procentowego w napoju. Nie ma zdania w tej kwestii 23% ankietowanych. W tym miejscu podkreślić należy, że alkohol zawarty w różnych trunkach, jest taki sam, różni się jedynie jego stężenie, natomiast jest on tak samo szkodliwy i groźny dla zdrowia.

Kolejne pytanie dotyczyło kontroli dostępności alkoholu i wyrobów tytoniowych. Na pytanie o to, czy dostęp do tych produktów powinien być ograniczony i kontrolowany, większość respondentów odpowiedziała twierdząco – 66%, jednak znalazły się osoby i to dość duża część, bo 34% twierdzące, że produkty te mogą być sprzedawane bez kontroli.

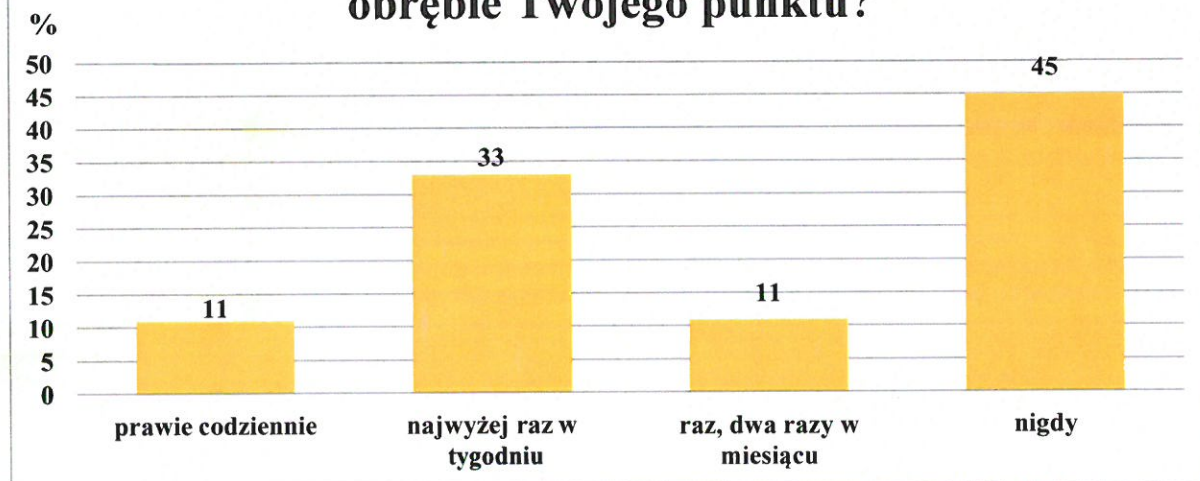

Czy dostęp do alkoholu oraz wyrobów tytoniowych powinien być ograniczony i kontrolowany?

Zapytaliśmy także o spożywanie alkoholu w obrębie punktu, w którym respondenci pracują. Najwięcej badanych sprzedawców napojów alkoholowych deklaruje, że w obrębie ich punktu nigdy nie dochodzi do sytuacji picia alkoholu – 45% respondentów jest tego zdania lub że sytuacje mają miejsce najwyżej raz w tygodniu – 33% jest tego zdania. O codziennych sytuacjach, kiedy dochodzi do picia alkoholu w obrębie punktu sprzedaży mówi 11% ankietowanych.

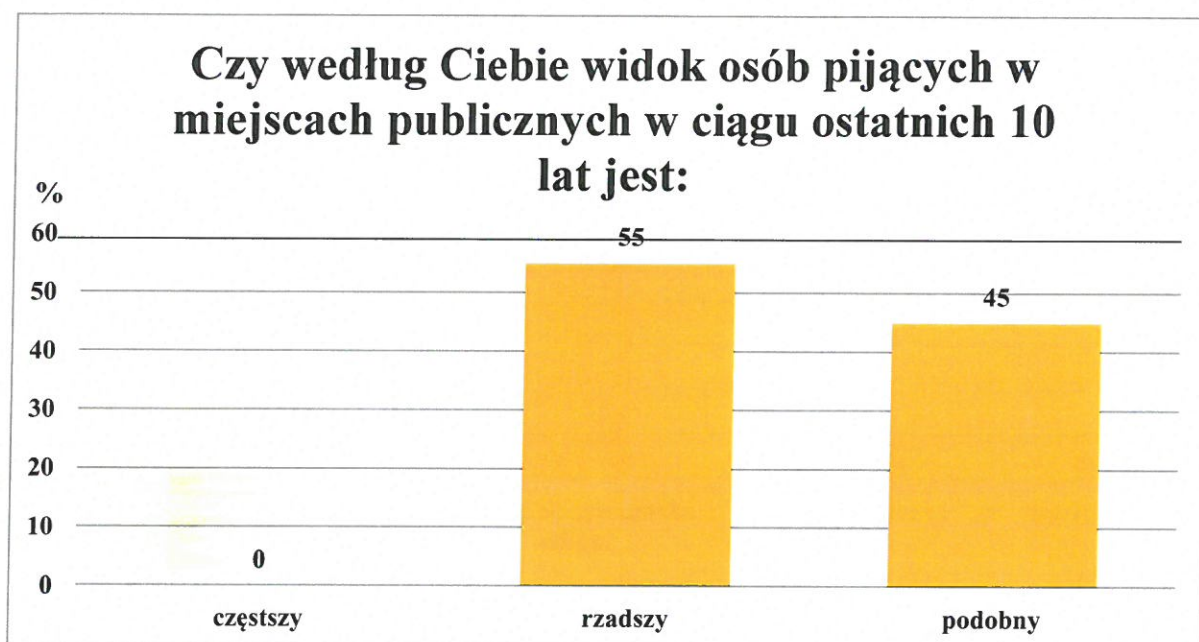
Czy często zdarza się spożywanie alkoholu w obrębie Twojego punktu?

W badaniu interesowało nas również zjawisko zagrożenia społecznego, które może być powodowane przez osoby spożywające alkohol.

Zapytaliśmy więc, czy takie osoby stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa w danym środowisku lokalnym. Pośród badanych 5 osób nie widzi żadnego zagrożenia ze strony osób pijących, natomiast 2 osoby badane twierdzą, iż osoby pijące stanowią zagrożenie. Pozostali nie mają sprecyzowanego zdania na ten temat.

Poprosiliśmy także respondentów opinię dotyczącą widoku osób pijących w miejscach publicznych, czy według ankietowanych zmienił się on w przeciągu ostatnich 10 lat. Pośród badanych 55% uważa widok osób pijących alkohol za rzadszy i jest to największa część ankietowanych mieszkańców, o podobnej skali zjawiska mówi 45% badanych sprzedawców.

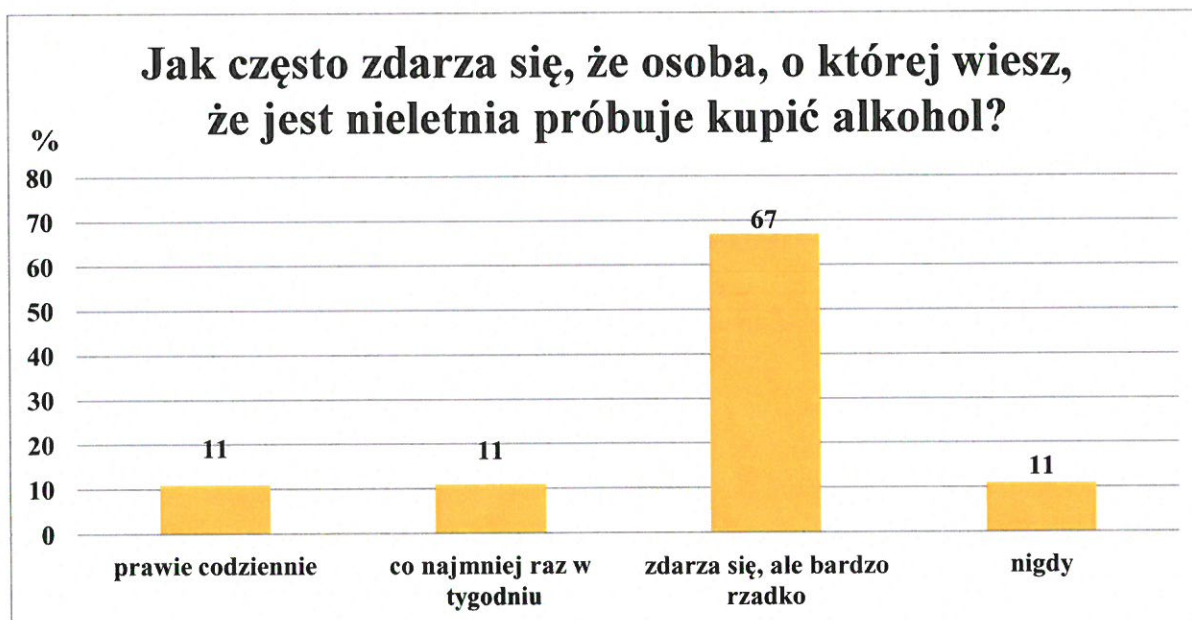

Z piciem alkoholu często wiążą się incydenty kłótni czy bójek, które mogą się również zdarzać w obrębie punktów sprzedaży alkoholu, dlatego także o to zapytaliśmy respondentów. **Jeden z respondentów miał w ostatnim miesiącu nieprzyjemne sytuacje związane z piciem alkoholu**, również jeden z respondentów zapytanych o to, czy zdarzyło im się wezwać Policję w sprawie spożywania alkoholu przez klientów w obrębie punktu, udzielił twierdzącej odpowiedzi.

Kolejny obszar badawczy dotyczył sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych osobom nieletnim. Na początek warto odnieść się do ogólnopolskich tendencji, które zostały ujęte w raporcie „Młodzież 2016” sporządzonym przez CBOS we współpracy z Krajowym Biurem ds. Przeciwdziałania Narkomanii. Według tegoż raportu rokrocznie wzrasta spożycie wina oraz wódki przez młodzież, przy czym nieznacznie spada spożycie piwa. Jeśli chodzi natomiast o palenie tytoniu, od kilku lat utrzymuje się ono na podobnym poziomie.

Na początek chcieliśmy zbadać powszechność prób zakupu alkoholu przez osoby niepełnoletnie. Zapytaliśmy więc sprzedawców, jak często zdarza się, że młody człowiek próbuje kupić alkohol.

Wśród respondentów 11% twierdzi, że sytuacje, kiedy osoba nieletnia próbuje kupić alkohol nie zdarzają się nigdy. Podobny odsetek twierdzi, że sytuacje takie mają miejsce co najmniej raz w tygodniu, a nawet niemal codziennie. Najwięcej osób twierdzi, że młodzież próbuje kupić alkohol, ale bardzo rzadko – 67% wyraziło takie zdanie.

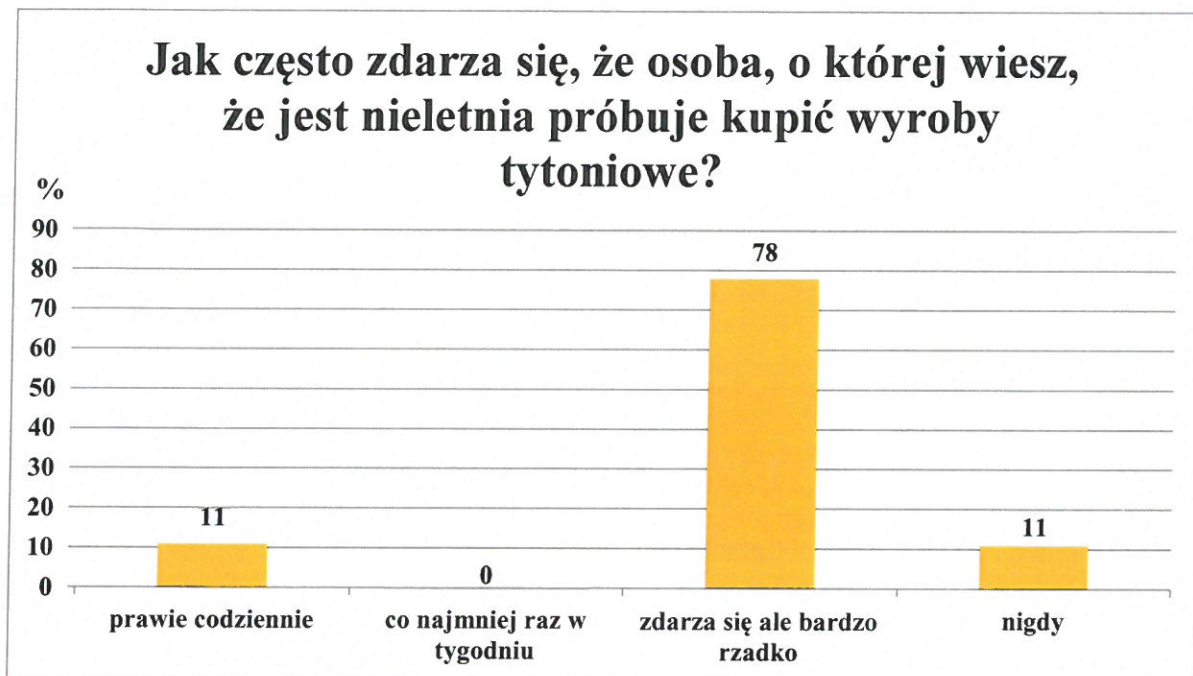
Pośród badanych 2 osoby przyznały, że wiedzą o przypadkach, gdzie alkohol został sprzedany osobie nieletniej.

Zapytaliśmy także sprzedawców o to, czy oni sami kontrolują sprzedaż alkoholu i wyrobów tytoniowych osobom nieletnim. **Wszyscy ankietowani sprzedawcy udzielili twierdzącej odpowiedzi**, potwierdzając tym samym kontrolę dowodów w swoich punktach.

Tak samo sytuacja ma się ze sprzedażą alkoholu osobie nieletniej, **wszyscy zgodnie zadeklarowali, że nigdy nie złamali obowiązującego w naszym kraju zakazu sprzedaży alkoholu osobie niepełnoletniej.**

Mając na uwadze ogólnopolską skalę zjawiska, wydaje się być prawdopodobnym, że odpowiedzi na powyższe pytania, niekoniecznie odzwierciedlają stan faktyczny. Podanie nieprawdziwej odpowiedzi może być podyktowane strachem przed konsekwencjami nie tylko ze strony pracodawcy, ale przede wszystkim skutkami prawnymi łamania obowiązującego prawa – zakazu sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim.

Zapytaliśmy również badanych jak często zdarzają się incydenty związane z próbą zakupu wyrobów tytoniowych przez osoby niepełnoletnie. Odpowiedzi badanych były zróżnicowane. Wyniki badań przedstawia wykres poniżej.

Sytuacje próby zakupu wyrobów tytoniowych przez nieletnich zdarzają się, ale bardzo rzadko według 78%, podczas gdy 11% twierdzi, że takie sytuacje nie mają miejsca. O sytuacjach prób zakupu wyrobów tytoniowych mających miejsce prawie codziennie mówi 11% badanych sprzedawców.

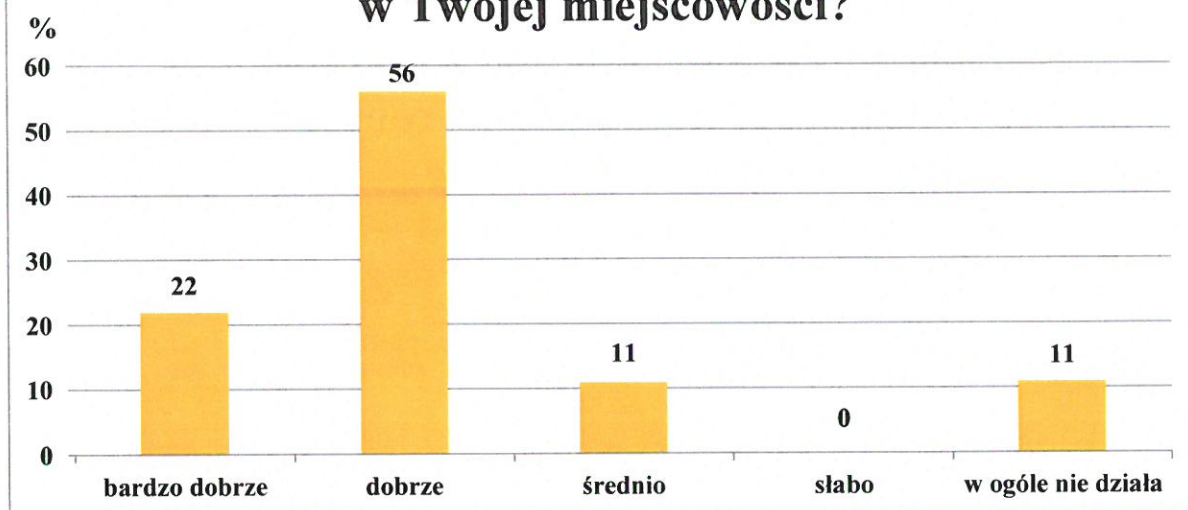
Na pytanie czy znane są badanym przypadki sprzedaży wyrobów tytoniowych osobom nieletnim, **2 respondentów przyznało, że wie o takich sytuacjach.**

Jeśli chodzi o to, czy samym badanym zdarzyło się sprzedać wyroby tytoniowe osobom niepełnoletnim – **nikt z respondentów nie sprzedał wyrobów tytoniowych osobie nieletniej.**

Warto odwołać się w tym miejscu do Art. 15 ust. 2 Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, gdzie wyraźnie podkreślono, iż w przypadku wątpliwości, co do pełnoletniości nabywcy, **sprzedający lub podający napoje alkoholowe uprawniony jest do żądania okazania dokumentu stwierdzającego wiek nabywcy.** Jest to podstawowe prawo sprzedawcy. Sprzedaż napoju alkoholowego lub wyrobów tytoniowych osobom poniżej 18 roku życia, grozi grzywną i utratą zezwolenia na sprzedaż.

Zapytaliśmy także o to, jak według sprzedawców funkcjonuje kontrola sprzedaży alkoholu i wyrobów tytoniowych w przestrzeni lokalnej.

Jak, Twoim zdaniem, funkcjonuje kontrola sprzedaży alkoholu i wyrobów tytoniowych w Twojej miejscowości?

Można stwierdzić, że ankietowani sprzedawcy oceniają kontrolę na terenie gminy Sanniki pozytywnie. Część badanych uważa, że kontrola sprzedaży alkoholu i wyrobów tytoniowych na terenie gminy działa bardzo dobrze (22%) lub dobrze (56%). Kontrolę sprzedaży, jako „średnią” ocenia 11% badanych, natomiast również 11% pytanym sprzedawców twierdzi, że w ogóle ona nie działa.

Na zakończenie zapytaliśmy respondentów czy wiedzą, jakie działania służące rozwiązywaniu problemów alkoholowych podejmują lokalne władze. Okazuje się, że **45% ankietowanych sprzedawców zna działania podejmowane lokalnie, natomiast 55% nie ma wiedzy na ten temat.**

2.4. Podsumowanie części diagnostycznej

2.4.1. Podsumowanie badań ankietowych

Po przeprowadzeniu badań ankietowych w Mieście i Gminie Sanniki można wyróżnić zasadnicze problemy, jakie pojawiły się w wypowiedziach mieszkańców. Na podstawie otrzymanych wyników zostaną również podkreślone najważniejsze kwestie, wymagające uwagi ze strony władz samorządowych.

1. Podstawowe problemy środowiskowe w opinii mieszkańców gminy.

- a) Za najważniejsze problemy w środowisku lokalnym mieszkańcy uznali przestępczość oraz picie alkoholu przez młodzież. Z pewnością w tych sferach są największe oczekiwania wobec władz z podjęciem działań w obszarze walki o zdrowie psychiczne i fizyczne wśród społeczności lokalnej. Za najmniej ważne problemy w środowisku lokalnym mieszkańcy uważają kryzys norm moralnych oraz sytuację mieszkaniową.
- b) Problem nadużywania alkoholu w Mieście i Gminie jest na wysokim poziomie ryzyka. Mieszkańcy Gminy Sanniki piją dość często, a przy jednorazowej okazji do picia spożywają znaczne ilości alkoholu. Wiedza na temat szkodliwości spożywania alkoholu jest wśród mieszkańców na średnim poziomie. Rodzina, dorośli oraz szkoła są podmiotami, które powinny kształtować świadomość młodych ludzi m.in. na temat konsekwencji podejmowanych przez siebie zachowań ryzykownych związanych z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych. Należałoby zwrócić większą uwagę na dostępność oraz rozpowszechnienie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu i rozpowszechniania wiedzy o negatywnych skutkach jego spożywania. Jednakże, kształtowanie postaw mieszkańców powinno nie tylko wiązać się z oddziaływaniem na poziom ich wiedzy, ale także koncentrować się na dwóch pozostałych składnikach postaw, czyli przekonaniach oraz emocjach, które mają swoje odzwierciedlenie w motywacjach mieszkańców, sięgających po alkohol. Dlatego, należałoby wziąć pod uwagę możliwość zorganizowania szeregu darmowych spotkań otwartych, mających na celu kształtowanie umiejętności i kompetencji społecznych związanych z asertywnością, radzeniem sobie z negatywnymi emocjami, czy identyfikacją podejmowanych przez siebie zachowań ryzykownych oraz źródeł ich występowania.
- c) Wśród badanych mieszkańców Miasta i Gminy Sanniki występuje problem zażywania narkotyków i dopalaczy. Średnio, co trzeci badany mieszkaniec zna osoby, które przyjmują substancje odurzające. Najbardziej popularnymi środkami odurzającymi są marihuana i haszysz. Jednakże zdecydowana większość respondentów twierdzi, że nie wie, gdzie można nabyć tego typu substancje. Wskazane jest zwrócenie większej uwagi na dostępność oraz rozpowszechnienie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od narkotyków i dopalaczy, a także rozpowszechniania wiedzy o negatywnych skutkach ich zażywania.
- d) Istotnym problemem środowiskowym jest również przemoc w rodzinie. Prawie połowa badanych twierdzi, że ma w swoim otoczeniu osoby, które padły ofiarami przemocy w rodzinie. Poza tym wśród

mieszkańców Gminy Sanniki aż 96% respondentów uważa przemoc za sprawę prywatną, w którą nikt nie powinien się wtrącać. Należałoby zwrócić większą uwagę na dostępność oraz rozpowszechnienie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w tym zakresie.

2. Zagrożenia w środowisku dzieci i młodzieży

a) Spożywanie napojów alkoholowych przez dzieci i młodzież szkolną w Mieście i Gminie Sanniki jest dość istotnym problemem. Otrzymane wyniki są bardzo niepokojące, gdyż już wśród uczniów szkoły podstawowej są osoby, które piły alkohol – aż 38%, a także 44% gimnazjalistów ma już inicjację alkoholową za sobą. Wśród przyczyn sięgania po napoje alkoholowe dzieci i młodzież często wskazują na picie okazjonalne w towarzystwie rodziny i znajomych co wskazywać może na społeczne przyzwolenie na spożywanie alkoholu przez młode osoby. Planując oddziaływania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja, w której dorastający człowiek czerpie pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga, ale głównie od swoich rówieśników. Jeśli podczas warsztatów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia i zabawy, uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą.

b) Badania wykazały, że spora część badanych młodych mieszkańców gminy ma kontakt z tytoniem. Do palenia papierosów chociaż raz w życiu przyznaje się 15% badanych uczniów. Z przeprowadzonych badań wynika, że uczniowie palą podczas spotkań ze znajomymi. Jednocześnie niepokojący jest względnie łatwy dostęp dzieci i młodzieży do wyrobów tytoniowych i napojów alkoholowych. Jego ograniczenie jest zadaniem leżącym w obowiązku osób dorosłych. Rekomendujemy podejmowanie działań budujących świadomość zagrożenia związanego z poszczególnymi używkami poprzez warsztaty profilaktyczne, szkolenia dla nauczycieli lub pogadanki profilaktyczne dla rodziców.

c) Młodzi mieszkańcy gminy mają także kontakt z innymi substancjami psychoaktywnymi jak narkotyki, na szczęście jest to mniejszy odsetek niż w przypadku alkoholu – 4% uczniów szkoły podstawowej. Trzeba jednak pamiętać, że każdy kontakt z narkotykiem czy dopalaczem może mieć tragiczne skutki. Dodatkowo młodzi ludzie przyznają, że znają w swoim otoczeniu osoby, które „biorą” narkotyki (26% uczniów szkoły podstawowej oraz 36% gimnazjalistów). Warto też zwrócić uwagę na powracający po kilku latach problem używania przez młodych ludzi leków dostępnych bez recepty. Nasuwa się zatem potrzeba informowania ich o niebezpieczeństwach jakie wiążą się z choćby jednorazowym zażywaniem narkotyków (zwłaszcza jeśli mowa o nadal „popularnych” wśród młodzieży dopalaczach), piciem alkoholu czy paleniem papierosów. Potrzebę edukacji potęguje także fakt, że część osób dorosłych pytana o poziom własnej wiedzy na temat narkotyków także ocenia ją jako niewystarczającą. Może to sugerować, że działania profilaktyczne muszą mieć bardziej kompleksowy charakter i obejmować wszystkie grupy mieszkańców gminy, zwłaszcza rodziców. Bardzo ważne, by zachęcać rodziców do rozmów na temat uzależnień z młodzieżą i zapewnić im

wsparcie merytoryczne w tym temacie.

d) Niezwykle ważne jest także poruszanie kwestii przemocy z młodymi ludźmi. Respondenci (młodzież w wieku 11-17 lat) najczęściej doświadczają przemocy rówieśniczej – 59%. Ofiarami przemocy ze strony osób dorosłych padło 34% badanych. Co istotne, niemal co piąty z respondentów (18%) był świadkiem przemocy. Pytani o powody przemocy w rodzinie mówili w dużej mierze o złej atmosferze w domu lub chęci przynależności do grupy, obawa przed odrzuceniem. Bardzo istotne, by młodzi ludzie mieli wiedzę o tym, co mogą zrobić zarówno w sytuacji, kiedy sami są pokrzywdzeni, jak i wtedy, gdy problem dotyczy ich koleżanek czy kolegów. Żaden sygnał ze strony dziecka o tym, że może dziać mu się krzywda nie może być przez osoby dorosłe zlekceważony, tym bardziej, że to właśnie rodzice (57% uczniów szkoły podstawowej i 84% gimnazjalistów) są osobami, do których młodzież zwróciłaby się w przypadku doznawania przemocy. Preferowane byłyby także doskonalenie szkolnych rozwiązań systemowych w zakresie kontroli i profilaktyki zachowań agresywnych. Z odpowiedzi udzielonych przez uczniów wynika, że w szkołach problem przemocy rówieśniczej jest odczuwalny. Dyrektorzy placówek oświatowych powinni zwrócić szczególną uwagę na ten problem. Preferowane byłyby także doskonalenie szkolnych rozwiązań systemowych w zakresie kontroli i profilaktyki zachowań agresywnych. Co więcej, otrzymane wyniki na temat jakości relacji rówieśniczych w badanych klasach mogą posłużyć za zachętę do organizowania szkolnych warsztatów, podczas których dzieci i młodzież będą mieli okazję do wspólnego zastanowienia się nad alternatywnymi sposobami rozładowywania negatywnych emocji i skutecznymi sposobami rozwiązywania konfliktów, bez używania przemocy. Należy także ciągle udoskonalać szkolne systemy przeciwdziałania i reagowania na przemoc, w które włączać trzeba rodziców, od których dzieci i młodzież czerpią wzorce w zakresie stosowania przemocy, jako rozwiązania codziennych problemów.

e) Na uwagę zasługuje także fakt, że uczniowie rzadziej wskazywali w kwestii zaufania nauczycieli. Godne polecenia byłyby zorganizowanie spotkań dla wychowawców ze specjalistami z zakresu profilaktyki, podczas których nauczyciele mogliby zdobyć wiedzę na temat sposobów wzmocnienia relacji zaufania i budowania zasobów chroniących. Pożądane byłyby zaaranżowanie odpowiednio poprowadzonych godzin wychowawczych z młodzieżą, na których nauczyciel będzie miał okazję pokazać się uczniom nie tylko jako osoba odpowiedzialna za sprawy organizacyjne i prowadzenie danego przedmiotu, ale także jako godny zaufania dorosły, który jest otwarty na trudne kwestie osobiste trapiące dzieci i młodzież.

3. Sprzedawcy napojów alkoholowych

a) Rozkład deklaracji sprzedaży alkoholu pozwala sądzić, iż sprzedawcy odpowiedzialnie podchodzą do sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim. W przypadku wątpliwości, co do wieku osoby kupującej alkohol większość badanych deklaruje, że zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek. Jednak w przypadku zestawienia tych wyników z opiniami badanych uczniów w szkołach z terenu

Miasta i Gminy Sanniki, zalecane jest przeprowadzenie kampanii informacyjnej z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych. Część badanych uczniów oceniła, że raczej i bardzo łatwo jest kupić zarówno alkohol jak i papierosy osobom poniżej 18 roku życia. Kampania informacyjna może więc obejmować szkolenie dla sprzedawców, akcje z wykorzystaniem techniki Mystery Shopping, a także dystrybucję materiałów typu plakaty, naklejki do umieszczenia w punktach.

2.4.2. Analiza SWOT

To jedna z najbardziej popularnych i rozpowszechnionych metod analitycznych. Jej nazwa wywodzi się od pierwszych liter angielskich słów: *Strengths- Mocne (silne) strony; Weakneeses- Słabe strony; Opportunities- Szanse; Threats- Zagrożenia.*

Analiza SWOT przeważnie wykorzystywana jest do oceny wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwojowych. Diagnoza i ocena szans oraz zagrożeń, wynikających z otoczenia, oraz potencjału wewnętrznego, stanowi zbiór informacji, na podstawie, których możliwe jest wytyczanie celów strategicznych.

Analiza SWOT została oparta na informacjach zawartych w kompleksowej diagnozie sytuacji społecznej w Mieście i Gminie. Stanowi ona podstawę do identyfikacji i określenia kierunków działań. Analizę SWOT dla Miasta i Gminy Sanniki przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Analiza SWOT.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • dobre rozpoznanie przez władze i instytucje lokalne istniejących problemów społecznych w Mieście i Gminie, • współpraca instytucji oświatowych, kulturalnych oraz stowarzyszeń z instytucjami samorządu gminnego • regularna organizacja wydarzeń kulturalnych i sportowych • szeroka działalność ośrodka pomocy społecznej • wysoko wykwalifikowana kadra ośrodka pomocy społecznej i profesjonalne przygotowanie do pracy z osobami wymagającymi wsparcia, • dobra infrastruktura szkolna • Funkcjonowanie Miejsko-Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Mieście i Gminie wraz z	<ul style="list-style-type: none"> • utrzymujący się wysoki wskaźnik bezrobocia w Mieście i Gminie • wzrost liczby osób korzystający z pomocy społecznej • narastający problem niepełnosprawności oraz konieczności zapewnienia opieki osobom starszym • wzrost liczby osób starszych wymagających całodobowej opieki i zapewnienia im świadczeń opiekuńczych • ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki medycznej w Mieście i Gminie • problem picia alkoholu wśród dzieci i młodzieży oraz obniżający się wiek inicjacji alkoholowej • zbyt niskie wynagrodzenie pracowników • niska stopa życiowa części mieszkańców

- dostępnością terapeuty ds. uzależnień, pedagoga, psychoterapeuty • zapewnienie posiłków dzieciom z terenu Gminy, • efektywna praca asystenta rodziny • odpowiedzialna postawa sprzedawców napojów alkoholowych wobec sprzedaży alkoholu i tytoniu nieletnim • niska popularność narkotyków i dopalaczy wśród dzieci i młodzieży • pozytywne relacje dzieci z rodzicami, korzystna atmosfera wychowawcza i przyjazne środowisko domowe • dostępność dyżuru Dzielnicowego • dobra współpraca z lekarzem rodzinnym, pielęgniarkami środowiskowymi i położną • warunki do realizacji pozaszkolnych zajęć sportowo-ruchowych	• niska aktywność społeczna mieszkańców • ujemny przyrost naturalny • negatywne zachowania dzieci i młodzieży

SZANSE

- wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemów zdrowotnych i zagrożeń społecznych
- możliwość korzystania z programów z zakresu pomocy społecznej współfinansowanych ze środków rządowych i unijnych
- wzrost znaczenia organizacji pozarządowych w sektorze pomocy społecznej
- działalność mieszkańców w stowarzyszeniach
- rozwój oferty sportowej i kulturalnej dla mieszkańców

ZAGROŻENIA

- duża stopa bezrobocia, zwłaszcza na obszarach wiejskich
- migracja zarobkowa młodych i wykształconych osób do większych miast i za granicę
- wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej,
- starzenie się społeczeństwa
- wykluczenie społeczne osób starszych i niepełnosprawnych
- rosnące zapotrzebowanie na usługi społeczne wynikające ze starzenia się społeczeństwa i wzrostu liczby osób

- promocja gminy, działania wspierające wzrost przedsiębiorczości mieszkańców, motywujące do podjęcia pracy
- rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z instytucjami sektora publicznego, organizacjami społecznymi oraz lokalną wspólnotą
- aplikowanie o środki zewnętrzne w kierunku przekształcenia budynku po byłej szkole w świetlicę socjoterapeutyczną
- niepełnosprawnych i wymagających opieki
- niewystarczające zasoby na lokale socjalne i mieszkania chronione
- zagrożenia funkcjonowania rodziny w związku z problemem uzależnień, bezrobocia, długotrwałego ubóstwa i przemocy
- niekorzystne wzorce zachowań (agresja, przemoc, uzależnienia) płynące z nowoczesnych mediów
- wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży oraz pojawianie się nowych rodzajów uzależnień
- występowanie zjawiska wyuczonej bezradności i uzależnienia od pomocy społecznej
- ograniczenia prawne oraz brak stabilności przepisów, trudności w ich interpretacji

RODZIAŁ III. STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W MIEŚCIE I GMINIE SANNIKI NA LATA 2021-2027

3.1. Misja i prognoza zmian w zakresie objętym strategią

Celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście i Gminie Sanniki jest wyznaczenie priorytetowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania określonych problemów społecznych oraz poprawa sytuacji mieszkańców. Punktem wyjścia dla opracowania strategii jest diagnoza stanu faktycznego, analiza danych wynikających ze specyfiki gminy. Zebrany materiał źródłowy oraz wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Sanniki pozwoliły wskazać grupę najważniejszych problemów społecznych w Mieście i Gminie. Realizacja zadań zawartych w strategii planowana jest na lata 2021 – 2027, co powinno zapewnić możliwość długofalowych działań.

Na podstawie dostępnych danych sformułowano prognozę rozwoju sytuacji społecznej w Mieście i Gminie Sanniki. W układzie celów strategicznych przedstawia się ona następująco:

1. Wspieranie działań służących poprawie jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych

Prognozuje się:

- ✓ niska jakość życia osób z niepełnosprawnością, niepełne uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, niewystarczająca integrację społeczną osób z niepełnosprawnością;
- ✓ utrzymywanie się potrzeb w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych w stosunku do osób z niepełnosprawnością i ich rodzin;
- ✓ utrzymywanie się potrzeb pomocy względem osób przewlekle chorych oraz ich rodzin;
- ✓ wzrost izolacji i wykluczenia z życia społecznego osób starszych i niepełnosprawnych;
- ✓ promowanie pomocy sąsiedzkiej i idei wolontariatu;
- ✓ promowanie funkcjonowania rodzin wielopokoleniowych.

2. Wspieranie rodziny i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Prognozuje się:

- ✓ utrzymywanie się potrzeb w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych świadczonych przez instytucje pomocy społecznej w stosunku do rodzin z dysfunkcjami;
- ✓ potrzeba wsparcia rodzin przez asystenta rodziny;
- ✓ utrzymywanie się występowania zjawiska przemocy w rodzinie i potrzeba jego minimalizacji;
- ✓ potrzebę podnoszenia świadomości społecznej w zakresie występowania zjawiska przemocy i sposobów jej przeciwdziałania;
- ✓ utrzymywanie się zapotrzebowania na usługi edukacyjne dotyczące problemu przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom;
- ✓ brak integracji społecznej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu ubóstwa, bezradności opiekuńczo-wychowawczej, bezrobocia, uzależnień i przemocy;

- ✓ potrzebę zapewnienia dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków życia i rozwoju;
- ✓ promowanie rodzin wspierających;
- ✓ wzmacnianie ról i kompetencji wszystkich członków rodziny.

3. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu spowodowanemu: bezrobociem, ubóstwem i uzależnieniami

Prognozuje się:

- ✓ utrzymywanie się potrzeby niesienia pomocy osobom długotrwale pozostającym bez pracy oraz osobom z wyuczoną bezradnością;
- ✓ utrzymywanie się potrzeby udzielania pomocy i wsparcia osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej, zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- ✓ wzrost potrzeby zapewnienia pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i ich rodzin,
- ✓ konieczność podniesienia poziomu profilaktyki w zakresie rozwiązywania problemów przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom.

4. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego miasta i gminy

Prognozuje się:

- ✓ utrzymywanie się niskiej aktywności społecznej mieszkańców gminy
- ✓ utrzymywanie się niskiego poziomu integracji społecznej mieszkańców gminy

Przedstawione powyżej prognozy pozwalają zdefiniować system działań, a zatem strategię, która powinna być zrealizowana, aby ograniczyć skutki zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym gminy.

Wprowadzanie zmian społecznych na terenie Miasta i Gminy Sanniki, poprzez realizację celów i zadań strategicznych, zaowocuje ograniczeniem skutków rozpoznanych problemów społecznych, intensyfikacją rozwoju społecznego w Mieście i Gminie oraz poprawą jakości życia mieszkańców. Prognozuje się, że realizowane działania zaktywizują i zachęcą mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych.

Wdrożenie strategii ma na celu:

- ✓ poprawę jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych w Mieście i Gminie,
- ✓ wzmocnienie pozycji rodziny w społeczności lokalnej,
- ✓ zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie,
- ✓ zmniejszenie rozmiaru problemu uzależnień w Mieście i Gminie,
- ✓ integrację i aktywizację społeczną mieszkańców gminy.

Osiągnięcie prognozowanych zmian będzie możliwe przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie gminy, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej.

3.2. Realizacja strategii

3.2.1. Cele i kierunki działań

Wdrażanie *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście i Gminie Sanniki na lata 2021 - 2027* opierać będzie na realizacji czterech celów strategicznych:

1. CEL STRATEGICZNY: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych i starszych.

I CEL OPERACYJNY: Integracja społeczna osób niepełnosprawnych

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych, starszych i samotnych;
- Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom i opiekunom;
- Współpraca i zintegrowanie działań różnych instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi;
- Tworzenie i organizacja środowiskowych form wsparcia i integracji.
- Stwarzanie warunków umożliwiających osobom niepełnosprawnym aktywny udział w działalności sportowej i kulturalnej gminy;
- Likwidacja barier m.in. architektonicznych, komunikacyjnych i społecznych, utrudniających osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społecznym przy współpracy z innymi instytucjami.

Jednostka realizująca: Miasto i Gmina Sanniki – Rada Miasta i Gminy jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Miasta i Gminy jako organ wykonawczy, MGOPS

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PFRON, PCPR

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II CEL OPERACYJNY: Budowa i rozwój systemu wsparcia dla osób starszych

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Zapewnienie usług opiekuńczych odpowiednich do potrzeb ilości i jakości;
- Kierowanie osób starszych potrzebujących opieki do domów pomocy społecznej;

- Udzielanie wsparcia osobom spełniającym kryteria ustawowe do pobytu w mieszkaniach chronionych;
- Organizacja i wspieranie działalności wolontariatu na rzecz osób starszych ;
- Wspieranie aktywności społecznej promującej integrację wewnątrz i między pokoleniową
- Wsparcie i promocja aktywności kulturalnej, fizycznej i rekreacyjnej osób starszych, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek, zajęć i warsztatów;
- Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym i ich rodzinom;
- Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi.

Jednostka realizująca: Miasto i Gmina Sanniki – Rada Miasta i Gminy jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Miasta i Gminy jako organ wykonawczy, MGOPS

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PFRON, PCPR, ośrodek zdrowia

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

2. CEL STRATEGICZNY: Rozwój systemu wsparcia rodzin zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

I CEL OPERACYJNY – Stworzenie skutecznego system wsparcia i opieki nad rodziną i dzieckiem

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Realizacja i kontynuacja Miejsko - Gminnego Programu Wspierania Rodziny;
- Wspieranie rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi asystenturą rodzinną oraz prowadzeniem pracy socjalnej;
- Udzielanie pomocy finansowej wynikającej z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych i wychowawczych;
- Zintegrowanie działań na rzecz dziecka i rodziny ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, zakładami opieki zdrowotnej, Kościołem oraz z organizacjami społecznymi;
- Inicjowanie i rozwój różnych form integracji rodzin ze społecznością lokalną-wspieranie wypoczynku rodzinnego, organizowanie imprez integracyjnych i kulturalnych, festynów, pikników rodzinnych, spektakli, wycieczek i innych działań mających na celu integrację rodzin;
- Systematyczna współpraca Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół oraz rozwijania współpracy z rodzicami;
- Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rozwijanie oferty sportowej i kulturalnej;

- Rozwój sieci placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży działających w formie opiekuńczej, specjalistycznej lub pracy podwórkowej (np. koła zainteresowań, świetlice, kluby, ogniska wychowawcze, lub specjalistycznej lub pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę);
- Kontynuowanie, wzbogacenie istniejących programów profilaktycznych i edukacyjnych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży.

Jednostka realizująca: Miasto i Gmina Sanniki – Rada Miasta i Gminy jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Miasta i Gminy jako organ wykonawczy, MGOPS, GKRPA

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościół, Punkt Konsultacyjny przy MGKRPA, Miejsko - Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, sądy i prokuratura

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

---

II CEL OPERACYJNY - Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

KIERUNKI DZIAŁAŃ

- Realizacja i kontynuacja Miejsko - Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy na terenie Miasta i Gminy Sanniki;
- Rozpowszechnianie informacji o podmiotach i miejscach świadczących pomoc ofiarom przemocy domowej;
- Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie;
- Zapewnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego;
- Współpraca z innymi podmiotami działającymi na terenie gminy mająca na celu realizację działań zmierzających do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie.
- Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z problemem poprzez: organizację akcji lokalnych lub przyłączenie się do ogólnokrajowych kampanii społecznych na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Jednostka realizująca: Miasto i Gmina Sanniki – Rada Miasta i Gminy jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Miasta i Gminy jako organ wykonawczy, MGOPS, GKRPA,

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodki zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościół, Punkt Konsultacyjny przy MGKRPA, Miejsko - Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, sądy i prokuratura

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

3. CEL STRATEGICZNY: Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym

I CEL OPERACYJNY: Zapobieganie zjawisku długotrwałego bezrobocia, eliminowanie jego negatywnych skutków i aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Bieżące monitorowanie i podejmowanie działań aktywizujących na rzecz osób bezrobotnych we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy;
- Rozpowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, stażach, organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego;
- Pomoc materialna osobom i rodzinom dotkniętym długotrwałym bezrobociem;
- Prowadzenie pracy socjalnej na rzecz osób bezrobotnych i ich rodzin, w oparciu o zawieranie i realizowanie kontraktów socjalnych.

Jednostka realizująca: Miasto i Gmina Sanniki – Rada Miasta i Gminy jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Miasta i Gminy jako organ wykonawczy, MGOPS, PUP,

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II CEL OPERACYJNY : Zapobieganie utrwalania się stanu ubóstwa

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej oraz poradnictwa specjalistycznego osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej;
- Opracowywanie co roku oceny zasobów pomocy społecznej;
- Wzmacnianie kompetencji w zakresie zaradności, samodzielności oraz gospodarowania posiadanymi zasobami;
- Realizowanie programów służących zaspokajaniu podstawowych potrzeb dzieci z rodzin ubogich (organizowanie i finansowanie dożywiania w trakcie nauki w szkole, zapewnienie odzieży, wyposażenia w artykuły szkolne, wypoczynku w czasie ferii letnich i zimowych).

Jednostka realizująca: Miasto i Gmina Sanniki – Rada Miasta i Gminy jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Miasta i Gminy jako organ wykonawczy, MGOPS, GKRPA

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościoł

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

III CEL OPERACYJNY: Profilaktyka uzależnień oraz system pomocy osobom uzależnionym od alkoholu lub/i narkotyków

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Realizacja i kontynuacja Miejsko - Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Mieście i Gminie Sanniki;
- Prowadzenie działań profilaktycznych, skierowanych do dzieci i młodzieży mających zarówno charakter edukacyjny jak i dostarczających alternatywnych form spędzania wolnego czasu;
- Podejmowanie działań w zakresie dostępności pomocy terapeutycznej osób uzależnionych oraz członków ich rodzin;
- Współpraca z innymi podmiotami na rzecz prowadzenia działań edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych.

Jednostka realizująca: Miasto i Gmina Sanniki – Rada Miasta i Gminy jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Miasta i Gminy jako organ wykonawczy, MGOPS, MGKRPA

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościół, Punkt Konsultacyjny przy MGKRPA, Miejsko - Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, sądy i prokuratura

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

4. CEL STRATEGICZNY: Dynamizacja rozwoju społeczeństwa obywatelskiego gminy

I CEL OPERACYJNY: Aktywna integracja społeczna mieszkańców

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Podejmowanie działań mających na celu pobudzanie aktywności społecznej mieszkańców i włączanie ich w rozwiązywanie lokalnych problemów, m.in. poprzez prowadzenie konsultacji społecznych, kampanii informacyjnych;
- Podejmowanie działań mających na celu promowanie wolontariatu i pomocy sąsiedzkiej wśród mieszkańców, m.in. poprzez organizowanie akcji informacyjnych, spotkań, zacieśnianie współpracy z placówkami oświatowymi w tym zakresie;
- Integracja rodzin i przeciwdziałanie marginalizacji osób niepełnosprawnych, starszych, ubogich, dotkniętych uzależnieniami i przemocą przez organizowanie imprez i wydarzeń kulturalnych

Jednostka realizująca: Miasto i Gmina Sanniki – Rada Miasta i Gminy jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Miasta i Gminy jako organ wykonawczy, MGOPS

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, placówki oświatowe, Kościół

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

3.2.2. Monitoring i ewaluacja

W celu stworzenia całościowego obrazu realizowanych działań na rzecz poprawy sytuacji w Mieście i Gminie niezbędne jest tworzenie, przekazywanie i analizowanie corocznie poniższych sprawozdań:

- 1) Oceny zasobów pomocy społecznej
- 2) Sprawozdanie z działalności Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sannikach
- 3) Sprawozdanie z realizacji Miejsko - Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Mieście i Gminie Sanniki
- 4) Sprawozdanie z realizacji Miejsko - Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy
- 5) Sprawozdanie ze współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego

W latach obowiązywania Miejsko - Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do końca kwietnia każdego roku za rok poprzedzający każda jednostka, która współuczestniczy (jest odpowiedzialna lub jest partnerem) w realizacji celów sporządzi sprawozdania z realizacji wyżej wymienionych programów i projektów (dotyczących problemów społecznych) oraz osiągniętych rezultatów. Sprawozdania przekazywane będą do Miejsko -Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sannikach, jako do jednostki koordynującej.

Sprawozdania ze stopnia realizacji poszczególnych programów i projektów służyć będą bieżącemu monitoringowi realizacji Strategii oraz będą pomocne przy przeprowadzaniu ewaluacji Strategii, a także ewentualnej aktualizacji jej celów i kierunków działań.

Ewaluacja końcowa zostanie przeprowadzona w ostatnim roku realizacji Strategii, a jej wyniki będą podstawą do jej aktualizacji na kolejne lata.

Ewaluacja ilościowa przeprowadzana będzie na podstawie analizy danych liczbowych pochodzących ze sprawozdań podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii. Analiza ta określi poziom realizacji poszczególnych zadań.

Ewaluacja jakościowa polegała będzie na ocenie:

- efektywności wdrażania Strategii (czy nakłady czasowe, ludzkie i finansowe zaangażowane w realizację działań są adekwatne do otrzymanych efektów)
- skuteczności (czy kierunki działań i realizowane w ich ramach zadania w zamierzony sposób prowadzą do osiągnięcia celów? Czy realizowane działania w sposób optymalny realizują cele Strategii)
- trafności - czy realizowane cele i kierunki działań Strategii są odpowiedzią na aktualne potrzeby mieszkańców Gminy?

Analiza jakościowa pozwoli na ocenę skuteczności strategii w zakresie stosowanych form, funkcjonalności opracowanych procedur oraz ilości i jakości posiadanych zasobów, w tym finansowych.

Źródłem danych, które posłużą do ewaluacji mogą być dane statystyczne, sprawozdania z monitoringu, dane z badań społeczności lokalnej i inne.

3.2.3. Źródła finansowania

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, a także brak stałych, długookresowych źródeł finansowania.

Należy założyć, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Miejsko - Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście i Gminie Sanniki na lata 2021- 2027 będą: budżet miasta i gminy, dotacje z budżetu państwa oraz środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

